श्रीमार्कण्डेयपुराण
भाषा टीका.

श्रीः ।

 श्रीस्वामिनारायणाय नमः ।

अथ

श्रीमदुद्धवसंप्रदाय [illegible] ।

श्री[illegible] ।

[illegible] ।

धर्मधुरन्धर आचार्य श्रीविहारीलालजी महाराज श्रीभगवत्प्रसादजी महाराजनी आज्ञाथी ।

श्रीलक्ष्मीनारायणदेवनी गादीना आदिआचार्य श्रीअयोध्याप्रसादजी महाराज तथा श्रीभगवत्प्रसादजी महाराज तथा श्रीविहारीलालजी महाराज ए त्रणे महाराजश्रीना आश्रितो मुख्य सेवक परम भगवदीय कोठारी गोवर्धनभाईनी प्रेरणाथी

तथा श्रीजीमहाराजने शरणे आविला जनोना कल्याणने अर्थे ।

टासराग्रामना निवासी देसाई गोविन्दलाल गोपाललाले

आग्रहथी मुंबई मध्ये

खेमराज श्रीकृष्णदासना

"श्रीवेंकटेश्वर" मुद्रालयमां छपावी प्रसिद्ध कर्यो छे ।

सं० १९५२ मागसर वदी ५ शनिवार.

प्रस्तावना ॥

श्रीस्वामिनारायणाय नमः ॥

अनवधिकातिशयसमग्रैश्वर्यसंपूर्णःसर्वावताराव
तारी श्रीमद्भक्तिधर्मात्मजप्रत्यक्षपुरुषोत्तमः श्रीसह
जानन्दस्वामी सदा जयतितराम् ॥

तेनैव परमात्मना स्वपदस्थापितसकलगुणगणा
र्णवसर्वाचार्यचूडामणिश्रीरघुवीराचार्यचरणैर्दत्तस्व
देशिकेन्द्रपदवीप्रभावप्रापितप्रभूतैश्वर्यवर्यैः ऐहिक
पारलौकिकसकलस्वशिष्यवाञ्छितपूरणपराभूतक
ल्पद्रुमकामधेनुचिन्तामणिभिः श्रीभगवत्प्रसादाचा
र्यैर्दत्तस्वधर्माचार्यप्रौढपदः सकलेङ्गितज्ञः सद्गुरुस
च्छास्त्रप्रशस्यरहस्याभिज्ञः प्रियदर्शनालापादिस्वा
भाविकस्वीयगुणप्रकर्षसमाकर्षिताऽगृहिगृहिजना
न्तःकरणवृत्तिः श्रीहरिप्रपौत्रश्रीमद्विहारिलालाचा
र्यः संप्रति विजयतेराम् ॥

तत्पूर्वोक्ताचार्यमहाराजत्रयान्तिककृतसत्साचिवत्व
प्रसादितसकलसत्सङ्गिजनस्य प्रायोऽन्वर्थन्नामक

स्य कदाचिद्वृत्तालयमहासदःस्थितश्रीरघुवीरदेशि केन्द्रान्प्रति प्रश्नकर्तृकगोवर्द्धनस्योत्तरप्रदातृणां तेषां संवादश्रवणहृष्टहृदयैः सद्यैः श्रीभगवत्प्रसादाचार्यै र्विचारितम् ॥

यद्यप्यऽस्मिन्नुद्धवीयसंप्रदाये विस्तारेण सद्धर्म ज्ञानवैराग्यमाहात्म्यसहितभक्तिप्रतिपादकास्त्या गिगृहस्थलक्षणतत्तत्कर्तव्यतादिविशेषप्रदर्शका बहवो ग्रन्थाः सन्ति तथाप्यऽनायासेन स्वल्पबुद्धिसुखज्ञानाय संक्षिप्तरुचिसत्त्वानां सत्सङ्गिनामनुग्रहाय चेयं वाणी निबन्धरूपेण मया निरूपणीया । ततस्तत्संवादेन स्वसांप्रदायिकसंदर्भसारोद्धाररूपः सारोपदेशग्रन्थस्तैर्विरचितः । सोऽपि सर्वेषां सुखबोधाय श्रीविहारिलालाचार्यैर्गुर्जरभाषार्थसहितः कृतः॥ सोऽयं ग्रन्थः सर्वसत्सङ्गिनां महानन्दजनकश्चिरं जीयात् ॥

श्रीस्वामिनारायणाय नमः ॥

प्रस्तावनांनो अर्थ गुजंरातीभाषामां मारिबुद्धिप्रमाणे लखुं छुं ✿

जेनां ऐश्वर्यनो अवधि नथी अने जेनां ऐश्वर्यथकी कोइनुं पण ऐश्वर्य अधिक नथी, अने सर्व अवतारना अवतारी एवा श्रीभक्तिधर्मना पुत्र प्रत्यक्ष पुरुषोत्तम भगवान श्री सहजानन्दस्वामि सर्वोत्कर्षपणे करिने सर्वकालनेविषे जयवंता वर्तो ॥

एज भगवाने पोते पोतानी गादीये स्थापन करेला अने सकलसद्गुणना समुद्र अने आचारीओमां चूडामणी रत्नसमान एवा जे श्रीरघुवीरजी महाराज तेमणे पोतेज आपी एवी जे पोतानी आचार्यपदवी तेना प्रतापथी प्राप्त थयां छे मोटां ऐश्वर्य जेने एवा अने पोताना शिष्योंना आलोकसंबंधि मनोरथ पूरा करावामां तो पराभव पमाड्या छे कलपवृक्ष कामधेनु अने चिंतामणि ते जेमणे एवा धर्मधुरंधर श्रीभगवत्प्रसादजी महाराज

तेमणे आपी छे पोतानी मोटी धर्माचार्यपदवी ते जेमने एवा अने सकलजनना अभिप्रायने शीघ्रपणे जाणी लेवामां निपुण छे बुद्धि जेमनी एवा अने सद्गुरुने सच्छास्त्रना रहस्यने सम्यक् प्रकारे जाणी लेता एवा अने प्रीतिने उपजावनारुं एवुं दर्शन भाषण इत्यादि स्वाभाविक रहेला जे पोताना गुण तेना अधिकपणाथी त्यागि तथा गृहस्थजनना अन्तःकरणनी वृत्तियो पोतामां खेंची लीधीछे जे मणे एवा. अने श्रीहरी तेमना प्रपौत्र एवा धर्मधुरंधर श्रीविहारीलालजी महाराज वर्तमानकाले जयवंता वर्त्ते छे.

हवे आ पूर्वे कहेला एवा जे त्रणेय आचार्योना समीपे तेमनी मरजीप्रमाणे करी एवी जे प्रधानपदवी तेणे करीने सर्वसत्संगिने संतोष पमाडता एवा अने पोताना इष्टदेवनी वाणीनो वधारो करवो एटले पुष्टी करवी ते रूप जे पोतानुं अंग तेणे करीने गोवर्द्धन एप्रकारनुं पोतानूं नामने सार्थक करता के मजे गोशब्द वाणीवाचक छे माटे तेनिवृद्धि कर्ता एवा जे गोवर्द्धनदास तेमणे एक समयने विषे वरतालमां थयेली जे मोटी सभा तेने विषे विराजमान एवा श्रीरघुवीरजी महाराज प्रत्ये जे प्रश्न

पुछ्यां अने ते प्रश्नोंनां उत्तर श्रीरघुवीरजी महाराजे संक्षेपथी घणा सरस कर्या. ते संवाद, सांभली घणुं प्रसन्न थयुं छे मन जेमनुं एवा अने महाकृपालु श्री भगवत्प्रसादजी महाराजे विचार कर्यो जे आ उद्धवसंप्रदायमां धर्मज्ञानवैराग्यने भगवानना महात्म्य ज्ञाने सहित भक्ति तेमनो विस्तारे करिने प्रतिपादन करनारा अने त्यागि तथा गृहस्थ तेमनां लक्षण तथा तेमनी कर्तव्यता तेमने मुख्यपणे करीने. विशेष जेम होय तेम देखाडनारा ग्रंथो घणा छे तो पण घणाज थोडा प्रयत्नथी थोडी बुद्धिवाला पण धर्मादिकने सुखेथी जाणी सके एवी आ श्रीरघुवीरजी महाराजनी वाणी छे एवा हेतुथी सर्वे सत्संगियोना अनुग्रहने अर्थे ए वाणी ग्रंथरूपे धारे प्रकाशं करवि पछे तेज संवादे करिने पोताना संप्रदायसंबंधी ग्रंथोंनो सारोद्धाररूप सारोपदेश नामे आ ग्रंथ श्रीभगवत्प्रसादजी महाराजे कर्यो पण ते संस्कृतमां होवाथी जे संस्कृत न भणेला होय तेमने पण ए ग्रंथ सुखेथी समझाय एवा कारणथी श्रीविहारीलालजी महाराजे तेनो गुजराती भाषामां अर्थ कर्यो ते आ ग्रंथ सर्वसत्संगियोने महाआनंद उपजावो ॥

६३२८

श्रीस्वामिनारायणाय नमो नमः ॥

अथ श्रीमदाचार्यश्रीविहारीलालजी महाराजविरचितंभाषासहितश्री सारोपदेशो लिख्यते ॥

श्रीकृष्णंब्रह्मधामेशंभक्तिधर्मात्मजंप्रभुम् ॥
हेतुंसेव्यंचसर्वेषांवंदेमत्प्रपितामहम् ॥ १ ॥

अर्थः-ब्रह्मधाम जे अक्षरधाम तेना अधिपतिने शोभायमान सर्वोत्कृष्ट आनंदमय छे मूर्ति जेमनि एवा अनादि श्रीकृष्ण छे नाम जेमनुं अने भक्तिधर्म जे प्रेमवतीने हरिप्रसादजी तेमना पुत्र अने सर्वना कारण सर्वने सेववा योग्य अने अमारा प्रपितामह एवा प्रभु जे श्रीस्वामिनारायण भगवान तेमने हुं जे ते वंदना करुंछुं ॥ १ ॥

प्रणम्यैनंतदीयांश्चसर्वसज्जनतुष्टये ॥
कुर्वेसारोपदेशस्यव्याख्यांगुर्जरभाषया ॥ २ ॥

अर्थः-अने ए श्रीस्वामिनारायणने तेमना समग्र आश्रितजन तेमने नमस्कार करिने सारोपदेशनि गुजरातिभाषांये करिने व्याख्या जे टीका तेने सर्वसज्जन पुरुषना संतोषने अर्थे करुंछूं ॥ २ ॥

अथ श्रीमदाचार्यवर्य श्रीभगवत्प्रसादजी-
महाराज ग्रंथना आरंभमां पोताना इष्ट-
देवनुं ध्यानरूपमंगलाचरण करे छे॥

श्रीमद्ब्रह्मपुराधीशंस्वामिनारायणंहरिम्॥
सेवितंमुक्तसद्वृन्दैर्ध्यायेऽहंमतिपतामहम्॥१॥

अर्थः-महाशोभायमान ब्रह्मपुर जे अक्षरधाम तेना अधिपति अने मुक्तना अवतार जे साधुपुरुष तेमनां मंडल तेमणे सेव्या अने मारा पितामह अने श्रीस्वामिनारायणनामे विख्यात एवा श्रीहरि तेमने हुं जे ते मारा हृदयने विषे ध्यान करुं छुं।१।

साक्षाच्छ्रीसहजानन्दस्वामिनं तं च तच्छ्रितान्॥
त्यागिनो गृहिणः सर्वान्प्रणम्येदं लिखाम्यहम्।२।

अर्थः-अने हुं जे ते प्रत्यक्ष एवा ते श्रीसहजानन्द-स्वामी तेमने अने तेमना आश्रित त्यागि गृहस्थ सर्व भक्तजन तेमने नमस्कार करिने आ सारोप-देशनामे आख्यान तेने लखुं छुं॥ २॥

एकदाऽऽचार्यवर्यः श्रीरघुवीरो महामतिः॥
उपविष्टोऽभवत्स्वीयशिष्यानां समितौ प्रगे॥३॥

अर्थः-एक समयने विषे प्रातःकाळमां महाबुद्धिमान आचार्येन्द्र जे श्रीरघुवीरजी महाराज ते जे ते पोताना शिष्य जे त्यागीने गृहस्थ एवा श्रीहरिना भक्त तेमनि सभाने विषे विराजमान होताहवा ॥ ३ ॥

अनुवृत्त्या तोषितःश्रीहरिःकारुण्यवारिधिः ॥
संवर्द्धितभागवतधर्मो भूमौ महायशाः ॥ ४ ॥

अर्थः-ते आचार्येंद्र केवा तो अनुवृत्तिये करिने राजि करचा छे श्रीहरिभगवान ते जेमणे अने दयाना सागर केतां जीवना उपरच बहुदयावाला ने पृथिवी उपरच रुडेप्रकारे वृद्धि पमाड्योछे भागवतधर्म ते जेमणे ने महायशवाला ॥ ४ ॥

अतिप्रसन्नं तं ज्ञात्वा स्वगुरुं विहितांजलिः ॥
गोवर्द्धनः पप्रच्छैतत्सेवायां निरतः सदा॥५॥

अर्थः-एवा पोताना गुरु जे श्रीरघुवीरजी महाराज तेमने अति प्रसन्न जांणिने निरंतर तेमनि सेवाने विषे रहेला एवा गोवर्द्धन ते जे ते जोड्याछे हाथ जेमणे एवा सत्ता आगल कहिये छेइये तेप्रकारे नमस्कार करिने पूछता हवा ॥ ५ ॥

गोवर्द्धन उवाच ॥

महाराज गुरो तुभ्यं नमः सर्वप्रियंकर ॥
मम श्रेयस्करोपायं ब्रूहित्वं परमं प्रभो ॥ ६ ॥

अर्थः—समग्र जननुं प्रिय जे हित तेने करनारा ने समर्थ एवा हे महाराज हे गुरो तमने हुं जे ते नमस्कार करुं छुं ने तमे जे ते श्रेष्ठ एवो जे मारा मोक्षने करनारो उपाय तेने कहो ॥ ६ ॥

अहं त्वां शरणं प्राप्तो भक्तिमार्गोपदेशकम् ॥
त्वं च शरणागतेषु प्रसन्नोऽस्येव निर्भरम् ॥७॥

अर्थः—अने हुं जे ते भक्तिमार्गनो उपदेश करनारा जे तमे ते तमारा शरणने पाम्यो छुं ने तमे पण शरणे आव्या एवा श्रीहरिना भक्त जे अमे समग्र ते अमारा उपरच निश्चे घणा प्रसन्नछो ए हेतुमाटे कहो ॥ ७ ॥

इति गोवर्द्धनेनात्मसेवकेन विवेकिना ॥
आचार्य्येन्द्रः परिपृष्टोऽब्रवीत्तं स्वानुवर्तिनाम् ॥८॥

अर्थः—आप्रकारे पोताना सेवकने पोतानि अनु-

वृत्तिमां रया ने विवेकि केतां महाबुद्धिशाली एवा गोवर्द्धन तेमणे पुछया एवा आचार्येन्द्र जे श्रीरघुवीरजी महाराज ते जे ते तेमना प्रत्ये बोलताहवा ॥८॥

आचार्येंन्द्र उवाच ॥

भक्तेन्द्र त्वं श्रुणु प्रीत्या वच्मि ते परमं हितम्॥
साक्षाच्छ्रीहरिप्राप्त्या त्वं कृतार्थोऽस्येव सर्वथा।

अर्थः-श्रीरघुवीरजी महाराज कहे छे भक्तेन्द्र केतां भक्तमां श्रेष्ठ एवा हे गोवर्द्धन तमे जे ते सांभलो हुं जे ते तमारुं परम हित केतां श्रेष्ठ एवो मोक्षनो उपाय तेने हेतेकरिने कहुं छुं ॥ तमे जे ते प्रत्यक्ष श्रीहरिनि प्राप्तिये करिने सर्वप्रकारे कृतार्थ एवाज छो ॥ ९ ॥

अथ सत्सङ्गिनामत्व मन्वर्थंधारयन्सदा ॥
भज गाढानुरागेण श्रीहरिं पुरुषोत्तमम् ॥ १० ॥

अर्थः-हवे साक्षात श्रीहरिने पांम्या पछे अर्थे सहित सत्संगि एवा नामने तमे जे ते निरंतर धारता सता अति स्नेहेकरिने पुरुषोत्तम एवा श्रीहरि तमने भजो ॥ १० ॥

निरुक्तस्तेन सत्सङ्गिशब्दार्थः परमात्मना ॥
सत्सङ्गिजीवने तं ते कथयामि यथार्थतः ॥११॥

अर्थः—परमात्मा एवा ते श्रीहरि तेमणे सत्संगिजीवनग्रंथनेविषे सत्संगिशब्दनो अर्थ जे ते स्पष्टपणे कह्यो छे तेने यथार्थ हुं जे ते तमने कहुं छुं ॥११॥

सच्छब्देन परं ब्रह्म साधवश्च तदाश्रिताः ॥
प्रोक्तस्तदीयो धर्मश्च शास्त्रं चैतत्त्रिकाश्रयम् ॥१२॥

अर्थः—सच्छब्दे करिने सत्य एवा परंब्रह्म जे भगवान ते कया छे तथा भगवानना आश्रित साधू जे ते कया छे तथा भगवाने उपदेश कर्यो एवो भागवतधर्म ते कयो छे तथा भगवानने भगवानना भक्तने भागवतधर्म ए त्रणनुं प्रतिपादन करनारुं जे शास्त्र ते कयुं छे ॥ १२ ॥

तत्र विष्णुः परं ब्रह्म योऽसौ कृष्णो नराकृतिः ॥
नृत्वेऽपि दिव्यकामा च दिव्य एव नृनाट्यधृक् १३

अर्थः—ए त्रणने मध्ये जे परं ब्रह्म कया ते सर्वना अंतर्यामिने धारणकर्यो छे मनुष्यनो आकार जेणे एवा श्रीकृष्ण छे ते श्रीकृष्ण केवा छे तो मनु-

ष्यनाट्य धारण करचे सते पण दिव्य छे चारित्र- जेमनां अने दिव्य एवा सताज मनुष्यनाट्यनें धारण करेछे ॥ १३ ॥

तदुक्तधर्मसंस्था ये तद्भक्तास्ते तु साधवः ॥
उक्तो भक्तेन्द्र सद्धर्मः साक्षाद्भगवतोदितः ॥१४॥

अर्थः-अने हे भक्तेंद्र ते भगवाने कह्यो एवो जे धर्म तेनेविषे रया केतां ते धर्मने पालता एवा जे तेमना भक्त ते साधु कयाछे ॥ अने साक्षात् भग- वाने कह्यो जे धर्म ते सद्धर्म कह्योछे ॥ १४ ॥

सच्छब्दवाच्यमेतच्च त्रितयं यत्र वर्णितम् ॥
स्यात्तत्सच्छास्त्रमुदितं संक्षिप्तं वापि विस्तृतम्।

अर्थः-जे शास्त्रनेविषे सत्यशब्दे करिने कया जे आ त्रण्य केतां भगवान् तेमना साधुने तेमणे कह्यो एवो धर्म तेमनु सर्वथाकि अधिकपणे करिने वर्णन कर्युं होय ते शास्त्र जे ते नानुं होय अथवा मोटुं होय पण ते सच्छास्त्र कह्युं छे ॥ १५ ॥

सच्छब्दार्थ इति प्रोक्तः सङ्गशब्दार्थ उच्यते ॥
सतःकृष्णस्य सङ्गस्तु साक्षाद्भक्तिर्दृढं स्थिरा १६

अर्थः-आ प्रकारे सच्छब्दनो अर्थ कह्यो हवे सङ्गशब्दनो अर्थ कहियेछैये सत्य एवा साक्षात् कृष्ण जे परं ब्रह्म तेमनो सङ्ग तो तेमानि विघ्ने रहित एवि ने दृढ केतां. माहात्म्य जाणवापूर्वक हे तेकरिने नवधा भक्ति करवि ते छे ॥ १६ ॥

साधूनां च सतांसङ्गःसेवाऽर्चा तद्वचःस्थितिः ॥
धर्माणां तु सतां सङ्गस्तदत्यागो विपद्यपि॥१७॥

अर्थः-सत्य एवा साधु तेमनो सङ्ग तो अन्नवस्त्रादिके करिने तेमानि सेवा करवि तथा चंदनपुष्पादिके करिने तेमनि पूजा करवि तथा तेमणे आपणा हितने अर्थे कयां जे वचन ते देहवाणिने मनेकरिने पालवां ते छे अने सत्य एवा जे धर्म तेमनो सङ्ग तो आपत्कालने विषे पण तेमनो त्याग न करवो ते छे ॥ १७ ॥

सतः शास्त्रस्य सङ्गस्तु कृष्णभक्त्यादिपुष्टये ॥
श्रवणं कीर्तनं प्रीत्या पाठनं श्रावणं तथा॥१८॥

अर्थः-अने सच्छब्देकरिने कह्यां एवां जे शास्त्र तेमनो सङ्ग तो भगवाननि भक्तिने भगवाननुं माहात्म्य ज्ञान ए आदिकानि वृद्धिने अर्थे हेते करिने

तेमने सांभलवां तथा वांचवां तथा उंचे स्वरे गाववां तथा भणवां भणावंवां तथा बिजाने संभलाववां ते छे ॥ १८ ॥

एतेषां हि सतां सङ्गो येषामीदृग्भवेद्भुवि ॥
सत्सङ्गिनस्ते कथिताः संप्रदाय इहोद्धवे ॥१९॥

अर्थः-सच्छब्देकरिने कह्या एवा भगवान् ए आदिक जे च्यार तेमनो आ कह्यो एप्रकारनो जे संग ते पृथ्वीने विषे जे जनने होय ते जन जे ते आ उद्धवसंप्रदायने विषे सत्संगी एवे नामे कह्या छे ॥१९॥

एत एकान्तिका भक्ताः कथ्यन्ते शास्त्रदर्शिभिः
संतो भागवताश्चैव सात्वताःसाधवस्तथा॥२०॥

अर्थः-अने ते सत्संगी जे ते शास्त्रनां जांणनारा तेमणे एकांतिक तथा भक्त तथा संत तथा भागवत तथा सात्वत तथा साधू आ छप्रकारना नामेकरिने कह्या छे ॥ २० ॥

एतद्विधं हि सत्सङ्गं कृत्वा दृढतयाऽऽत्मनि ॥
स्नेहेनाराधयेच्छेशं भक्तिधर्मात्मजं हरिम् ॥२१॥

अर्थः-हे गोवर्द्धन तमे जे ते पोताना आत्मा नेविं-

षे अचलपणे करिने आप्रकारनो सत्संग तेनेकरिनेज भक्तिधर्मना पुत्र अने विष्णु परब्रह्म श्रीकृष्ण एवेनामे करिने पूर्वे जेमने कह्या एवा ईशना ईश केतां प्रद्युम्न अनिरुद्ध संकर्षणादिक सर्वना स्वामि जे प्रत्यक्ष श्रीहरि तेमनि हेतेकरिने आराधना करो ॥ २१ ॥

तेनैव जीवन्मुक्तत्वं भवान्प्राप्येह निश्चितम् ॥
देहान्ते प्राप्स्यति ब्रह्मधाम साक्षाद्धरेःपरम् ।२२।

अर्थः—तेणेकरिनेज तमे जे ते आलोकने विषे निश्चे जीवन्मुक्तपणुं तेने पामिने देहने अंत्ये सर्वथकि श्रेष्ठ एवुं प्रत्यक्ष श्रीहरिनुं ब्रह्मधाम तेने पांमश्शी ॥ २२ ॥

तद्दास्यं तत्र प्राप्यैव तत्सेवायां निरन्तरम् ॥
स्थास्यसि चाप्स्यसि दिव्यवैभवं तत्समं ध्रुवम् ।

अर्थः—अने ते धामनेविषे श्रीहरिनुं दासपणुं तेने पांमिनेज निरंतर तेमनि सेवानेविषे रहेशो अने ते श्रीहरिने तुल्य अचल एवो दिव्य वैभव तेने पांमशो ॥ २३ ॥

अक्षरब्रह्मसाधर्म्यं प्राप्यैवं श्रीहरेः सदा ॥
सेवनं दासवत्कार्यं लक्ष्मीवत्स्नेहतो हि यत् ॥२४॥

अर्थः-अक्षरब्रह्मनुं साधर्म्य केतां समानधर्मपणुं तेने पांमिने आप्रकारे लक्ष्मीजिनि पेठचे हेतेकरि-तेज दासीनि पेठचे निरंतर जे श्रीहरिनि सेवा करवि ॥ २४ ॥

तदेवात्यन्तिकं श्रेयः परमं चात्मनो हितम् ॥
एतदन्यत्परं प्राप्यं नास्तिविद्धीति भक्तराट् ॥२५॥

अर्थः-तेज आत्यांतिक कल्याणने श्रेष्ठ एवुं पोताना आत्मानुं हित ते कह्युं छे अने ए थकि बिजुं श्रेष्ठ कांई पांमवायोग्य नथि एप्रकारे भक्तमा श्रेष्ठः एवा हे गोवर्द्धन तमे जे ते जांणो ॥ २५ ॥

एतं विहाय सत्संगं सज्जंतेऽन्यत्र येऽसति ॥
कुसंगिनस्ते विज्ञेया असदीशादिसंगिनः ॥२६॥

अर्थः-हवे जेमनो प्रसंग न करवो एवा जे कुसंगी तेमने अर्थे सहित कहिये छईये ॥ जे जन आ पूर्वे कह्यो एवो सत्संग तेनो त्याग करिने आ कया ते

थकि शुद्ध असत एवा जे च्यार तेमनेविषे आसक्त थाय छे ते च्यारना नांमने जणवता थका कहे छे ॥ असत ईश्वर असत्साधु असद्धर्म असच्छास्त्र तेमनो संग जेमने छे ते जन जे ते कुसंगी जांणवा ॥ २६ ॥

कालो माया स्वभावश्च कर्म तामसदेवताः ॥
असत्तमादिमे प्रोक्ता असदीश्वरसंज्ञकाः ॥ २७ ॥

अर्थः-हवे ते च्यारने लक्षणे करिने कहे छे ॥ काल माया स्वभाव कर्म भैरव एआदिक तमोगुणि देव ए सर्वे जे ते पराधीन छे एहेतुमाटे असत ईश्वर छे नांम जेमनां एवा कया छे ॥ २७ ॥

कालाद्युपासका विष्णुं विहाय परमेश्वरम् ॥
श्रुतिस्मृतिविरुद्धेहा असतः साधुसंज्ञकाः ॥ २८ ॥

अर्थः-अने सर्वना अन्तर्यामि एवा परमेश्वर तेमनो त्याग करिने काल माया ए आदिकानि उपासनाने करनारा ने वेदशास्त्रथकि विरुद्ध छे आचरण जेमनुं ने केहेवामात्र वेषकरिने साधु छे नांम जेमनुं ते असत केतां असाधु कह्या छे ॥ २८ ॥

दंभमानकलिक्रोधहिंसालोभस्मरादयः ॥
अधर्मसर्गजाः पापा असन्तो धर्मविभ्रमाः ॥२९॥

अर्थः—अने दंभ मान कलि जे कलह क्रोध हिंसा लोभ ने स्मर जे काम मत्सर ए आदिक अधर्मना सर्गथकि उत्पन्नथया ने पापना कारण भूत अने धर्मनो आभास जेमने विषे छे ते जे ते असद्धर्म एप्रकारें कह्या छे ॥ २९ ॥

असदेतत्त्रयं यत्र वर्णितं स्यान्निजेच्छया ॥
असच्छास्त्रं तु तत्प्रोक्तमल्पं वा महदस्तु तत् ३०

अर्थः—अने जे शास्त्रनेविषे असत शब्देकरिने कह्या एवा जे ए त्रण्य तेमनुं पोतानि इच्छायेक-रिने वर्णन कर्युं होय केतां दुराग्रहेकरिने प्रतिपादन कर्युं होय ते शास्त्र तो नांनु होयं अथवा मोटुं होय पण असत शास्त्र कह्युं छे ॥ ३० ॥

एतच्चतुष्टये सक्ता ये नरा असति ध्रुवम् ॥
कुसङ्गिनस्त एवोक्ताः दंभभक्तादिनामकाः ।३१।

अर्थः—जे मनुष्य असतशब्देकरिने कह्या जे आ-च्यार तेमने विषे आसक्त होय केतां तेमनो प्रसंग

करता होय तेमनेज निश्चे कुसंगी दंभी भक्त धर्मध्वजी पाषंडि नास्तिक ए आदिक नामे करिने कह्या छे ॥ ३१ ॥

सच्छब्दवाच्येशादीनां द्रोहिणस्ते कुसङ्गिनः ॥
प्रयान्ति नरकान्घोरान्देहान्ते नात्र संशयः ।३२।

अर्थः-अने सच्छब्देकरि ने कह्या जे परमेश्वर आदिक च्यार तेमनो द्रोह करनारा ते कुसंगी जे ते मरिने घोर एवा नरकने पांमे छे आ वार्त्ताने विषे कांई संदेह नथि ॥ ३२ ॥

घोरं निरयदुःखं ते भुक्त्वा भ्रमति संसृतौ ॥
सतां संगं विना क्वापि नाप्नुवन्ति प्रभोःसुखम्।३३।

अर्थः-अने ते कुसंगी जन जे ते दुःखेकरिने सहन न थाय एवुं नरकनुं दुःख तेने भोगविने संसृतिनेविषे भमे छे केतां जन्ममरणने पांमे छे पण सत्य एवा भगवान साधुधर्मने शास्त्र तेमनो समागम कर्या विना क्यारेय पण पूर्वे कर्यु एवुं भगवाननुं अलौकिक सुख तेने नथि पांमता ॥ ३३ ॥

इत्यात्मनस्तस्य गुरोर्महात्मनः सुधायमानंवच्च
नं स भक्तराट् ॥ प्राप्तोऽनिपीयातिमुदं स्वचेत
सि पप्रच्छ भूयस्तमिति प्रभोः सुतम् ॥ ३४ ॥

अर्थः-आ प्रकारे भक्तमां श्रेष्ठ एवा ते गोवर्द्धन जे ते उदार छे मन जेमनुं एवा पोताना गुरु जे श्रीरघुवीरजी महाराज तेमनुं अमृतने तुल्य जे वचन तेने सांभलिने पोताना चित्तने विषे महा आनंदने पांम्या थका श्रीहरिनां पुत्र जे पोताना गुरु तेमना प्रत्ये फरिने आगलयकहिशुं एप्रकारे पुछता हवा ॥ ३४ ॥

इति श्रीहरिकृष्णभगवत्सूनुश्रीरघुवीराचार्यात्मजश्रीभगवत्प्रसादाचार्यविरचिते श्रीसारोपदेशे सर्वोत्कृष्टकल्याणोपायादिवर्णनं नाम प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

एहि रीत्ये श्रीहरिकृष्णभगवानना पुत्र श्रीरघुवीरजी महाराज तेमना पुत्र श्रीभगवत्प्रसादजी-महाराज तेमणे रच्यो एवोजे श्रीसारोपदेश तेने

विषे सर्वोत्कृष्ट कल्याणनो उपाय एआदिकनुं नि-
रूपण करयुं एनामे प्रथमनो अध्याय जे तेथयो ॥१॥

गोवर्द्धन उवाच ॥

दिव्यमानवलीलस्य श्रीहरेरवतारिणः ॥
ब्रूहि लक्ष्म महाराज प्रतापं ज्ञेयमीशितुः ॥ १ ॥

अर्थः–हवे गोवर्द्धन जे ते पुछे छे हे महाराज सर्व-
ना नियंता ने सर्व अवतारना धरनारा ने दिव्यने
मनुष्यना सरखि छे लीला जेमनि एवा जे श्रीहरि
भगवान तेमनां जाणवा योग्य जे लक्षण तथा प्र-
तापं ते मुने कहो ॥ १ ॥

लक्षणानि महाराज त्वं तथाख्याहि तस्य च ॥
सतां धर्मस्य शास्त्राणां जिज्ञासेऽहं त्वदंजसा ।२।

अर्थः–अने हे महाराज ते प्रकारे ते भगवानना
साधु धर्म ने शास्त्र तेमनां लक्षणने तमे जेते कहो
हूं जेते आ सर्ववार्त्ताने तमाराथकि यथार्थ जां-
णवाने इच्छुंछुं ॥ २ ॥

गोवर्द्धनेन तेनेत्थमाचार्येंद्रो विदांवरः ॥
सेपृष्टस्तमुवाचेदं सभ्यान्सर्वांश्च हर्षयन् ॥३॥

अर्थः-आप्रकारे ते गोवर्द्धन तेमणे पुछ्या अने ज्ञानिजनं तेमानि मध्ये श्रेष्ठ एवा आचार्येन्द्र जे श्रीरघुवीरजीमहाराज ते जे ते गोवर्द्धन तेमने अने सर्वसभाना जन तेमने आनंद पमाडता थका आगलय कहुंछुं ते प्रकारे बोलताहवा ॥ ३ ॥

आचार्येन्द्रउवाच ॥

परब्रह्मलक्षणानि तदैश्वर्याणि कानिचित् ॥
सतां धर्मस्य शास्त्राणां तानि भक्त शृणु ब्रुवे ॥४॥

अर्थः-श्रीरघुवीरजी महाराज कहेछे हेभक्त परब्रह्म जे भगवान तेमनां लक्षण तथा केटलांक तेमनां ऐश्वर्य अने ते भगवानना साधु धर्म ने शास्त्र तेमनां जे लक्षण तेमने हुं जेते कहूंछुं तेने तमे जेले सांभलो ॥ ४ ॥

अज्ञानं जीवहृदयेष्वनादिकालतोऽस्ति यत् ॥
हरिः स्वाश्रयमात्रेण तद्धिनाययशति द्रुतम् ॥५॥

अर्थः-जीवहृदयने विषे अनादि कालथि अहं-तानें ममतारूपि जे अज्ञान रह्युंछे तेने श्रीहरि जेते पोताना आश्रयमात्रे करिने तत्काल नाशकरेछे केतां पोतानुं ने जीवात्मानुं यथार्थ ज्ञान् आपिने ब्रह्मरूप करेछे ॥ ५ ॥

कृपया यस्य सहसा प्राकृतोऽपि जनो भुवि ॥
जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिभ्यः स्थानं परमवाप्नुयात् ।६।

अर्थः-अने पृथवीने विषे प्राकृत एवो पण जे जन ते जेश्रीहरिनि कृपाये करिने जाग्रत् स्वप्न ने सुषुप्ति ए त्रण्य अवस्था थकि पर एवुं जे स्थान तेने पांमे केतां त्रण्य अवस्थाये रहित शुद्ध आत्मा रूपे थाय ॥६ ॥

वशीकर्तुमशक्यंयद्ब्रह्मादिभिरतंद्रितैः ॥
तन्मंनो यो वशेकुर्यात्स्वाश्रितानां च स प्रभुः॥७

अर्थः-अने आलसे रहित एवा जे ब्रह्मादिक देव तेमणे वश करवाने अशक्य केतां वश्य न थायि एवुं जे मन् तेने जे पोताना आश्रित जननि पासे वश करावे ते जे ते प्रभु जांणवा ॥ ७ ॥

अष्टांगयोगाभ्यसनं विनाऽपि कृपयैव च ॥
यस्य नृणां भवेत्सद्यःस्वस्वरूपेऽचला स्थितिः ॥८

अर्थः–अने अष्टांगयोगनो अभ्यास कर्या विनां पण जेनि कृपाये करिनेज मनुष्यने तत्काल केतां सेहेजे पोताना आत्मस्वरूपने विषे अचलस्थिति थाय ॥ ८ ॥

दर्शनं यः स्वमूर्त्तीनां गोलोकादिषु धामसु ॥
कारयेत्सोऽत्र विज्ञेयो भगवान्मानुषाकृतिः ॥८॥

अर्थः–अने गोलोकादिक धामने विषे पोतानि मूर्त्तियोनुं जे दर्शन तेने आलोकमां मनुष्यने जे करावे ते मनुष्यना सरखो धारण कर्यो छे आकार जेमणे एवा भगवान जांणवा ॥ ९ ॥

यस्य भक्ता जितक्रोधा जितकामाश्च निःस्पृहाः ॥
जितस्वादाश्च निर्लोभा निर्मानाःस्युःस वै हरिः १०

अर्थः–अने जेमना भक्त जे ते जित्योछे क्रोध जेमणे जित्योछे काम जेमणे ने मायिक पदार्थनि

तृष्णाये रहित ने जित्योछे स्वाद जेमणे ने लोभे रहित तथा मानेरहित एवा होय ते जे ते निश्चे श्रीहरि भगवान् जाणवा ॥ १० ॥

अन्यद्यत्तस्य चरितं तत्तु कार्यवशान्ननु ॥
भक्तानां गायनार्थं च नत्वीशत्वस्य सूचकम् ११॥

अर्थः—अने ते श्रीहरिनुं आ विना बिजुं जे चरित्र ते तो निश्चे कार्यना वश थकि तथा भक्तने गाववा सारु छे पण परमेश्वरपणाने जणवनारुं नथि ॥ ११ ॥

गोवर्द्धनोद्धारणादिचरितं तस्य यत्प्रभोः ॥
इंद्रादिदर्पनुत्यैतन्न त्वीशत्वस्य सूचकम् ॥१२॥

अर्थः—हवे आ वार्ताने स्पष्टसर्वने जणाववा सारु कहे छे गोवर्द्धन पर्वत तोल्यो ए आदिक ते प्रभुनुं जे चरित्र ते इंद्रादिकना गर्वने टालवा सारुछे पण परमेश्वरपणाने जणवनारुं नथि ॥ १२ ॥

हिरण्याक्षादयो दैत्याः सकलैः पर्वतैः सह ॥
दधुः समग्रां पृथिवीं तावता ते किमीश्वराः ॥१३॥

अर्थः—कारणके हिरण्याक्ष ए आदिक दितिना पुत्र जे ते सकल पर्वत तेमणे सहित समग्र पृथ्वीने धारणकरताहवा तेटला वडे करिने ते शुं परमेश्वर केहेवाय नज केहेवाय ॥ १३ ॥

तस्माँल्लक्षणमीशस्य स्वज्ञानाज्जीवमोक्षणम् ॥
तथा तदंतःशत्रूणां वधश्चेत्येव निश्चितम् ॥१४॥

अर्थः—ते हेतु माटे परमेश्वरनुं लक्षण तो अज्ञानथकि जीवने मुकाववा तथा तेमना अंतर शत्रु जे लोभ कामादिक तेमनो नाश करवो एज निश्चे छे ॥ १४ ॥

इत्याद्यनन्यसमानलक्षणो यः स्वयं हरिः॥
श्रीगोलोकमध्यवर्ति ब्रह्मधाम्नि विराजते ॥१५॥

अर्थः—इत्यादिक अनन्य समान केतां बिजाने तुल्य नहि एवां छे लक्षण जेमनां एवा जे पोत्ये श्रीहरि ते शोभायमान गोलोके धामना मध्ये वरततुं जे ब्रह्मधाम तेने विषे निरंतर रह्याछे ॥ १५ ॥

स्वामिनारायणः कृष्णो भगवान्पुरुषोत्तमः॥
सप्रेमराधालक्ष्मीभ्यामर्च्यमानपदांबुजः ॥ १६ ॥

अर्थः-अने प्रेमे सहित राधा ने लक्ष्मी तेमणे पूज्यां छे चरणारविंद जेमनां अने स्वामिनारायण श्रीकृष्ण भगवान् पुरुषोत्तम ए आदिक नामे करिने जेमने कह्या छे ॥ १६ ॥

अक्षरात्माऽक्षरपरः सर्वकारणकारणम् ॥
कर्त्ता नियंता सर्वेषां स्वप्रकाशश्चसर्ववित् ॥ १७ ॥

अर्थः-अने अक्षर तेना आत्मा केतां अंतर्यामी ए हेतुमाटे स्वरूप स्वभाव गुण विभूति तेज ऐश्वर्य्य लावण्यता सुख ए आदिक वडे करिने अक्षरथकि श्रेष्ठ अने सर्वना कारण जे अक्षरपुरुष तेना कारण अने सर्वना कर्त्ता नियंता ने सर्वने जांणनारा ने पोतानि मेलये प्रकाशमान छे मूर्त्ति जेमनि ॥ १७ ॥

नैककोटयांडसर्गादिलीलोभूमा च निर्गुणः ॥
ब्रह्मभूतानंतकोटिमुक्तोपास्यांघ्रिपंकजः ॥ १८ ॥

अर्थः-अने अनेक कोटि ब्रह्मांडनि उत्पत्ति स्थिति ने प्रलय ते छे लीला जेमनि अने महा समरथ ने मायाना गुण जे सत्व रज ने तम तेणे रहित ने ब्रह्म रूप एवा अनंत कोटि मुक्त तेमणे उपासना ने करयां छे चरणारविंद जेमनां ॥ १८ ॥

मायापुरुषकालादिस्वशक्तिप्रेरको वशी ॥
नैकब्रह्मांडराजाधिराजः स्वच्छंदवर्त्तनः ॥१९॥

अर्थः—अने माया पुरुष काल ए आदिक जे पोतानि शक्तियो तेमने सृष्टि आदिक कार्यमां प्रेरनारा ने ए समग्र छे वश्य जेमने ने अनेक ब्रह्मांडना राजाधिराज ने पोतानि इच्छाने अनुसारे छे वरतवुं जेमनुं केतां स्वतंत्र ॥ १९ ॥

कोटिकंदर्पलावण्यो जलदश्यामसुंदरः ॥
अनर्घ्यदिव्यविविधवासोभूषणभूषितः ॥ २० ॥

अर्थः—अने मेघना सरखो छे श्यामसुंदर वर्ण जेमनो ने कोटिकामदेवने लज्जा पमाडे एवुंछे लावण्यपणुं जेमनुं अने अमूल्य ने दिव्य नाना प्रकारनां वस्त्र ने घरेणां तेणे करिने शोभायमान॥२०

गदितो वेदशास्त्रेषु परं ब्रह्म परात्परः ॥
नारायणवासुदेवाद्यनंतनामाभिश्च यः ॥ २१ ॥

अर्थः—अने वेद तथा सांख्य योग वेदांत पंच-

रात्रादिक जे शास्त्र तेमने विषे, जे परब्रह्म परात्पर नारायण वासुदेव ए आदिक अनंत नामे करिने कया छे ॥ २१ ॥

ब्रह्मधामा स्वतंत्रः स भुवि स्वाश्रितशर्मणे ॥
अवतरति सद्धर्म रक्षायै च युगे युगे ॥ २२ ॥

अर्थः-ब्रह्मधामने विषे रह्या ने स्वतंत्र एवा ते पुरुषोत्तम नारायण जेते पृथवीने विषे पोताना आश्रित जन ने सुख देवाने अर्थे ने साधु तथा भागवत धर्म तेमना रक्षणने अर्थे युग युग प्रत्ये अवतारने धारण करेछे ॥ २२ ॥

सांप्रतं च कलेः प्राप्य बलं भुवि समेधितैः ॥
असुरांशोत्पन्नजनैः क्लिष्टं धर्मं सुरक्षितुम् ॥२३॥

अर्थः-आवर्तमान कालमां पृथवीने विषे कलिना बलने पांमिने आतिशे वृद्धिने पांम्या अने असुरना अंशे करिने उत्पन्न थया एवा जन तेमणे क्लेशने पमाड्यो एवो जे धर्म तेनि रक्षा करवाने अर्थे ॥२३॥

अधर्मं चोन्मूलयितुं पातुं भक्तानृषींस्तथा ॥
निजभक्तिं प्रथयितुं सर्वाभीष्टप्रदां पराम् ॥२४॥

अर्थः-अने अधर्मने मूलमांथि उखाडवाने अर्थे तथा पोताना भक्त जे मरीच्यादिक ऋषि तेमनि रक्षा करवाने अर्थे अने सर्वना इच्छित मनोरथने आपनारी श्रेष्ठ जे पोतानि भक्ति तेने विस्तारवाने अर्थे ॥ २४ ॥

स्वदिव्यमूर्त्तौ जनता चेतसां च समाधये ॥
भक्तानेकांतिकान्स्वस्यलाडयितुंचनिर्भरम्॥२५

अर्थः-अने पोतानि दिव्य मूर्त्तिने विषे घणाक जननां चित्तने एकाग्रकरवाने अर्थे अने पोताना एकांतिक भक्तने अतिशे लाड लडाववाने अर्थे॥२५

अवतारी ब्रह्मधामाधिपः स्वामी श्रियः पतिः ॥
विशालायां समुत्पाद्य निमित्तं पुरुषोत्तमः॥२६॥

अर्थः-ब्रह्मधामना अधिपति ने सर्व अवतारना कारण अने स्वामी केतां सर्वना नियंता एवा

लक्ष्मीना पति जे श्रीपुरुषोत्तम नारायण ते जेते बदरिकाश्रमने विषे निमित्त उत्पन्न करिने ॥ २६ ॥

सकलैश्वर्यजुष्टेन जीवकल्याणकारिणा ॥
आत्मीयेनैवरूपेण जज्ञे छुप्पयासि स्वयम् ॥२७॥

अर्थः-समग्र पोतानां ऐश्वर्य तेणे युक्त ने अनंत जीवना कल्याणने करनारुं पोतानुंज जे स्वरूप केतां पोतानि शोभायमान मूर्त्ती तेणे करिने कोशल देशमां छपैया ग्रामने विषे पोत्ये प्रगट थाता हवा २७।

ऋतौ वसंते मधुमासि शुक्लपक्षे नवम्यां विधु-
वासरे सः ॥ सुरेज्यभे प्रादुरभून्निशायां द्वि-
तीययामस्य तृतीयनाड्याम् ॥ २८ ॥

अर्थः-हवे ते भगवान जे समय ने विषे प्रगट थया ते समयने कहेछे ॥ ते श्रीपुरुषोत्तम नारायण जे ते वसंत ऋतुमां चैत्रमासना शुक्लपक्षने विषे नवमीने दिवस चंद्रवारे पुष्यनक्षत्रमां रात्रिये बिजा प्रहरनि त्रिजि घडिने विषे केतां दशघडी रात्री गये स-ते प्रगट थता हवा ॥ ८ ॥

बभूव भूयो भुवि मंगलं तदा सतां च हर्षो हृदि धर्मसेविनाम्॥भयं च भूयैव हि धर्म विद्विषां गुरुक्षितीशेशवपुर्द्रुहां नृणाम् ॥ २९ ॥

अर्थः-ते समयने विषे पृथवी उपरच घणुक मंगल होतुं हवुं अने धर्मने सेवनारा सज्जन पुरुष तेमना हृदयने विषे आनंद थतो हवो अने धर्मनो विशेश पणे करिने द्रेष करनारा ने गुरुने राजारूपे करिने ब्राह्मण गायो देव ए आदिक जे भगवानना रूप तेमनो द्रोह करनारा जे मनुष्य तेमने तो घणोक भय जे ते थातो हवो ॥ २९ ॥

प्रेमवत्यां धर्मदेवात्संजन्याभूत्सविश्रुतः॥ कृष्णहरिहरिकृष्णनीलकंठादिनामभिः ॥ ३०॥

अर्थः-अने ते पुरुषोत्तम नारायण जे ते धर्मदेव थकि तेमनां पत्नी जे प्रेमवती तेमने विषे प्रगटथईने श्रीकृष्ण श्रीहरि श्रीहरिकृष्ण श्रीनीलकंठ ए आदिक नामे करिने विख्यात थाता हवा ॥ ३० ॥

छुप्पयासि तथाऽयोध्यापुरे स्वपितरौ स च ॥ ग्राम्यान्पौराञ्जनान्बाललीलाभिश्च त्यरंजयत् ३१

अर्थः—अने ते भगवान जे ते छप्पैया ग्रामने विषे तथा अयोध्यापुरीने विषे पोतानां माता पिताने तथा ते गांमना ने सेहेरना जे जन तेमने पोतानि बाललीलाये करिने अतिशय राजि करता हवा ३१

प्राप्य द्विजातिसंस्कारं सामवेदं पितुःस्वकात् ॥
शास्त्राणि चाल्पकालेनाधीतवान्वर्णिवेषधृत् ३२।

अर्थः—पछे द्विजातिसंस्कार जे जनोई तेने पांमिने धारण कर्योछे ब्रह्मचारिनो वेष जेमणे एवा थका पोताना पिता थकि सामवेदने तथा समग्र शास्त्र पुराणने थोडाक कालमांज भणता हवा ॥ ३२ ॥

असुरान्मोहयन्कांश्चिद्दृष्ट्या संहृत्य स प्रभुः ॥
ऋषिशापाद्विमोच्य स्वपितरौ स्वान्वरक्षयत् ३३

अर्थः—अने समर्थ एवा ते श्रीहरि जे ते केटलाक असुरने पोतानि दृष्टिये करिने मोह पमाडता थका नाश करिने पछे पोतानां माता पिता जे भक्ति-धर्म तेमने दुर्वासाना शापथकि मुकाविने पोताने समीपे राखता हवा ॥ ३३ ॥

एकादशवयाः सोऽथ ह्यनापृच्छय स्वबांधवान् ॥
तपश्चर्यारतः प्रायादेकाकी वनमीश्वरः ॥ ३४ ॥

अर्थः-अने अगियार वर्षने त्रण्य मास जेमने थया छे एवा समर्थ जे श्रीहरि ते पोताना माता पिता अंतर्ध्यान थया पछे तप करवाने विषे छे रुचि जेमने ए हेतु माटे पोताना संबंधिजनने पुछ्या विनाज एकला पोत्ये वनप्रत्ये जाता हवा ॥ ३४ ॥

सप्तवर्षावधि भक्त तपः कुर्वन्सुदुष्करम् ॥
योगिनां योगसंसिद्धिं ददत्तत्राभ्रमत्प्रभुः ॥३५॥

अर्थः-हे भक्त समर्थ एवा ते श्रीहरि जे ते सात वर्ष एकमासने अगियार दिवस पर्यंत दुःखे करिने पण थइ न सके एवुं जे तप तेने करता अने योगी तेमने योगनि रुडि एवि सिद्धि तेने आपता थका ते वनने विषे फरता हवा ॥ ३५ ॥

वैराग्यवेगोज्झितगेहसौख्यः स तीर्थयात्रां
विदधद्धरायाम् ॥ निजप्रतापातिशयेन धर्म-
मशिक्षयंस्ताद्रिपुमुत्खनंश्च ॥ ३६ ॥

अर्थः-अने अतिशय एवो जे वैराग्य तेणे करिने

त्याग करयुंछे घरनुं सुख जेमणे एवा ते श्रीहरि जे ते पृथवी ने विषे तीर्थयात्राने करता ने पोतानो सर्वोत्कृष्ट जे प्रताप तेणे करिने धर्मना जे शत्रु तेनो नाश करता सता धर्मनुं स्थापन करता हवा ॥३६॥

इति श्रीसारोपदेशे भगवल्लक्षणादिनिरूपणं नाम द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

एविरीत्ये श्रीभगवत्प्रसादजी महाराज तेमणे रच्यो एवो जे श्रीसारोपदेश तेने विषे भगवानना लक्षण ए आदिकनुं निरूपण कर्युं एनामे बिजो अध्याय जेते थयो ॥ २ ॥

आचार्येन्द्र उवाच ॥

तीर्थानि पावयन्कृष्णो जीवानुद्धारयन्बहून् ॥
प्रापोद्धवावतारं स रामानंदाख्यसद्गुरुम् ॥ १ ॥

अर्थः-श्रीरघुवीरजी महाराज कहेछे हे गोवर्द्धन कृष्ण एवा ते श्रीहरि जेते तीर्थने पवित्र करता ने घणाक जीवनो संसारथकि उद्धार करता थका उद्धवना अवतार जे श्रीरामानंद स्वामिनामे सद्गुरु तेमने पामता हवा ॥ १ ॥

अत्यादरेण तेनासौ सत्कृतः पुरुषोत्तमः॥
नृनाट्यं शोभयन्दीक्षां वासुदेवीं ततोऽग्रहीत्॥२॥

अर्थः—अने ते सद्गुरु तेमणे घणोक आदरकरिने सत्कार कर्या एवा ए पुरुषोत्तम नारायण जे ते मनुष्यनाटयने शोभाडता थका.ते सद्गुरुथकि भागवती दीक्षाने ग्रहण करता हवा॥२॥

स्वाभाविकं सतन्मूर्त्तावानंदं वीक्ष्य सद्गुरुः॥
सहजानंद इत्याख्यां तस्य चक्रेऽघहारिणीम्॥३॥

अर्थः—तारे ते सद्गुरु जे ते तेमानि मूर्त्तिने विषे स्वाभाविक केतां सहज स्वभावे रहेलो जे आनंद तेनेजोईने केहेवा सांभलवा मात्रे करिने पाप तेने नाश करे एवुं तेमनुं सहजानंदस्वामी एप्रकारनु नाम तेने करता हवा॥३॥

तथा नारायणमुनिस्तस्येति नाम स व्यधात्॥
तं निधायाचार्यपदे सोऽगात्तस्य प्रभोः पदम्॥४॥

अर्थः—तथा ते सद्गुरु जे ते तेमनुं नारायणमुनि एवुं बिजुंनाम तेने करता हवा पछे ते सद्गुरु जेते ते सहजानंदस्वामी तेमने पोतानि आचार्यपदनि

गादी उपर बेसारिने पोत्ये ते भगवानना धाम प्रत्ये जाता हवा ॥ ४ ॥

गुणकर्मानुरूपाणि नामानि तस्य चेशितुः ॥
स्वामिनारायणादीनि बहून्यासञ्छ्रियःपतेः ॥५॥

अर्थः–अने लक्ष्मीना पति ने सर्वना नियंता एवा जे नारायणमुनि तेमनां गुण तथा चरित्र तेने अनुसारे स्वामिनारायण ए आदिक घणांक नाम होतां हवां ॥ ५ ॥

गुरुपदे स्थितः स्वामी स्वाश्रितेषु जनेषु सः ॥
धर्ममेकांतिकं स्वीयं प्रावर्त्तयत्स्ववल्लभम् ॥ ६ ॥

अर्थः–अने गुरुपदने विषे रह्या एवा ते सहजानंदस्वामी जे ते पोताना आश्रित जनने विषे पोताने वाहालो एवो जे पोतानो एकांतिक धर्म तेने प्रवर्त्तावतां हवा ॥ ६ ॥

त्यागिभिर्गृहिभिः स्वीयैर्भक्तैः सहावनौ हरिः ॥
विचरन्सर्वतोऽधर्ममुच्चिच्छेदात्मतेजसा ॥ ७ ॥

अर्थः–अने ते श्रीहरि जे ते पृथवीने विषे त्यागीने गृहस्थ एवा जे पोताना भक्त तेमणे सहित फरतां

थका पोताना प्रतापे करिने च्यारेय कोरथि अधर्म-नो नाश करता हवा ॥ ५ ॥

इष्टापूर्तादिसत्कर्मकुर्वंस्तस्मिंश्चमत्कृतीः ॥
दर्शयामास बहूनि चान्नसंत्राण्यबंधयत् ॥ ८ ॥

अर्थः-अने यज्ञ तथा वाव्य कुवा सरोवर ए आदिक सत्कर्मने करता थका तेने विषे घणाक चमत्कारने देखाडता हवा ने घणांक सदाव्रतने पण बंधावता हवा ॥ ८ ॥

वीक्ष्यालौकिकमैश्वर्यं तस्य केचिन्नराः स्त्रियः ॥
कृत्वा तदाश्रयं साक्षात्तद्भक्तिं चक्रुरादरात् ॥ ९ ॥

अर्थः-अने ते श्रीहरि तेमनां अलौकिक ऐश्वर्यने केटलाक पुरुषने स्त्रियो ते जे ते जोईने अने प्रत्यक्ष एवा ते भगवाननो आश्रय करिने आदर थकि ते भगवाननि भक्तिने करता हवा ॥ ९ ॥

सद्यः समाधिं बहवो लेभिरे ते तदीक्षया ॥
अकृतयत्नाजज्ञुश्च तमेवाखिलकारणम् ॥ १० ॥

अर्थः-अने नथिकर्यो अष्टांगयोगनो अभ्यास ते रूपि प्रयास जेमणे एवा ते घणाक भक्त जे ते स्वामिनारायणनि दृष्टिये करिने केतां तेमनें जोवा

मात्रे करिने तत्काल समाधिने पामता हवा ने स्वामिनारायण तेमनेज. सर्वना कारण जांणता हवा ॥ १० ॥

कांश्चिच्छ्रीकृष्णरूपं स्वं गोलोकेऽक्षरधामनि ॥
लक्ष्मीराधाद्युपेतंच हरिः सोऽदर्शयज्जनान् ११॥

अर्थः—अने ते श्रीहरि जेते समाधिनेविषे केटलाक जनने गोलोकना मध्यने विषे रह्युं एवुं जे अक्षर धाम तेने विषे लक्ष्मी राधिका ए आदिक तेमणे युक्त एवुं पोतानुं श्रीकृष्णस्वरूप तेने देखाडताहवा ॥ ११ ॥

वैकुंठे विष्णुरूपं स्वं लक्ष्मीनंदादिसेवितम्॥
कांश्चित्प्रदर्शयामास समाधौ सजनान्प्रभुः॥१२॥

अर्थः—अने समर्थ एवा ते श्रीहरि जे ते केटलाक जनने समाधिमां वैकुंठ धामने विषे लक्ष्मी ने नंदादिक जे पार्षद तेमणे सेवेला एवा जे विष्णु ते रूपे पोतानुं दर्शन देता हवा ॥ १२ ॥

निरन्नमुक्तोपेतं स्वं महापुरुषरूपिणम् ॥
श्वेतद्वीपेऽमृते कांश्चित्ससमाधावदीदृशत्॥१३॥

अर्थः-अने ते श्रीहरि जे ते केटलाक जनने समाधिमां श्वेतद्वीपने विषे वरततुं जे अमृतधाम तेने विषे निरन्न मुक्ते सहित. महापुरुषरूपे पोतानुं दर्शन देता हवा ॥ १३ ॥

कांश्चिदव्याकृते धाम्नि लक्ष्मीकीर्त्यादिसंयुतम् ॥
स्थितं स्वं भूमरूपेण दर्शयामाससमानवान् ॥ १४

अर्थः-अने केटलाक मनुष्यने अव्याकृत धामने विषे लक्ष्मी कीर्त्ति ए आदिक तेमणे सहित रह्या जे भूमा पुरुष ते रूपे पोतानुं दर्शन देता हवा ॥ १४ ॥

नारायणर्षिरूपेण स्थितं च बदरीवने ॥
नरादियुक्तं स्वं कांश्चित्समाधौ नृनदर्शर तू ॥ १५ ॥

अर्थः-अने केटलाक मनुष्यने समाधिमां बदरिकाश्रमने विषे रह्या ने नर आदिक तेमणे युक्त नारायण ऋषिरूपे पोतानुं दर्शन देता हवा. ॥ १५ ॥

एवं ह्यनेकधामस्थस्वमूर्तीर्विविधाः प्रभुः ॥
स तत्तत्पार्षदैश्वर्यजुष्टा अदर्शयज्जनान् ॥ १६ ॥

अर्थः-आ प्रकारे समर्थ एवा ते श्रीहरि जेते जन तेमने बहु प्रकारनि अनेक धामने विषे रहि ए-

वि, जे पोताने मूर्त्तियो तेमने तेमना पार्षदने ऐश्वर्य सहित देखाडता हवा ॥ १६ ॥

षट्चक्राणि च तद्देवान्कांश्चित्सोऽदर्शयत्क्रमात् ॥
क्वचिद्दूरस्थभक्तेभ्यः प्रादात्साक्षात्स्वदर्शनम् १७।

अर्थः-अने ते श्रीहरि जे ते केटलाक भक्तने शरीरमां रह्यां जे मूलाधार स्वाधिष्ठान मणिपूरक अनाहत विशुद्धिने आज्ञा ए छ चक्र तथा गणेश आदिक जे तेमना देव तेमने अनुक्रम थकि देखाडता हवा ने क्यारेक छेटे रया जे पोताना भक्त तेमने प्रत्यक्ष पोतानुं दर्शन देता हवा ॥ १७ ॥

अंतकाले स भक्तान्स्वान्निनीषुर्धाम चात्मनः ॥
तद्ग्राममेत्य केभ्यश्चित्साक्षात्स्वेक्षां ददाति वै १८।

अर्थः-अने ते श्रीहरि जेते पोताना भक्तने अंतकाळने विषे पोताना धाम प्रत्ये लइजावा ने इच्छता थका ते भक्तना ग्राम प्रत्ये आविने केटलाक मनुष्यने प्रत्यक्ष पोतानुं दर्शन आपेछे आवार्त्ताने विषे कांइपण संदेह नाथि ॥ १८ ॥

अलौकिकैश्वर्यमित्थं दर्शयंतं जनान्हरिम् ॥
सहस्रशो जना दृष्ट्वा साश्चर्यं विविदुः प्रभुम् ॥१९॥

आ प्रकारे जन तेमने अलौकिक ऐश्वर्यने देखाडता एवा जे श्रीहरि तेमने हजारो जे जन ते आश्चर्ये सहित ते ऐश्वर्यने जोइने ते प्रभु केतां परमेश्वर जांणता हवा ॥ १९ ॥

स्वं स्वं मतं स्वस्वगुरून्हित्वा ते दृढनिश्चयाः ॥
तमेव भेजुः प्रत्यक्षं दीक्षाग्रहणपूर्वकम् ॥ २० ॥

अर्थः—अने ते जन जे ते दृढ जेम होय एम कर्योछे श्रीहरिने विषे भगवान पणानो निश्चय जेमणे एवा थका पोत पोताना संप्रदायनो तथा पोत पोताना गुरुनो त्याग करिने भागवती दीक्षा लेवि तेपूर्वक केतां सत्संगी साधु ब्रह्मचारि पार्षद थइने प्रत्यक्ष एवा श्रीहरि तेमनेज भजता हवा ॥ २० ॥

वादेन जेतुं संहत्य बहवो मतवादिनः ॥
नशेकुस्तं तदा नत्वा प्रोचुः प्राञ्जलयोऽखिलाः २१

अर्थः—अने घणाक मतवादि जन जेते भेगा थइने वाद विवादे करिने श्रीहरिने जीतवाने समर्थ न थता हवा तारे ते समग्र मतवादि जेते जोड्याछे हाथ जेमणे एवा थका नमस्कार करिने श्रीहरिना प्रत्ये बोलता हवा ॥ २१ ॥

त्वमेवैकोऽसि भगवानेवं विद्मोऽद्य निश्चितम् ॥
दिदृक्षामः स्वेष्टदेवान्कृपया तान्प्रदर्शय ॥ २२ ॥

अर्थः—हे श्रीहरे भगवान केतां परमेश्वर जे ते तमे एकज छो ए प्रकारे अमो तमणे हमणांज निश्चय पणे करिने जांण्या अने अमे जे ते अमारा इष्टदेवना दर्शन करवाने इच्छिये छइये ते हेतु माटे तमे जेते कृपाये करिने अमारा इष्टदेवनां दर्शन करावो ॥ २२ ॥

अथ तत्कृपया सद्यः समाधौ ददृशुश्च ते ॥
स्वस्वशास्त्रोक्तस्वस्वेष्टदेवरूपेण तं हरिम् ॥ २३ ॥

अर्थः—आवि रीत्ये कया थकि अनंतर ते मतवादि जन जे ते श्रीहरिनि कृपाये करिने तत्काल समाधिने पांमता हवा ने ते समाधिने विषे पोत पोताना शास्त्रने विषे कया जे पोताना इष्टदेव ते रूपे श्रीहरिने देखता हवा ॥ २३ ॥

वल्लभीयास्तथा माध्वा नैंबादित्याश्च वैष्णवाः ॥
तं बालकृष्णं ददृशुर्वृंदावनविहारिणम् ॥ २४ ॥

अर्थः—तेमां जे वल्लभाचार्यना संप्रदायना तथा मध्वसंप्रदायना तथा निंबार्कना संप्रदायना जे

वैष्णव ते वृंदावनने विषे विहारने करता एवा बा-
लकृष्ण भगवान ते रूपे श्रीहरिनेज देखता हवा॥२४

रामानुजास्तु ददृशुः श्रीमन्नारायणं च तम् ॥
रामभक्ता रामरूपं ब्रह्म ज्योतिश्च शांकराः॥२५॥

अर्थः-अने रामानुज संप्रदायना जे वैष्णव हता
ते तो श्रीलक्ष्मीनारायण रूपे श्रीहरिने देखता हवा
अने जे रामचंद्रना भक्त हता ते तो रामचंद्ररूपे
श्रीहरिने देखता हवा ने जे शंकराचार्यना संप्र-
दायवाला हता ते तो ब्रह्मज्योतिरूपे श्रीहरिने
देखता हवा ॥ २५ ॥

शैवाश्चपार्वतीकांतं सौरास्तं च हिरण्मयम् ॥
देवी रूपं तथा शाक्ता गाणपत्या गणाधिपम्॥२६

अर्थः-अने जे शिवजीना भक्त हता ते पार्वती
पति जे महादेव तेरूपे श्रीहरिने देखता हवा ने जे
सूर्यना भक्त हता ते हिरण्मयपुरुषरूपे श्रीहरिने
देखता हवा ने जे शक्तिना उपासक हता ते देवीरूपे
श्रीहरिने देखता हवा ने जे गणपतिना उपासक हता
ते गणपतिरूपे श्रीहरिने देखता हवा ॥ २६ ॥

पिगांबरं च यवना जैनास्तीर्थंकरं च तम् ॥
ददृशुर्व्युत्थितास्तेऽथ जज्ञुस्तं सर्वकारणम्॥२७

अर्थः—अने जे यवन हता ते पिगांबररूपे श्रीहरिने देखता हवा॥ अने जे जैन हता ते तीर्थंकर रूपे श्रीहरिने देखता हवा पछे ते समग्र जे ते समाधि मांथि ऊठयासता श्रीहरिनेज सर्वना कारण जांणता हवा ॥ २७ ॥

ततस्तदाश्रयं कृत्वा भेजुः प्रत्यक्षमेव तम् ॥
एवं प्रताप एकांतधर्मं सोऽस्थापयत्क्षितौ ॥ २८ ॥

अर्थः—तारपछे सर्वे मतवादिजन जे ते श्रीहरिनो आश्रय करिने प्रत्यक्ष एवा ते श्रीहरिने भजजता हवा आप्रकारनोछे प्रताप जेमनो एवा स्वामिनारायण जे ते पृथवीने विषे एकांतिक धर्मने स्थापन करता हवा ॥ २८ ॥

तथा योगकलाः स्वामी विविधाः शिक्षयञ्जनान्॥
कृपया कालनष्टास्ताः प्रावर्त्तयत भूतले ॥२९॥

अर्थः—ते प्रकारे सहजानंदस्वामि जे ते पृथवीना तलने विषे पोताना भक्तने अनेक प्रकारनि योग-

कलाने शिखवताथका काले करिने नाशपामी एवि जे योगकला तेने कृपाये करिने प्रवर्त्ता वता हवा ॥ २९ ॥

प्राणानां धमनीनां च स्वातंत्र्येण पुनः पुनः ॥
संकोचनं विकाशं च शिक्षयामास कांश्चन ॥३०॥

अर्थः—केटलाक समाधिवाला भक्तने प्राणवायु तथा नाडियो तेमनो स्वतंत्रपणे करिने वारंवार संकोच करवो अने विकाश करवो केहेतां तेमनुं संकेलवुं अने प्रसारवुं तेने शिखवता हवा ॥ ३० ॥

सर्वांगेभ्यस्तथाऽऽकृष्य दृशि प्राणात्मनां धृतिम् ॥
कांश्चिच्चाशिक्षंयत्स्वामी तथांगुल्यादिमात्रके॥३१

अर्थः—अने स्वामि जे श्रीहरि ते जे ते केटलाक भक्तने हाथ पग ए आदिक समग्र अंग थकि खेंचिने एक नेत्र ने विषेज प्राणवायुने जीवात्मानुं धारणकरवुं तेने शिखवता हवा तथा आंगली ए आदिक कोइक एक अंगने विषेज प्राणवायुने जीवात्मानुं धारणकरवुं तेने शिखवता हवा ॥ ३१ ॥

तादृश्यां धारणायां तु प्राणात्मरहितेऽखिले ॥
छेद्यमाने दह्यमाने देहेऽपि स्यान्नवै व्यथा॥३२॥

अर्थः–अने तेविरीत्य निधारणा करचे सते तो प्राणने जीवात्माये रहित एवो बिजो समग्र देह जे ते काप्ये सते अथवा बालेसते पण ते भक्तने तेनि पीडा न होति हवि ॥ ३२ ॥

परावृत्यैकमक्ष्यस्यस्वांतवृत्त्यैवधारणम् ॥
निर्निमेषं द्वितीयस्य बहिर्वृत्त्या च धारणम् ।३३॥

अर्थः–अने एक डाबुं अथवा जमणुं जे नेत्र तेने प्रतिलोम वृत्तिवालुं करिने अंतर सन्मुख वृत्तिये करिने धारण करवुं ॥ अने बिजा नेत्रने मटके रहित बाहेर वृत्तिये करिने धारण करवुं । ३३ ॥

एतयोर्वैपरीत्येन धारणं च पुनस्तथा ॥
अक्षियोगमिमं स्वामी कारयामास कांश्चन॥३४॥

अर्थः–तथा ए बेय नेत्रने विपरीत भावे करिने फरि धारण करवां केतां जेनि अंतर सन्मुख वृत्तिकरिछे तेने मटके रहित बाहेर वृत्तिये करिने धारण करवुं अने जेने बाहेर वृत्तिये करिने धार्यूंछे तेने अंतर सन्मुख वृत्तिये करिने धारण करवुं आनुं नांम अक्षियोग केवाय तेने स्वामिनारायण जे ते केटलाक भक्तने शिखवता हवा ॥ ३४ ॥

उभे नेत्रे परावृत्य कृत्वा च स्वांतरं प्रति ॥
नाडीप्राणाकर्षणं च शिक्षयामास कांश्चन ॥३५॥

अर्थः-अने केटलाक भक्तने बेय नेत्र पाछां वालिने पोताना अंतर सन्मुख करिने नाडि प्राणने खेंचवा एवि योगकलाने शिखवता हवा ॥ ३५ ॥

उभे अपि बहिः कृत्वा निर्निमेषे स्वलोचने ॥
नाडीप्राणाकर्षणं च कांश्चिद्भक्तानाशिक्षयत् ३६॥

अर्थः-अने केटलाक भक्तने बेय पण जे पोतानां नेत्र तेने मटके रहित बाहेर वृत्तिवालां करिने नाडि प्राणनें खचवा एवि योगकलाने शिखवता हवा ॥ ३६ ॥

षट्सु चक्रेष्वन्यतमे रोधयित्वा ह्यसूंस्ततः ॥
नानानादश्रुतिं कांश्चित्कारयामास स प्रभुः ३७॥

अर्थः-अने प्रभु केतां आविरीत्यानि योगकला शिखववि तेमां समर्थ एवा श्रीहरि जे ते केटलाक भक्तने अाधारादिक छ चक्रनि मध्ये कोइक एक चक्रने विषे प्राणने रोकिने पछि नाना प्रकारना नादने संभलावता हवा ॥ ३७ ॥

चक्र एकतमे रुद्धप्राणान्कांश्चन पूरुषा ॥
अजीगणत्स प्रणवान् व्युत्थितैस्तानवीवदत् ३८

अर्थः-अने श्रीहरि जे ते एक चक्रने विषे रोक्योछे प्राण जेमनो एवा केटलाक पुरुषने प्रणवना नाद गणावता हवा अने पछि समाधिमांथि उठाडिने ते पुरुष तेमणे समाधिमां गण्या जे प्रणवना नाद तेमने केवरावता हवा ॥ ३८ ॥

इडायाः पिङ्गलायाश्च सुषुम्नादेश्च वर्त्मन ॥
चंद्रसूर्यादिलोकांश्च गणयामास कांश्चन ॥३९॥

अर्थः-अने केटलाक भक्तने इडा पिंगलाने सुषुम्णा ए आदिक नाडियोना मार्गे करिने चंद्र सूर्य ए आदिकना लोक प्रत्ये श्रीहरि जे ते पमाडता हवा ॥ ३९ ॥

प्रेषयित्वा संयमनीं समाधौ कांश्चन स्वकम् ॥
श्रावयित्वा नाम सद्यो नारकानुद्धार च ॥४०॥

अर्थः-अने श्रीहरि जे ते केटलाक भक्तने समाधिमां संयमनी नामे यमराजानि पुरि प्रत्ये मोक-

लिने पापकर्म करिने नरकमां पड्या जे जीव तेमने पोतानां स्वामिनारायण एआदिक नाम संभलाविने तत्काल नरक थकि तेमनो उद्धार करता हवा ।४०।

यथा राज्यासनं प्राप्तो नैगडान्मोचयेन्नृपः ॥
तथा गुरुपदारूढः सोऽपि नारकिणो हरिः ॥४१॥

अर्थः—जेम चक्रवर्ती राजा जे ते राज्यासनने पाम्यो सतो बंधिखाना थकि बंधिवानने छोडि दे तेमज श्रीहरि जे ते पण गुरुनि गादि उपर्‍य बेठा सता अनेक नरकमां पडेला जे जीव तेने छोडावता हवा ॥ ४१ ॥

एवंविधा योगकलाः समग्रा अपि सोऽनघ ॥
प्रापयामास भक्तान्स्वान्विना साधनसंपदम् ४२॥

अर्थः—निर्दोष एवा हे गोवर्द्धन श्रीहरि जे ते आ प्रकारनि समग्र एवि पण जे योगकलाओ तेमने योगआदिक जे साधननि सामग्री ते विना पण पोताना भक्तने पमाडता हवा ॥ ४२ ॥

तत्प्रतापेन ते सद्यः सिद्धयोगाः सुमेधसः ॥
देहान्परेषामाविश्यं विदंति तन्मनोगतम् ४३॥

अर्थः—अने श्रीहरिना प्रतापे करिने तत्काल सिद्ध कर्‍याछे योग जेमणे एवा रुडि बुद्धिवाला ते भक्त जेते बिजा देहमां प्रवेश करिने तेमना संकल्पने जांणेछे ॥ ४३ ॥

स्थित्वा परेषां देहेषु तत्प्राणांश्चावरुध्यते ॥
प्रदर्शयंति भगवद्धामान्यपि यथा हरिः ॥ ४४ ॥

अर्थः—अने ते समाधिवाला भक्त जे ते बिजाना देहमां प्रवेश करवा पूर्वक रहिने तेमना प्राणनो निरोध करिने भगवाननि पेठचे तेमने भगवानना धाम देखाडेछे ॥ ४४ ॥

अद्यापि तत्प्रतापेन केचित्संतोऽपरं जनम् ॥
समाधिं कारयंत्याशु तत उत्थापयंत्यपि ॥४५॥

अर्थः—हमणां पण श्रीहरिना प्रतापे करिने केटलाक संत जेते बिजा भक्तने तत्काल समाधि करावेछे अने ते समाधि थकि उठाडेछे पण खरा ॥ ४५ ॥

इत्थं स कृपया स्वामी स्वप्रतापं प्रदर्शयन् ॥
अनंतजीवश्रेयोऽर्थं साक्षादद्यापि वर्त्तते ॥ ४६ ॥

अर्थः-आप्रकारे स्वामी एवा श्रीहरि जे ते कृपाये करिने पोताना प्रतापने देखाडता सता अनंत जीवना कल्याणने अर्थे वर्त्तमानकाले पण प्रत्यक्षनि पेठचे वरतेछे ॥ ४६ ॥

मुमुक्षवः सुज्ञजनास्तु दृष्ट्वा तस्य प्रतापातिशयं स्वमुक्त्यै ॥ सद्यः प्रकुर्वीत तदाश्रयं च साक्षाद्विनिश्चित्य तमेव कृष्णम् ॥ ४१ ॥

अर्थः-ते हेतुमाटे मोक्षना खपवाला जे रुडा बुद्धिशालि जन ते तो श्रीहरिनो अलौकिक सर्वोत्कृष्ट एवो प्रताप जोइने पोताना कल्याणने अर्थे प्रत्यक्ष स्वामिनारायण तेज पोत्ये अक्षर धामना पति श्रीकृष्ण भगवानछे एम निश्चय करिने तत्काल स्वामि नारायणनो आश्रय करेछे ॥ ४७ ॥

इति श्रीसारोपदेशे साक्षाद्भगवत्प्रतापादि वर्णनं नाम तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

एवि रित्ये श्रीभगवत्प्रसादजी महाराज तेमणे रच्यो एवो जे श्रीसारोपदेश तेने विषे प्रत्यक्षभगवाननो प्रताप एआदिकनुं वर्णन करयूं एनामे त्रिजो अध्याय जे ते थयो ॥ ३ ॥

आचार्येन्द्र उवाच ।

शृणु भक्त पुनर्वच्मि हरेरद्धाऽवतारिणः ॥
प्रतापं वर्णितं सद्भिः कविभिर्वीक्ष्य च स्वयम् ।१॥

अर्थः—श्रीरघुवीरजी महाराज कहे छे हेभक्त तमे सांभलो बुद्धिशालिरुडाकवि तेमणे पोत्ये नजेर जोइने वर्णन कर्यो एवो सर्व अवतारना कारण प्रत्यक्ष श्रीहरि तेमनो जे प्रताप तेने फरिने हुं कहुंछूं ॥ १ ॥

तिष्याधर्मबलेनात्र ये चाकुर्वञ्जना भुवि ॥
यानि पापानि तेभ्यस्ते सम्यक् तेन निवर्तिताः२।

अर्थः—आ पृथ्वीने विषे जे जन कलिने अधर्मना बले करिने जे पापकर्मने करता हवा ते पापकर्म थकि ते जन जेते स्वामिनारायण तेमणे रुडे प्रकारे निवृत्ति पमाडच्या केतां अवलि क्रियायो मुकाविने पुण्यने मार्गे चलाव्या ॥ २ ॥

लोभमोहस्मरक्रोधमानस्वादमदादिकः ॥
अधर्मस्यान्ववायो यो जीवांतःकरणेष्व[illegible]त् ॥३॥

अर्थः-अने लोभ मोह काम क्रोध मान, स्वाद मद ए आदिक जे अधर्मनो वंश्य जीवना अंतःकरणने विषे होतो हवो ॥ ३ ॥

स्वाश्रितांतःकरणेभ्यः सच्छास्त्रवाक्यपूर्वकम् ॥
उपदेशेन मूलात्स तेन निःसारितोऽजसा ॥ ४ ॥

अर्थः-ते अधर्मनो वंश्य जे ते स्वामिनारायण तेमणे सत शास्त्रना वचननां प्रमाण पूर्वक उपदेश करिने पोताना आश्रित जनना अंतःकरणथकि प्रयास विना मूलमांथि काढिनांख्यो ॥ ४ ॥

अहिंसा ज्ञानमैश्वर्यं सत्यं शौचं दया तपः ॥
ब्रह्मचर्यं च वैराग्यं निर्लोभत्वादिसद्गुणाः ॥ ५ ॥

अर्थः-अने अहिंसा आत्मापरमात्माना स्वरूपनुं ज्ञान इंद्रियो अंतःकरणने वश्य करवा रूपि ऐश्वर्य सत्य शौच दया तप ब्रह्मचर्य वैराग्य अने निर्लोभपणुं निष्कामपणुं निःस्वादपणुं निःस्नेहपणुं निर्मानपणुं निर्दंभपणुं ए आदिक रुडा गुण ॥ ५ ॥

इत्यादिर्धर्मवंशोऽत्र जीवानां हृदयेषु च ॥
स्थापितः पर्वतप्रायो हरिणा सर्वशर्मकृत् ॥ ६ ॥

अर्थः-सर्वने सुख करनारो पूर्वश्लोकमां कह्यो ए आदिक जे धर्मनो वंश्य ते आलोकमां जीवना हृदयने विषे श्रीहरि तेमणे पर्वतनि पेठचे अचल स्थापन कऱ्यो ॥ ६ ॥

अनन्यभक्तिः साध्वीवत्सांगा स्वस्य महाप्रभोः ॥
मुमुक्षुषु जनेष्वत्र सर्वोत्कृष्टा प्रवर्त्तिता ॥ ७ ॥

अर्थः-अने महाप्रभु जे पोत्ये ते पोतानि धर्मादिक अंगेसहित पतिव्रतानि पेठचे अनन्यभक्ति जे ते आलोकमां मुमुक्षुजन ने विषे सर्वथकि श्रेष्ठ प्रवर्त्तावि ॥ ७ ॥

योगोऽष्टांगः स्वाश्रितेषु तेनोत्कृष्टः प्रवर्तितः ॥
दहराद्यौपनिषद्या ब्रह्मविद्या प्रवर्तिताः ॥ ८ ॥

अर्थः-अने स्वामिनारायण तेमणे पोताना आश्रित जनने विषे श्रेष्ठ एवो अष्टांग योग जे ते प्रवर्त्ताव्यो तथा दहरविद्या ए आदिक उपनिषद् संबंधि ब्रह्मविद्यायो प्रवर्त्तावि ॥ ८ ॥

अहिंसाश्च मखास्तेन बहवोऽत्र स्वयं कृताः ॥
तर्पिता लक्षशो विप्रा भोजनैर्दक्षिणादिभिः ॥९॥

अर्थः—अने स्वामिनारायण तेमणे पृथवी उपन्य हिंसाये रहित घणाक यज्ञ पोतये कऱ्या अने सारां मिष्ट भोजन करावयां तथा उत्तम दक्षिणाओ आपवि एआदिक वडे करिने समग्र देव तथा लक्षावधि ब्राह्मनने तृप्त कऱ्या ॥ ९ ॥

यज्ञेषु ज्ञापकाः स्वस्य भगवत्त्वस्य दर्शिताः ॥
चमत्काराश्च बहवः स्वैश्वर्याण्यद्भुतानि च ॥१०॥

अर्थः—अने ते यज्ञने विषे पोतानुं भगवानपणुं तेने जणवनारा घणाक चमत्कार देखाडच्या तथा आश्चर्यकारि पोतानां ऐश्वर्य देखाडच्यां ॥ १० ॥

तेन प्रवर्त्तिता यज्ञा अहिंसाश्च क्षितौ तथा ॥
सत्सत्तीर्थद्विजा मत्र्यमहिमाऽतीव वर्द्धितः ॥११॥

अर्थः—अने स्वामिनारायण तेमणे पृथवीने विषे हिंसाये रहित एवा यज्ञ प्रवर्त्ताव्या तथा साचा साधु तीर्थब्राह्मण ने देव तेमनो महिमा अतिशय वृद्धिपमाडच्यो ॥ ११ ॥

श्रीमद्भागवतादीनां सच्छास्त्राणां कृता भुवि ॥
प्रवृत्तिः स्थापनं तेन सात्विकानां दिवौकसाम् ॥

अर्थः—अने स्वामिनारायण तेमने पृथवीने विषे श्रीमद्भागवत आदिक संतशास्त्रनि प्रवृत्ति करि तथा सत्वगुणि देवनुं स्थापन कऱ्युं ॥ १२ ॥

कौलार्णवाद्यसद्ग्रंथखंडनं हरिणा कृतम् ॥
राजसतामसामर्त्त्योपासना खंडिताऽसती १३ ॥

अर्थः—अने श्रीहरि तेमणे कौलार्णवादिका असत ग्रंथनुं खंडन कऱ्युं तथा असत एवि रजोगुणि तमोगुणि एवा देवनि उपासना खंडन करि ॥ १३ ॥

नास्तिकशुष्कवेदांतकुंडकौलमतानि च ॥
श्रुति शास्त्रप्रमाणाद्यैर्नृहृद्भ्यः क्षपितानि वै ॥ १४ ॥

अर्थः—अने नास्तिक शुष्क वेदांत कुंड कौल एच्यारनो मत केतां सिद्धांत जे ते सारा मनुष्यना अंतःकरणथकि निश्चे वेदशास्त्रनां प्रमाणादिक वडे करिने नाशकऱ्यां केतां सतशास्त्रना मारगबताविने एच्यार असतमारगथाकि मुमुक्षुजनने उगारि लिधा ॥ १४ ॥

शुद्धः सनातनो धर्मो नितरां स्थापितो नृषु ॥
तेन पाखंडिनो येऽत्र ते पराभाविता जनाः॥१५॥

अर्थः—अने स्वामिनारायण तेमणे आ पृथवी उपऱ्य मनुष्यने विषे शुद्ध एवो सनातन धर्मजे ते सर्वोत्तमपणे करिने स्थापन कऱ्यो अने जे पाखंडि जन हता ते पराभवने पमाड्या ॥ १५ ॥

इमे परमहंसाश्च वर्णिनःपार्षदास्तथा ॥
कीदृशा विहितास्तेन त्वमेतान्भक्त पश्यसि ।१६

अर्थः—अने स्वामिनारायण तेमणे आ परमहंस ब्रह्मचारी तथा पार्षद ते केविरित्यना अलौकिक कऱ्या हे भक्त तमे जे ते आ परमहंस आदिक समस्तने जुवो छो ॥ १६ ॥

अद्भुतं वर्तनं दिव्यमेतेषां त्वं च पश्यसि ॥
ईदृशं तच्च नास्त्येव ब्रह्मांडेऽस्मिंस्तु कुत्रचित् ॥

अर्थः—अने अद्भुतने दिव्य एवुं आ उद्धव संप्रदायना त्यागीनु वर्तन जे रीति तेने पण तमे देखो छो आ त्यागिना जे विरीति आ ब्रह्मांडमां तो कोईनेविषे नाथिज ॥ १७ ॥

हर्याश्रितानां गृहिणां पुंसां स्त्रीणां च यादृशम् ॥
अस्तीह वर्त्तनं तादृगन्यत्र नैव दृश्यते ॥ १८ ॥

अर्थः-अने श्रीहरिना आश्रित एवा जे गृहस्थ पुरुषने स्त्रियो तेमनुं आ उद्धव संप्रदायने विषे जे विरित्यनुं वर्तनछे तेवुं बिजा कोईने विषे नथिज देखातुं ॥ १८ ॥

स्वधर्मं धर्मशास्त्रोक्तं पुरुषाः पालयंति ते ॥
स्वसृमातृसुतातुल्या जानंति परयोषितः ॥१९॥

अर्थः-तेने संक्षेपे करिने एकदिशमात्र काहि देखाडेछे॥उद्धव संप्रदायना आश्रित पुरुष जे ते धर्मशास्त्रने विषे कह्यो एवो पोतानो धर्म तेने पालेछे अने परस्त्रीयोंने पोतानि बेन माताने दिकारि तेणे तुल्य जांणेछे ॥ १९ ॥

स्पर्शनं विधवा स्त्रीणां गृहिणोऽपि कदाचन॥
विना पदं न कुर्वीत स्वमात्राऽपि रहःस्थितिम् २०

अर्थः-अने गृहस्थाश्रमि पुरुष क्यारेय पण विधवा स्त्रियोनो स्पर्श नथिकरता अने आपत्काल विना पोतानि माता संगाथे पण एकांतने विषे

स्थिति नथि करता केतां यौवन अवस्थावालि पोतानि माता तेनि जोड्ये यौवन अवस्थावाला पुरुष त्रिजा मनुष्य विना एकांतमां उभा रहेता नथि ॥ २० ॥

भंगां गंजं चाहिफेनं मद्यमत्स्या मिषाणिच ॥
अभक्ष्यं नैव भक्षंति न्यायार्जितधनाश्चते ॥२१॥

अर्थः—अने गृहस्थाश्रमि जन जेते भांग्य गांजो अफिण मद्य मत्स्य मांस ए आदिक अभक्ष्य वस्तुने क्यारेय नथिज खाता अने न्याये करिने संपादन कर्युंछे द्रव्य जेमणे एवाछे ॥ २१ ॥

अदत्तं नैव गृह्णंति तृणाद्यपि परस्य ते ॥
तथा घातं स्वपरयोर्विपद्यपि न कुर्वते ॥ २२ ॥

अर्थः—अने ते गृहस्थ जन जेते पारकुं तृणकाष्ठादिक पदार्थ पण तेनाधणिये आप्या विना नथिज लेता केतां चोरि नथि करता तथा आपत्काळ सते पण आत्मघात नथि करता अने बिजा कोई प्राणिनि हिंसा नथि करता ॥ २२ ॥

इत्थं दृढधियो धीरा गृहिणः श्रीहरिश्रिताः॥
वर्तंते शिक्षापत्र्युक्तधर्मानुसारतोऽखिलाः ॥२३॥

अर्थः—आ प्रकारे निश्चल छे बुद्धियो जेमनि अने धिरजवाला श्रीहरिना आश्रित समग्र गृहस्थाश्रमि जन जेते शिक्षापत्रीमां कह्यो जे धर्म ते प्रमाणे वर्त्तेछे ॥ २३ ॥

स्त्रियोऽपिसधवाः स्वीयं पतिमेकं विनाऽपरान् ॥
जानंति पुरुषानात्मपितृभ्रातृसमान्किल ॥२४॥

अर्थः—अने श्रीहरिने आश्रित सुवासिनी स्त्रियो पण एक पोताना पति विना बिजा पुरुषने पोताना पिता भाई तेमणे तुल्य निश्चे जाणेछे ॥ २४ ॥

हर्याश्रिताश्च विधवा योषितोऽप्यगृहा इव ॥
अष्टविधं ब्रह्मचर्यं पालयंत्यातिदुर्द्धरम् ॥ २५ ॥

अर्थः—अने श्रीहरिने आश्रित विधवा स्त्रियो पण त्यागि पुरुषनि पेठचे कलियुगमां दुःखे करिने पणधारण करवाने अतिशे अशक्य एवुं अष्ट प्रकारनुं जे ब्रह्मचर्य तेने पालेछे ॥ २५ ॥

धनुर्मानांतरेणैव पुंभ्यो गच्छंति दूरतः ॥
न भाषंते च पुरुषैः पितृभ्रातृसुतान्विना ॥ २६ ॥

अर्थः—अने ते विधवा स्त्रियो जे ते पुरुष थकि

पांच हाथछेटे चालेछे अने पोताना पिता भाइने पुत्र ते विना बिजा पुरुषनि संगाथे बोलत्यों नथि ॥ २६ ।

सत्संगिनः स्वपित्रादेर्वार्त्ताः शृण्वंति ताः प्रभोः ॥
चलंति सह तेनैव मार्गेऽप्यन्यैर्न कर्हिचित् ॥२७॥

अर्थः—अने ते विधवास्त्रियो जे ते सत्संगि जे पोताना पितापुत्रादिक ते थकि भगवाननि वार्त्ताने सांभलेछे अने मार्गने विषे पण तेमनि संगाथेज चाले छे पण क्यारेय बिजा पुरुषनि संगाथे नथि चालत्यों ॥ २७ ॥

महोत्सवेषु तीर्थेषु तथा क्षेत्रेषु ताः प्रभोः ॥
एकाकिन्यो न गच्छंति स्वसंबंधिजनान्विना ।२८

अर्थः—अने ते विधवास्त्रियो जे ते भगवान्ना मोटा उच्छव सते तीर्थ तथा क्षेत्र जे देवमंदिरादिक तेने विषे पोताना संबंधि जनना संघात विना एकलियो नथि जात्यों ॥ २८ ॥

पित्रादिनाऽपि साकं ता न तिष्ठंति रहः स्थले ॥
एवं हि सर्वा विधवा वर्तंते श्रीहरिश्रिताः ॥२९॥

अर्थः—अने ते विधवा स्त्रियो जे ते पोताना पिता पुत्रादिकनि जोड्ये पंण एकांतस्थलमां नथि रहेतां

आ प्रकारेज श्रीहरिने आश्रित एवां सर्वे विधवा स्त्रियो वर्तेछे ॥ २९ ॥

सर्वेऽप्येते पयोंऽवाज्यं न भक्षंति ह्यगालितम् ॥
हरिजयंत्येकादश्यादीने व्रतानि कुर्वते ॥ ३० ॥

अर्थः-अने समग्र एवा पण जे सत्संगि जन ते गाल्या विनानुं दूध तथा जल तथा घि तेने क्यारेय भक्षण नथि करता अने श्रीहरिजयंती तथा एकादशी आदिक जे व्रत तेमने करेछे ॥ ३० ॥

आश्रित्य श्रीहरिं चैते स्वस्वधर्मस्थिताः सदा ॥
अनन्यभक्तिं कुर्वंति तस्यैव परमादरात् ॥ ३१ ॥

अर्थः-अने श्रीहरिनो आश्रय करिने ए समग्र जन जे ते निरंतर पोत पोताना धर्ममां रयाथका परम आदरथकि ते श्रीहरिनि अनन्यभक्तिने करेछे ॥ ३१ ॥

लोभाद्यधर्मसर्गं स्वभक्तैस्तैश्च महाप्रभुः ॥
सहजस्वप्रतापेन सोत्याजयदशेषतः ॥ ३२ ॥

अर्थः-अने महासमर्थ एवा ते स्वामिनारायण जे ते समग्र पोताना भक्तानि पासे सहज पोताना प्रतापे करिने लोभादिक अधर्मनो जे सर्ग तेने समग्रपणे करिने त्याग करावता हवा ॥ ३२ ॥

अत्याजयत्सतैर्द्रव्यं यल्लोभेन बुधा अपि ॥
स्वबंधूंश्चापि मित्राणि घ्नंति वाघातयंतिच॥३३॥

अर्थः-ते वार्त्ताने संक्षेपे करिने कहेछे स्वामिनारायण जे ते पोताना भक्तनि पासे द्रव्यनो त्याग करावता हवा ते द्रव्य केवुंछे तो डाया पुरुष पण जे द्रव्यना लोभे करिने पोताना संबंधि जनने तथा मित्रने पण मारेछे तथा मरावि नखावेछे ॥ ३३ ॥

वासिष्ठकार्त्तवीर्याद्याः प्रापिताश्च पराभवम् ॥
येन लोभेन सा वार्त्ता पुराणेष्वस्ति विश्रुता॥३४॥

अर्थः-जे लोभ तेणे वसिष्ठ ऋषि तथा सहस्रार्जुन राजा ए आदिक जे ते पराभवने पमाडचा ते वार्त्ता पुराणने विषे प्रसिद्धछे ॥ ३४ ॥

सोऽत्याजयच्च तान्कामं येन कामेन मोहिताः ॥
विद्वांसोऽपि सगोत्राः स्त्रीर्गच्छंति पशवो यथा ३५

अर्थः-अने स्वामिनारायण जेते पोताना भक्तनि पासे कामनो त्याग करावताहवा जे कामे करिने मोहने पाम्या एवा डाह्या विद्वान पुरुष पण पशुनि पेठचे पोताना गोत्रनि स्त्रियो प्रत्ये गमन करेछे॥३५॥

ब्रह्मभवेंद्रगुर्वाद्या येनाभिभवमापिताः ॥
स्त्रियश्च देवयान्याद्याः सापि शास्त्रेषु विश्रुता ३६।

अर्थः-जे काम तेणे ब्रह्मा शंकर इंद्र बृहस्पति ए आदिक जे ते पराभवने पमाड्या अने देवयानी आदिक स्त्रियो जे ते पराभवने पमाडि ते वार्त्ता पण शास्त्रने विषे प्रसिद्धछे ॥ ३६ ॥

अत्याजयद्रसास्वादं स्वभक्तांस्त्यागिनो हरिः ॥
जायंते यद्वशा एव कामोद्वृत्ता नराः स्त्रियः॥३७॥

अर्थः-अने स्वामिनारायण जे ते त्यागि जे पोताना भक्त तेमनि पासे रसास्वादने त्यागकरावता हवा जे रसास्वादनेज वश्य एवा पुरुषने स्त्रियो जे ते कामे करिने उद्धत थायछे ॥ ३७॥

स्वतश्च नीचजातीनामन्नंत्यन्नादि येन च ॥
विह्वला वर्णसांकर्यं कुर्वते मानवा भुवि ॥ ३८॥

अर्थः-जे रसास्वादे करिने पृथवीने विषे विह्वल केतां व्याकुल एवा मनुष्य जे ते पोताना वर्णथकि नीच जातिना जन तेमनुं अन्न तथा रसादिकने खायछे ए हेतु माटे वर्णसंकरपणाने करेछे॥ ३८॥

ऋष्यशृंगादयो येन मुनयोऽन्येच मानवाः ॥
सद्योऽभिभाविताः साऽपि कथा शास्त्रेषु विश्रुता॥

अर्थः-जे रसास्वाद तेणे ऋष्यशृंग ए आदिक मुनि तथा बिजा पण केटलाक मनुष्य जे ते तत्काल पराभवने पमाडचा ते कथा पण शास्त्रने विषे प्रसिद्धछे ॥ ३८ ॥

स्नेहमत्याजयत्स्वामी भक्तान्स्वान्वपुरादिषु ॥
नरकान्प्रेतभावं च यद्वशा यांति मानवाः ॥४० ॥

अर्थः-अने स्वामिनारायण जे ते पोताना भक्तनि पासे देहादिकमांथि स्नेहनो त्याग करावता हवा जे स्नेहने वश्य एवा मनुष्य जे ते नरकने तथा प्रेत पणाने पांमेछे ॥ ४० ॥

यत्र यत्र भवेत्स्नेहो देहिनामिह वस्तुनि ॥
ताद्रूप्यं तस्य तस्य स्यात्तादृक्स्नेहो हि हाप्यते ॥

अर्थः-आलोकने विषे जे जे स्त्री धनादिक पदार्थमां मनुंष्यने स्नेह थाय ते ते स्त्री धनादिक मां स्नेह करनारा मनुष्यने ते पदार्थने समान आकार पणुं थायछे तोवि रित्यनो दृष्ट स्नेह जे ते स्वामिना-

रायण तेमणे पोताना आश्रित पासे त्याग कराविये छइये ॥ ४१ ॥

येनाभिभाविता: केचिद्भरताद्याः क्षितीश्वराः ॥
अन्ये च मनुजाः शास्त्रप्रसिद्धमेतदस्त्यपि ।४२॥

अर्थः-जे स्नेह तेणे केटलाक भरतादिक पृथवीना अधिपति तथा बिजा केटलाक मनुष्य पण पराभवने पमाड्या आ वार्ता पण शास्त्रने विषे प्रसिद्ध छे ॥ ४२ ॥

निःशेषेण हरिर्मानं सतोऽहापयदात्मनः ॥
गुरून्साधूनपि प्राज्ञा मन्यंते नैवयद्वशाः ॥ ४३ ॥

अर्थः-अने स्वामिनारायण जे ते पोतना साधुनि पासे समग्र पणे करिने मानने त्यागकरावता हवा जे मानने वश्य एवा शास्त्रने जांणनारा जे पुरुष ते पण पोताना गुरु तथा रुडा साधु तेमनेय पण नथि मानता केतां तेमनो सत्कार नथिकरता ॥ ४३ ॥

मानेनैव त्मनः पापं साधूनां पुरतो नराः ॥
ननिष्कपटभावेन कथयंत्यात्मशुद्धये ॥ ४४ ॥

अर्थः-मनुष्य जे ते पोत्ये छांनुंकर्‍युं जे पाप तेने

साधु पुरुषनि आगल्य निष्कपटभावे करिने पोता-
नि शुद्धिने अर्थे माने करिनेज नथि कहेता ॥ ४४ ॥

मानाद्धि जायते क्रोधो निर्दयो हिंस्रवृत्तिकृत् ॥
अवाच्यवाचकः स्वस्य परेषां चापि घातकः ४५॥

अर्थः—अने मानथकिज क्रोध जे ते थायछे ते क्रो-
धकेवोछे तो निर्दय तथा प्राणिनि हिंसा करावनारो
अने न बोलवायोग्य वचनने बोलावनारो तथा
पोतानो नेबिजानो नाश करावनारो छे ॥ ४५ ॥

हरेरीदृग्मानहीना इमे संतः परैः कृतम् ॥
धूलिक्षेपं ताडनं च सहंते दुर्वचांसिच ॥ ४६ ॥

अर्थः—अने आविरित्यनो मानरूपी दोष तेणे
रहित एवा श्रीहरिना आ साधु जे ते अज्ञानिजन
तेमणे नांखि जे धूल्य तथा तेमणे कर्युं जे ताडन
तथा तेमणे कर्यां जे दुष्टवचन तेने सहन करेछे॥४६॥

दुर्वासोदक्षप्रमुखा ऋषिदेवनरादयः ॥
येन मानेन कोपेनाभिभाविताश्चकेचन ॥ ४७ ॥

अर्थः—अने जे मान तथा क्रोध तेणे केटलाक दुर्वा-
सा दक्ष ए आदिक ऋषि देव ने मनुष्य ते जे ते परा-
भवने पमाड्या ॥ ४७ ॥

कथापुराणेषु च सा प्रसिद्धा शृणोषि तास्ताः सकलाश्चसद्भ्यः ॥ महाप्रतापं पुरुषोत्तमं त्वं सर्वात्मना संश्रित एव धन्यः ॥ ४८ ॥

अर्थः—ते कथा पुराणने विषे प्रसिद्धछे हेभक्त तमे जे ते समग्र ते ते कथायोने साधुपुरुषथकि सांभलो-छो अने महाप्रताप जेमनोंछे एवा प्रत्यक्ष पुरुषो-त्तमनारायणने सर्वप्रकारे देह वाणी ने मने करिने तमे जे ते आशऱ्याछो एजहेतु माटे धन्य भाग्य शालीछो ॥ ४८ ॥

इति श्रीसारोपदेशे साक्षाद्भगवत्प्रतापनि-रूपणंनाम चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

एंवेरित्ये श्रीभगवत्प्रसादजी महाराज तेमणे रच्यो एवो जे श्रीसारोपदेश तेनेविषे प्रत्यक्षभग-वाननो प्रताप निरूपणकऱ्यो ए नामे चोथो अध्या-य जेते थयो ॥ ४ ॥

आचार्येन्द्र उवाच ॥

भक्तेंद्रसर्वोत्तमात्मप्रतापाढ्यंमहाप्रभोः ॥
चरित्रंशृण्वनंतांगिश्रेयस्करं वदामिते ॥ १ ॥

अर्थः-श्रीरघुवीरजी महाराज कहेछे हेभक्तेंद्र महाप्रभु तेमनुं सर्वोत्तम एवो पोतानो प्रताप तेणेयुक्त अने अनंत जीवना कल्याणने करनारुं एवुं चरित्र हूं तमने कहूंछुं तेने तमे सांभलो ॥ १ ॥

मंदिराणिप्रतिदेशंकारयित्वाद्दढानिच ॥
शिखराढ्यानिहरिणाभाविनृणांविमुक्तये ॥ २ ॥

अर्थः-श्रीहरि तेमणे आगल्य थशे एवा जे मनुष्य तेमना मोक्षने अर्थे देश देश प्रत्ये शिखर बंध अचल एवां मोटां मंदिर कराविने ॥ २ ॥

अनुपमाः स्वयं तेषु स्थापिताः स्वस्य मूर्तयः ॥
नैष्ठिकवर्णिनस्तासांसेवायांस्थापिताःसदा॥३॥

अर्थः-ते मंदिरने विषे नथि उपमा जेमने एवि पोतानि मूर्त्तियो पोत्ये स्थापंन करि अने तेमनि सेवाने विषे निरंतर नैष्ठिक ब्रह्मचारी स्थापन कऱ्या ॥ ३ ॥

तेन सर्वोत्मभक्तेभ्यः पूजनार्थंनिरंतरम् ॥
रम्याकृतिस्वचित्रार्चा अर्पिता अवतारिणा ॥ ४ ॥

अर्थः-अने सर्व अवतारना कारण एवा स्वामि-

नारायण तेमणे सर्वे पोताना भक्तने निरंतर पूजवा ने अर्थे रमणीयछे आकृति जेमनि एवि पोतानि चित्र प्रतिमायो आपि ॥ ४ ॥

जीवानां श्रेयसे भ्रात्रोरावयोर्धार्मिणा भुवि ॥
अचार्यत्वं निजं श्रेष्ठंस्थापितं धर्मवंश्ययोः ॥ ५ ॥

अर्थः—अने धर्मदेवना पुत्र एवा स्वामिनारायण तेमणे पृथवीने विषे जीवना कल्याणने अर्थे धर्म वंशने विषे उत्पन्न थया एवा अयोध्या प्रसादजी तथा रघुवीर जे हुं एजे अमो बेभाइ ते अमारे विषे श्रेष्ठ एवुं पोतानुं आचार्यपणुं स्थापन कर्युं ॥ ५ ॥

दिव्याभागवतीदीक्षाऽस्मदद्वाराऽत्रप्रवर्त्तिता ॥
सुखाप्तयेचसर्वेषांशिक्षापत्रीस्वयंकृता ॥ ६ ॥

अर्थः—अने पोतये आलोकने विषे अमो बे द्वाराये दिव्य एवि भागवती दीक्षा प्रवर्तावि अने सर्व जनने सुखनि प्राप्तिने अर्थे शिक्षापत्री करि॥६॥

प्राचीनशास्त्रानुसृताःशक्याःपालयितुंकलौ ॥
प्राधान्येनमोक्षधर्माःसंत्युक्तास्तेनतत्रतु ॥ ७ ॥

अर्थः—ते शिक्षापत्रीने विषे तो स्वामिनारायण

तेमणे पूर्वना शास्त्रने अनुसरता अने कलियुगने विषे पालिसकाय एवा मोक्षधर्म जे ते मुख्यपणें करिने कह्याछे ॥ ७ ॥

सर्वसच्छास्त्रसारासासर्वत्रप्रेषितास्वयम् ॥
सर्वैभक्तास्तदुक्तस्वस्वधर्मान्पालयंतिच ॥ ८ ॥

अर्थः-अने सर्वसतशास्त्रना साररूप एवि शिक्षापत्री जे ते पोतये समग्र देशमां प्रवर्तावि अने सर्वे भक्त जे ते तेमां कह्या जे पोत पोताना धर्म तेने पालेछे ॥ ८ ॥

सत्संगिजीवनग्रंथःशतानंदेनकारितः ॥
स्वलीलावर्णितायत्रश्रवणात्सर्वमोक्षदा ॥ ९ ॥

अर्थः-अने पोतये शतानंद मुनि पासे सत्संगिजीवन नामे ग्रंथ कराव्यो जेने विषे श्रवण कर्याथकि सर्वना मोक्षने आपे एवि पोतानि लीला जे ते वर्णन करिछे ॥ ९ ॥

श्राव्यंगेयंसदाध्येयंकर्त्तव्यंवेद्यमेवयत् ॥
वंद्यंस्तुत्यंजनैःप्राप्यंसर्वतत्तत्रवर्णितम् ॥ १० ॥

अर्थः-अने ते सत्संगि जीवनने विषे भगवानना

भक्त तेमणे निरंतर अवश्य सांभलवा योग्य गावा-योग्य ध्यान करवा योग्य करवायोग्य जांणवा योग्य नमस्कार करवा योग्य स्तुति करवा योग्य ने पांमवायोग्य ते सर्व जे ते वर्णन कर्युंछे ॥ १० ॥

तदनुसृत्यसततंवर्त्तमानानिहोद्धवे ॥
भक्तान्वीक्ष्यजनाश्चान्येबहवोधर्ममाचरन् ॥११॥

अर्थः-आ उद्धव संप्रदायने विषे ते ग्रंथने अनुसरिने निरंतर वर्त्तता एवा भक्तने जोइने बिजा घणाक जन जे ते अधर्मनो त्यागकरिने धर्मनुं आचरण करता हवा ॥ ११ ॥

पतेत्सूर्यातपोयत्रतत्रप्रकाशएवन ॥
किंतुगृहाभ्यंतरेपिप्रकाशस्तस्यजायते ॥ १२ ॥

अर्थः-अने जे स्थलने विषे सूर्यनो तडको पडे ते स्थलने विषेज सूर्यनो प्रकाश थाय एम नथि केमतो घरना मांहिला प्रदेशने विषे पण सूर्यनो प्रकाश थायछे ॥ १२ ॥

प्रतापाच्छ्रीहरेरेवंधार्मिष्ठान्वीक्ष्यताच्छ्रितान् ॥
स्वस्वधर्मजनाःसर्वेधीमंतःपालयंत्यापि ॥ १३ ॥

अर्थः-एविरित्ये श्रीहरिना प्रतापथकि श्रीहरि-
ना आश्रित जनने शास्त्रमा कहेला धर्म प्रमाणे
वर्त्तता जोईने सर्वे बुद्धिवाला जन, पण पोताना
धर्मने पालेछे ॥ १३ ॥

स्वामिनारायणस्यैवंप्रतापंवीक्ष्यभूभुजः ॥
केचित्तदाश्रयंकृत्वाभेजुस्तंशुद्धभावतः ॥ १४ ॥

अर्थः-अने स्वामिनारायणनो आवो प्रताप जो-
ईने केटलाक पृथवीना अधिपतिराजाओ जे ते
स्वामिनारायणनो आश्रयकरिने शुद्धभावथकि
तेमने भजता हवा ॥ १४ ॥

वटपत्तनपुरेशोमहाराजोहिसिंहाजित् ॥
धर्मपुरवंशदाख्यसूर्यपुरेश्वरास्तथा ॥ १५ ॥

अर्थः-ते वार्त्ताने संक्षेपे करिने कहे छे॥ वटपत्तन
सेहेरना अधिपति सिंहाजित नामे मोटा राजा त-
था धर्मपुर वांसदा अने सूर्य पुर तेना अधिपति
राजाओ ॥ १५ ॥

सीरपुरमानसाख्यदोलादिपुरेश्वराः ॥
मुंडलजीर्णदुर्गाख्यजंगाधीश्वरास्तथा ॥ १६ ॥

अर्थः–तथा सीरपुर मानसपुर बुट्टोलपुर ए आदिक सेहेरना राजाओ तथा गुंडल जीर्णदुर्ग भुजंगपुर तेना अधिपति राजाओ ॥ १६ ॥

भावनगरमकरालयमत्स्याह्वयेश्वराः ॥
मणिभद्रमालयाख्यगुंफादिपत्तनेश्वराः ॥ १७ ॥

अर्थः–तथा भावनगर मकरालय मत्स्याह्वय ए सेहेरना राजाओ तथा मणिभद्र मालियुं गांफ ५ आदिक सेहेरना राजाओ ॥ १७ ॥

एतदादिनृपाःस्वामिप्रतापंमहदद्भुतम् ॥
वीक्ष्यतदाश्रयंकृत्वापुपूजुस्तंमहादरात् ॥ १८ ॥

अर्थः–आ कह्या ए आदिक राजाओ जे ते महा अद्भुत स्वामिनारायणनो प्रताप जोईने तेमनो आश्रय करिन घणा आदरथकि पोताना मोहोलमां पधराविने तेमनि पूजा करता हवा ॥ १८ ॥

दुर्गपुरेश्वरोराजात्वभयस्तंस्ववेश्मनि ॥
प्रीत्याऽऽवास्यतदधीनंसांगंराज्यंव्यधात्स्वकम् ॥

अर्थः–अने दुर्गपुरना अधिपति अभय राजा तो हेते करिने पोताना दरबारने विषे स्वामिनारायण-

ने निवास कराविने अंगे सहित पोतानुं राज्य तेम-
ने आधीन करता हवा ॥ १९ ॥

सकुटुंबःसभूपोऽतिस्नेहेनदासवत्सदा ॥
अमायय्मसिषेवेतंज्ञात्वाऽवतारिणंप्रभुम् ॥२०॥

अर्थः-पोताना कुटंबे सहित ते राजा जे ते स्वामिनारायणने महासमर्थ सर्व अवतारना कारण जांणिने अतिशे स्नेहपूर्वक निष्कपट पणे करिने दासनि पेठ्ये निरंतर सेवता हवा ॥ २० ॥

जयाद्यास्तस्यपुत्र्यस्तुस्नेहाढ्याःश्रीर्यथाहरौ ॥
दूरंत्यक्त्वादेहसुखंयथार्हतांसिषेविरे ॥ २१ ॥

अर्थः-अने जया ललिता आदिक तेमनि पुत्रियो तो लक्ष्मी राधिकानि पेठ्ये श्रीहरिने विषे अतिस्नेहे युक्त एवां सतां देहना सुखनो छेटेथि त्यागकरिने जेम घटे तेम श्रीहरिने सेवतां हवां ॥ २१ ॥

तत्पुत्रउत्तमोभूपः सद्गुणैरधिकःपितुः ॥
सिषेवेतंतदीयांश्चधार्मिकोभक्तिमान्हरौ ॥ २२ ॥

अर्थः-अने ते अभय राजाना पुत्र अने सद्गुणे करिने ते पोताना पिताथकि अधिक ने महाधर्मनिष्ठ

ने श्रीहरिने विषे भक्तिवाला एवा उत्तम राजा जे ते ते श्रीहरिने तथा साधु ब्रह्मचारि आदिक तेमना एकांतिक भक्तने निरंतर सेवता हवा ॥ २२ ॥

हरिजयंत्यन्नकूटसमग्रैकादशीषुच ॥
भूपेनाकारयत्तेनधार्मीकृष्णोमहोत्सवान् ॥२३॥

अर्थः-अने धर्मदेवना पुत्र कृष्ण जे श्रीसहजानंद स्वामी ते जे ते तेउत्तम राजानि पासे हरिजयंती केतां पोताना जन्मनि तिथि जे श्रीहरिनवमी तथा श्रीकृष्णजयंती अन्नकूट तथा समग्र एकादशियो तेमने विषे मोटा उच्छवने करावता हवा ॥ २३ ॥

समग्रास्त्यागिनस्तस्यगृहेऽभुंजतनित्यशः ॥
विशेषेणोत्सवाहेषुकेचिदन्येजनाअपि ॥ २४ ॥

अर्थः-अने ते उत्तम राजाना घरने विषे समग्र त्यागि जन जे ते नित्ये जमता हवा अने उच्छवना दिवसने विषे तो विशेष्यपणे करिने जमता हवा अने बिजा केटलाक हरिजन पण निरंतर जमता हवा ॥ २४ ॥

भगवाञ्छ्रीहरिस्तस्यसर्वराज्याधिपोऽभवत् ॥
स्वयंतुदासवद्भूपस्तदाधीनःसइत्यभूत् ॥ २५ ॥

अर्थः-अने भगवान एवा श्रीहरि जे ते ते राजाना समग्र राज्यना अधिपति होता हवा अने पोत्ये उत्तम राजा तो दासनि पेठ्ये तेमने आधीन ए प्रकारे होता हवा ॥ २५ ॥

गवेंद्रःश्रीहरेःश्रुत्वाप्रतापंदिव्यमद्भुतम् ॥
राजकूटपुरेस्नेहादमीलत्तंमहाप्रभुम् ॥ २६ ॥

अर्थः-अने मुंबईना गवेंद्र सरमालकमनामे साहेब जे ते श्रीहरिनो दिव्य अद्भुतप्रताप सांभलिने महाप्रभु एवा ते श्रीहरिने राजकूटपुरने विषे अतिस्नेहथकि मलता हवा ॥ २६ ॥

सचतत्सन्मुखंगत्वानत्वाप्रेम्णानिनीयतम् ॥
स्वनिवासंमहापीठउपावेशयदुत्सुकः ॥ २७ ॥

अर्थः-तेने संक्षेपे करिने कहुंछुं ॥ ते गवेंद्र जे ते दुर्गपुरथि आव्या जे श्रीहरि तेमना सन्मुख जइने प्रीतिपूर्वक नमस्कार करिने ते श्रीहरिनो हस्त झालिने पोताना उतारा प्रत्ये लइ जईने उत्साहे सहित मोटा सिंहासन उपन्य बेसारता हवा ॥ २७ ॥

चंदनपुष्पस्रक्पुष्पतैलस्थलाब्जवारिभिः ॥
वस्त्रभूषादिभिर्हैमैर्गवेंद्रोऽथपुपूजतम् ॥ २८ ॥

अर्थः–पछि ते गवेंद्र जे ते चुवा चंदन पुष्पना हार गुच्छ तोरा गजरा अत्तर गुलाब जल सोनेरि वस्त्र आभूषण ए आदिक वडे करिने स्वामिनारायणने पूजता हवा ॥ २८ ॥

ततःस्तुत्वाप्रणम्यैनंस्वामिनारायणंप्रभुम् ॥
प्रांजलिर्गद्गदंप्राहसर्वेषांशृण्वतांसच ॥ २९ ॥

अर्थः–तारपछे गवेन्द्र जे ते जोड्याछे हाथ जेमणे एवा थका ए स्वामिनारायण भगवाननि स्तुति करिने तथा नमस्कार करिने सर्व सभाना जनने सांभलते सते गद्गद जेम होय तेम तेमना प्रत्ये बोलता हवा ॥ २९ ॥

गवेंद्र उवाच ॥

हरेनारायणस्वामिन्भगवान्सर्वकारणम् ॥
योऽस्तिसोऽद्धात्वमेवासिन्प्रकृतिःपुरुषोत्तमः ३०

अर्थः–गवेंद्र कहेछे हेश्रीहरे हेनारायण स्वामिन् सर्वना कारण जे पुरुषोत्तम भगवान छे तेज प्रत्यक्ष मनुष्याकृति केतां मनुष्यनाध्यने अनुकरणने करतां एवा तमे छो ॥ ३० ॥

श्रुत्वात्वांत्वद्गुणान्दिव्यान्प्रभुत्वद्योतकान्मम ॥
हृद्यासीच्चिरकालेनीवांछात्वद्दर्शनस्यहि ॥३१॥

अर्थः-तमने सांभालेने तथा भगवान पणाने जणवनारा दिव्य एवा तमारा गुणने सांभलिनेज मारा हृदयने विषे बहुकालथि तमारा दर्शनानि इच्छा होतिहवि ॥ ३१ ॥

यादृक्श्रुतोमयातादृग्दृष्टस्त्वंकृपयातव ॥
जातोऽहंपूर्णकामोद्यसफलामन्मनोरथाः ॥ ३२ ॥

अर्थः-हुं तेणे जेवा तमने सांभल्या हता तेवाज तमने दीठा अने हुं जे ते तमारी कृपाये करिने आज पूर्णकाम थयो अने मारा मनोरथ सफल थया ॥३२॥

खंडेस्मिन्भारतेजातंभगवन्निच्छयातव ॥
सार्वभौमास्मद्भूपस्यराज्यंसार्वत्रिकंद्रुतम् ॥३३॥

अर्थः-हेभगवन् तमारि इच्छाये करिने आ भरत खंडने विषे चक्रवर्त्ति जे अमारो राजा तेनुं राज्य उतावलुं समग्र देशमां थयुं केतां प्रवर्त्युं ॥ ३३ ॥

धर्मस्थापयितुंभूमावधर्मंचभुवोभरम् ॥
उच्छेदयितुमस्यांत्वंप्रादुर्भूतोनिजेच्छया ॥३४॥

अर्थः-अने तमे जे ते आ पृथवीने विषे धर्मना स्थापनने अर्थे तथा पृथवीनो भाररूप जे अधर्म-तनो नाश करवाने अर्थे पोताने इच्छाये करिने प्रगट थया छो ॥ ३४ ॥

तथासुखयितुंस्वीयाञ्जनान्सधर्मधारिणः ॥
तारयितुंजनानज्ञान्संसाराच्चावितुंयमात् ॥३५॥

अर्थः-तथा एकांतिक धर्मने धारण करनारा जे पोताना आश्रित जन तेमने सुख आपवाने अर्थे अने अज्ञान जनने संसारथकि तारवाने अर्थे तथा यमराजाथकि रक्षण करवा ने अर्थे प्रगट थयाछो ॥ ३५ ॥

छुप्पयासहेर्जन्मकलिकांतपुरेसह ॥
जातंचांगदीयंराज्यमितिवृद्धावदंतिहि ॥ ३६ ॥

अर्थः-अने छप्पैया पुरने विषे श्रीहरि जे स्वामि-नारायण तेमनो जन्म अने कलकत्ता सेहेरने विषे अंगदना कुलने विषे उत्पन्न थया जे राजा तेमनुं राज्य ते संघाथेजं थयुंछे एम वृद्धपुरुष जे ते कहेछे ॥ ३६ ॥

सूर्यपुरेऽस्मद्राज्यंचदेशेऽस्मिन्भवदागमः ॥
एतदप्येककालंहिजातंत्वदिच्छयाप्रभो ॥ ३७ ॥

अर्थः-अने हे प्रभो सूर्यपुरने विषे अमारु राज्य अने आदेशमां तमारुं आववा पणुं ए पण तमारि इच्छाये करिने एक संघाथेज थयुंछे ॥ ३७ ॥

त्वंतूपदेशमात्रेणसंकल्पेनचवादृशा ॥
दुष्टानांदुर्धियःसर्वानृणांनाशयसिप्रभो ॥ ३८ ॥

अर्थः-अने हेप्रभो तमे तो केवल उपदेश मात्रे करिने तथा संकल्पे करिने अथवा दृष्टिमात्रे करिनेज तत्काल. दुष्ट मनुष्यानि दुर्बुद्धियोने नाश करो छो ॥ ३८ ॥

आसन्येक्रूरकर्माणोलोकेऽत्रातंयुत्कटाजनाः ॥
तेस्वयंसाधुद्वाराचत्वयाप्रायोवशीकृताः ॥ ३९ ॥

अर्थः-अने आलोकने विषे हिंसादिक क्रूर कर्मने करनारा एवा जे अतिउत्कट केतां घणा उद्धत मनुष्य हता ते तमो तेमणे पोत्ये तथा पोताना साधुद्वाराये बहुधा पणे करिने वश्य कर्‍या ॥ ३९ ॥

कुंताग्रजीविकाःकंकानिषादाबाणवृत्तयः ॥
दुष्कर्मणोविमोच्याशुत्वयाभक्तोत्तमाःकृताः४०

अर्थः—अनें भालानि अणिछे जीविका जेमने केतां प्रथम भालो मारिने पछे तेना पदार्थने लूटता एवा केटलाक काठियोने तथा बाणछे वृत्ति जेमने केतां प्रथम तीर मारिने पछे लूटता एवा केटलाक भिल्लने तमो तेमणे तत्काल दुष्टकर्मथकि मुकावीने पोताना उत्तम भक्त जे ते कर्या ॥ ४० ॥

कांश्चित्तांश्चत्वमस्माभिःकारयित्वावशान्खलान्।
अधर्मंक्षपयन्भूमेःपापमूलंचदुःखदम् ॥ ४१ ॥

अर्थः—अने तमे जे ते केटलाक ते खल पुरुषने अमारि पासे वश्य करावीने पृथवी थकि पापनो मूल कारण रूपने मनुष्यने दुःख देनारो एवो जे अधर्म तेने नाशकरता ॥ ४१ ॥

शुद्धंसनातनंधर्मंवर्णाश्रमिजनेष्विह ॥
स्थापयन्स्वप्रतापेनसर्वोत्कृष्टंविराजसे ॥ ४२ ॥

अर्थः—अने आ पृथवी उपर्न्य वर्णने आश्रम वाला जे जन तेमने विषे पोताना प्रतापे करिने शुद्ध सना-

तन एवो जे धर्म तेने स्थापन करता थका सर्वथकि श्रेष्ठपणे करिने विराजो छो ॥ ४२ ॥

भवत्प्रतापेनतवाश्रिताइमेवंद्याःसुरैस्त्यागिजना-
स्तथाहरे ॥ स्त्रियःपुमांसोगृहिणोऽखिलाअपिसं-
वीक्ष्ययातिमुदंगतोऽस्मितान् ॥ ४३ ॥

अर्थः-हेश्रीहरे आलोकने विषे तमारा आश्रित एवा आब्रह्मचारि साधु पार्षद समस्त त्यागिजन तथा समग्र गृहस्थाश्रमि पुरुष स्त्रियो ते पण तमारा प्रतापे करिने देव तेमणे वंदन करवा योग्य एवा छे अने हुं जे ते तेमने जोईने घणा आनंदने पाम्योछुं ॥ ४३ ॥

इती श्रीसारोपदेशेसाक्षाद्भगवत्प्रतापनिरू-
पणंनामपंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

एवि रित्ये श्रीभगवत्प्रसादजी महाराज तेमणे रच्यो एवो जे श्रीसारोपदेश तेने विषे प्रत्यक्षभगवानना प्रतापनुं निरूपणकर्युं ए नामे पांचमो अध्याय जे ते थयो ॥ ५ ॥

गवेंद्र उवाच ॥

यदित्वंसांप्रतंस्वामिन्प्रादुर्भूतोनभूतले ॥
कोऽपिनसद्गतियायांन्नइयेद्धर्मोऽपिसत्यपात् ॥१॥

अर्थः—गवेंद्र कहेछे हेस्वामिन् तमे साक्षात भगवान जे ते हमणां पृथ्वीना तलने विषे जो प्रगट नथया होत तो कोई जीव पण मोक्षने न पामत अने कलियुगने विषे सत्यरूपिछे एक पग जेने एवो जे धर्म ते पणनाश पामत ॥ १ ॥

नास्तिकशुष्कवेदांतकुंडकौलमतानितु ॥
वर्णाश्रमिजनेष्वत्रययुर्मुख्यतयास्थितिम् ॥ २ ॥

अर्थः—अने आपृथ्वीमां वर्णाश्रमि जनने विषे नास्तिक शुष्क वेदांत कुंड ने कौल ए मत जे ते मुख्यपणे करिने स्थिति ने पामत केतां मुख्यपणे करिने प्रवर्तते ॥ २ ॥

एतन्मतस्थपाखंडिजनाःसाधारणान्नरान् ॥
विश्वास्यस्वासच्छास्त्रेषुभ्रंशयेरन्स्वधर्मतः ॥३॥

अर्थः—अने ए मतने विषे रह्या एवा पाखंडि जन जे ते साधारण मनुष्यने पोतानां असत शास्त्रने विषे विश्वास पमाडिने पोत पोताना धर्मथकि भ्रष्ट करत ॥ ३ ॥

कामिनःक्रोधिनोलुब्धादेहाभिमानिनोजनाः ॥
तिष्ठेयुर्गुरवोभूत्वाशिष्यत्रीधनहारिणः ॥ ४ ॥

अर्थः—अने शिष्यनि स्त्रियोने धन तेने हरनारा कामी क्रोधी लोभी एवा देहाभिमानि जन जे त गुरु थइने बेसत ॥ ४ ॥

विपरीतोपदेशंतेजनान्कृत्वाह्यघानिच ॥
कारयित्वामहांत्येतान्नयेयुर्नरकान्बहून् ॥ ५ ॥

अर्थः—अने ते गुरु जे ते अवलो उपदेश करिने घणाक जनने मोटां पाप करावीने एमने नरकमां लई जात ॥ ५ ॥

सत्यनिर्वेदवयुनधर्मभक्तिसदादयः ॥
अन्वेषिताअपिनैवभवेयुर्गोचरानृणाम् ॥ ६ ॥

अर्थः—अने साचा एवा वैराग्य ज्ञान धर्म भक्ति साधु ए आदिक जे ते मनुष्यने खोल्या सता पण निश्चे नजडत ॥ ६ ॥

कलेर्मित्रमधर्मस्तुदेशिकेषुनृपेषुच ॥
विद्वत्सुचप्रविश्यात्रमकारान्पंचवर्त्तयेत् ॥ ७ ॥

अर्थः—अने आलोकमां कलिनो मित्र जे अधर्म ते तो गुरु राजाने विद्वान पुरुष तमने विषे प्रवेश करिने मत्स्य मैथुन मद्य मांसने मुद्रा ए पांचमकारने प्रवर्त्तावत ॥ ७ ॥

अन्वेषितोऽपिधर्मस्तुनृणांनगोचरोभवेत् ॥
भवेच्चवर्णसांकर्यमनाचारेणभूरिणा ॥ ८ ॥

अर्थः-अने मनुष्यने खोल्यो सतो पण धर्मतो नजडत अने घणा अनाचार करिने वर्णसंकर पणुं थई जात ॥ ८ ॥

सतःसत्याइमेसंतिसंतःसत्याइमेनहि ॥
इतिसत्यविवेकोनभवेद्भूमौहरेध्रुवम् ॥ ९ ॥

अर्थः-अने हेश्रीहरे आ साचा साधुछे अने आ साचा साधु नथि एप्रकारनो सत्य विवेक जे ते निश्चे पृथ्वीने विषे न रहत ॥ ९ ॥

भवाब्धिनतरेत्कोऽपिनरकेभ्योऽपिनोद्धरेत् ॥
संसाराब्धितरणायकुर्यात्सेतुंनकोऽपिच ॥ १० ॥

अर्थः--अने कोई मनुष्य पण संसार समुद्रने न तरत अने नरकथकि पण कोई उद्धारने न पामत अने संसार समुद्रतरवा ने अर्थे कोई पण सेतु जे रुडोमार्ग तेने न करत ॥ १० ॥

एतदादिसमग्रातिदुःखेभ्यःसांप्रतंहरे ॥
प्रादुर्भूयत्वयाभूम्नाप्राणिनोरक्षिताःकलौ ॥ ११ ॥

अर्थः-हे श्रीहरे हमणां समर्थ एवा तमो तेमणे प्रगटथईने कलियुगने विषे पूर्वे कह्यां ए आदिक समग्र महादुःख थकि प्राणिनि रक्षाकरि ॥ ११ ॥

संहत्यबहवोहिंस्राःपापिनोदांभिकाजनाः ॥
विश्वास्यधनिनःसुज्ञानुद्बंधनैरमारयन् ॥ १२ ॥

अर्थः-हेनारायण स्वामिन् घणाक हिंसाना करनारा पापी एवा दांभिक जन जे ते धनाढ्य एवा सारा मनुष्यने विश्वास पमाडिने गले फांसि दईने मारिनाखताहवा ॥ १२ ॥

त्वत्प्रतापेनतेऽस्माभिर्गृहीतानरघातकाः ॥
दंडयित्वाऽऽशुनिक्षिप्ताःकारागारेषुचोद्धताः ॥ १३

अर्थः-मनुष्यने मारनारा ते पापिजन जे ते अमो तेमणे तमारा प्रतापे करिने पकड्याने तेमनो दंड करिने ते उद्धत एवा पापिजन जे ते तत्काल बंधिखानाने विषे नाख्या ॥ १३ ॥

गृहीतानंतरंप्रोचुरेवंतेघातुकाजनाः ॥
पापिनःकलिमित्राणिदुष्टाःसद्धर्मवैरिणः ॥ १४ ॥

अर्थः-अने पकड्या पछि कलिना मित्रने सद्धर्मना

वैरि एवा ते दुष्टपापी हिंसक जन जे ते आगलय कहुंछुं एप्रकारे बोलता हवा ॥ १४ ॥

सार्द्धसप्तशतनरान्हत्वाऽस्माभिर्धराऽवटे ॥
अंतर्हितानचेदात्ताःसहस्त्रंतान्हनामवै ॥ १५ ॥

अर्थः—हवे ते जे बोल्या तेने कहेछे ॥ साढासातसें मनुष्यने अमो तेमणे मारिनाखिने पृथवीना खाडामां डाटचा अने जो अमने न पकड्याहोत तो निश्चे थोडाक दिवसमां पुरा हजार मनुष्यने मारोत ॥ १५ ॥

साधूनांधर्मनिष्टानांदुःखदोतिदयावताम् ॥
स्वामिन्नेवंभृशंभूमावधर्मोवृद्धिमाप्तवान् ॥ १६ ॥

अर्थः—हे स्वामिन् आ प्रकारनो धर्मनिष्ठ अने अतिदयालु एवा सज्जन पुरुषने दुःखदेनारो अधर्म जे ते पृथवीने विषे अत्यंत वृद्धिने पामतो हवा॥ १६॥

विशेषेणनाशयितुंतमधर्मंभवान्कलौ ॥
प्रादुर्भूतोब्रह्मकुलेवह्नीत्थंत्वदनुग्रहात् ॥ १७ ॥

अर्थः—ते अधर्मने विशेष्यपणे करिने नाशकरवाने तमे जे ते कलियुगमां ब्राह्मणना कुलने विषे

प्रगट थया छो आप्रकारे हुं जे ते तमारा अनुग्रह थकि जाणुंछुं ॥ १७ ॥

अधर्मंभवतोत्थाप्यवेदोक्तःस्थापितोवृषः ॥
निर्लोभनिष्कामत्वादिगुणाढ्याःस्वाश्रिताःकृताः

अर्थः—अने तमो तेमणे अधर्मनुं उत्थापन करिने वेदने विषे कह्यो एवो सनातन धर्म जे ते स्थापन कर्यो अने निर्लोभपणुं निष्कामपणुं ए आदिक रुडागुणेयुक्त पोताना आश्रित जन जे ते कर्या॥१८॥

निरीक्ष्यैतत्त्वदैश्वर्यंजनाःसद्बुद्धयोऽत्रये ॥
संतितेहृदिसाक्षात्त्वांजानंतिपरमेश्वरम् ॥ १९ ॥

अर्थः—आलोकने विषे जे सारि बुद्धिवाला जन छे ते आपूर्वे कयुं ए प्रकारनुं तमारुं ऐश्वर्य जोईने तमने पोताना हृदयने विषे साक्षात परमेश्वर जांणेछे ॥ १९ ॥

त्वंपरोक्षप्रियःस्वामिन्नसाधारणमद्भुतम् ॥
संगोप्यात्मनिस्वैश्वर्यमहंवच्मीतिनप्रभुः ॥२० ॥

अर्थः—हे स्वामिन् परोक्ष छे वाहालुं जेमने एवा तमे जे ते असाधारण केतां सर्वथाकि श्रेष्ठने अद्भुत

पोतानुं ऐश्वर्य तेने पोताने विषे गुप्तराखिने हूं भगवानछुं एप्रकारे पोत्ये नथि कहेता ॥ २० ॥

तथापितेप्रभुत्वस्यसूचकैश्वर्यमुत्तमाः ॥
जनाःसुज्ञानिरीक्ष्यत्वांभगवंतंविदंतिहि ॥ २१ ॥

अर्थः—तोयपण तमारुं भगवानपणाने जणवनारुं जे ऐश्वर्य तेने श्रेष्ठने समझु एवा सारा मनुष्य जे ते जोईने निश्चै तमने भगवान जांणेछे ॥ २१ ॥

यथोदेतिरविर्भास्वान्सूर्योऽहंनेतिवक्तिसः ॥
तथापितत्प्रकाशेनतंजानंत्यखिलाजनाः ॥२२॥

अर्थः—जेम महा प्रकाशमान सूर्य ऊगेछे ते सूर्य नारायण जे ते हुं सूर्यछूं ए प्रकारे पोत्ये नथि कहेता तोय पण तेमना प्रकाशे करिने तेमने सकल जन जे ते जांणेछे ॥ २२ ॥

तथैवसर्वोत्तमत्वत्प्रतापेनतवाकृतेः ॥
प्रभुत्वद्योतकैश्चिह्नैर्लावण्येनाद्भुतेनच ॥ २३ ॥

अर्थः—तमेज सर्वोत्तम तमारा प्रतापे करिने अने तमारि मूर्त्तिनां भगवानपणाने जणवनारां जे चिह्न तेवडे करिने तथा आश्चर्यकारि तमारि मूर्त्तिनुं जे-लावण्यपणुं तेणे करिने ॥ २३ ॥

सहसादृष्टिमात्रेणसंकल्पेनाथवातव ॥
सर्वेषामसुनाडीनांवृत्तीनांकर्षणेनवा ॥ २४ ॥

अर्थः-तथा तत्काल तमारी दृष्टिमात्रे करिने अथवा तमारे संकल्पे करिने सर्वना प्राणने नाडी-यो तेमनुं तथा सर्वना चित्तनि वृत्तियोनुं पोताने विषे जे तांणिलेवापणुं तेणे करिने ॥ २४ ॥

पृथक्पृथङ्मतस्थायेविद्वांसःश्रैष्ठिकाःप्रभुम् ॥
ज्ञात्वात्वांस्वंस्वमतानित्यक्त्वाऽऽश्रित्यभजंतिते

अर्थः-नोखा नोखा मतने विषे रह्या जे विद्वान पुरुष तथा बुद्धिशालि श्रैष्ठिक जन केतां शेठियां तथा कुलवान ते तमने प्रभु केतां परमेश्वर जाणि-ने पोत पोताना मतनो त्यागकरिने तमारो आश्रय करिने तमने भजेछे ॥ २५ ॥

मुकुंदलाडुप्रमुखाःश्रीमंतोतियशस्विनः ॥
जाताःपरमहंसाश्चत्यक्त्वाऽऽशुसंपदोनिजाः॥२६॥

अर्थः-अने मुकुंद तथा लाडु ते छे मुख्य जेमां एवा श्रीमंत अने मोटिकीर्त्तिवाला एवा केटलाक जन जे ते तमने पुरुषोत्तम नारायण जांणिने तत्काल

पोताानि संपदायोंनो त्यागकारिने तमारा परम-
हंस थया ॥ २६ ॥

रामगलोलश्चमग्निरामाद्यावीतरागिणाम् ॥
पंचशतानामधिपावशीकृतामरास्तथा ॥ २७॥

अर्थः–अने रामगलोला तथा मगानिराम ए आ-
दिक जे ते पांचसे वेरागिना आधेपति अने वश्य
कऱ्याछे देव जेमणे ॥ २७ ॥

नृपसदृक्षश्रीमंतस्तेपित्वांपुरुषोत्तमम् ॥
ज्ञात्वात्वत्परमहंसाजाताहित्वाऽखिलंचतत् २८।

अर्थः–अने राजाओने सदृश लक्ष्मीवाला ते
पण तमने पुरुषोत्तम नारायण जांणिने पोतानुं
ते जे समग्र तेनो त्यागकारिने तमारा परमहंस
थया ॥ २८ ॥

सोमसूरादयोभूपाग्रामाधिपाश्चकेचन ॥
त्वत्पत्रंद्देशतेश्रुत्वाजहुःसद्योगृहादिकम् ॥२९॥

अर्थः–अने सोमवर्मा सूरवर्मा ए आदिक राजा-
ओ तथा केटलाक गामना अधिपति ए समग्र मलि-
ने बसें भक्त जे ते तमारो कागल सांभलिने तत्काल
गृहादिक पोताना संसारनो त्याग करता हवा॥२९॥

इमेह्यमामैश्वर्याढ्यावार्णिनोमुनयःप्रभो ॥
असमर्थाइवभूत्वात्वांभजंत्येवदासवत् ॥ ३० ॥

अर्थः–अने हे प्रभो अमाप केतां कोईना मापमां न आवे एवा ऐश्वर्यवाला आ तमारा ब्रह्मचारी साधुने पार्षद जे ते असमर्थ होय ने शुं एवा थइनेज दासनि पेठ्ये तमनेज भजेछ ॥ ३० ॥

त्वदाज्ञांपालयंत्येतेज्ञात्वात्वामवतारिणम् ॥
सहंतेदुःसहंदुःखमागश्चाज्ञजनैःकृतम् ॥ ३१ ॥

अर्थः–अने ए तमारा त्यागि भक्त जे ते तमने सर्व-अवतारना कारण जांणिने तमारि आज्ञाने पालेछे अने बिजा मनुष्यथि खमि सकाय नाहि एवुं दुःख तथा अज्ञानि लोकोये कर्‍यो जे अपराध तेने सहन करेछे ॥ ३१ ॥

सिंहजित्प्रमुखाभूपाधीमंतोऽतिविचक्षणाः ॥
अमाययाभजंतित्वांज्ञात्वासाक्षाद्रमापतिम् ३२।

अर्थः–अने सिंहजित छे मुख्य जेमां एवा बुद्धि-शाली महाविचक्षण राजाओ जे ते तमने साक्षात लक्ष्मीना पति भगवान जांणिने निष्कपटपणे करिने भजेछे ॥ ३२ ॥

नायकःसूर्यपुरस्यादीश्वरःप्रतिभान्वितः ॥
भुजंगनृपामात्यश्चसुंदरजिदितिश्रुतः ॥ ३३ ॥

अर्थः-अने महाबुद्धिशालि एवा सूर्यपुरना सुबाआदीश्वर तथा सुंदरजी एवेनामे विख्यात भुजनगरना राजाना कारभारि ॥ ३३ ॥

इत्याद्यानरशार्दूलाबहवोऽतिविवेकिनः ॥
ज्ञात्वाकृष्णंभजंतस्त्वांवर्ततेत्वद्वशेऽनिशम् ३४।

अर्थः-ए आदिक नरशार्दूल केतां पुरुषमां सिंह तुल्य अतिविवेकि एवा घणाक पुरुष जे ते तमने श्रीकृष्णभगवान जांणिने निरंतर भजेछेने तमारे आधीन वर्त्तेछे ॥ ३४ ॥

नागरजातिजाविप्राःश्रैष्ठिकाबौद्धपंथिनः ॥
येसंतितेऽपिज्ञात्वात्वामादिनारायणंश्रिताः ३५॥

अर्थः-अने केटलाक नागरज्ञातिना ब्राह्मण अने बौद्ध मारगना शेठया जे छे ते पण तमने आदि नारायण जानिने आश्रयाछे ॥ ३५ ॥

त्वंत्वदाश्रितदेहांतसमयेधामतान्स्वकम् ॥
नेतुमायासिसाक्षात्त्वांवीक्ष्यंतेबहवोजनाः ॥३५॥

अर्थः-अने तमे जे ते तमारा आश्रितजनने देह-मूकवाना समयने विषे तेमने पोताना धाम प्रत्ये लईजावाने अर्थे पोताना पार्षद तथा विमान तेणे-साहित आवोछो ते तमने घणाकजनं जे ते प्रत्यक्ष देखेछे ॥ ३६ ॥

अस्त्यमापंत्वदैश्वर्यंकिंचिन्मयातुसंश्रुतम् ॥
उक्तं तत्करोबद्धयथादीपोऽर्कसन्निधौ ॥३७॥

अर्थः-हेनारायणस्वामि मापमां न आवे एवुं तमारुं ऐश्वर्य छे माटे में तो जे थोडुंक सांभल्युं ते हाथ जोडिने सूर्यने समिपे जेम दिवो करिये तेम कह्यूं ॥ ३७ ॥

यत्किंत्वदाज्ञाविरुद्धंमयाजातंचतत्प्रभो ॥
क्षमस्वेतिसउक्त्वैनंप्रणनामकृतांजलिः ॥ ३८ ॥

अर्थः-हेप्रभो हुं तेणे तमारी आज्ञा विरुद्ध जे कांई थईगयुं होय तेने तमे क्षमा करो आवातोने श्रीरघुवीरजी महाराज जे ते गोवर्धनप्रत्ये कहे छे हे गोवर्धन गवेंद्र जे ते श्रीमहाराजने आ प्रकारे कहिने जोड्याछे हाथ जेमणे एवा थका नमस्कार करता हवा ॥ ३८ ॥

अथैनंदातुमुद्युक्तउत्तमोमाणकींहयीम् ॥
सगृहीत्वोत्तमकरमाधूयोवाचतंनृपम् ॥ ३९ ॥

अर्थः–एटला थकि अनंतर उत्तम राजा जे ते ए गवेंद्र तेमने माणकीनामे घोडि आपवाने तैयार थया ते समयने विषे गवेंद्र जे ते उत्तम राजानो हाथ झालिने धूणाविने ते राजा प्रत्ये बोलता हवा॥३९॥

राजंस्त्वमुत्तमनामाह्युत्तमोऽस्येवसर्वथा ॥
त्वयावशीकृतःसाक्षात्स्वतंत्रोभगवानसौ ॥४०॥

अर्थः–हेराजन् उत्तम छे नाम जेमनुं एवा तमे जे ते निश्चे सर्व प्रकारे करिने उत्तमज छो कारणके स्वतंत्र एवा जे आ नारायण स्वामी साक्षात भवान ते तमो तेमणे वशकन्या केतां सेवाय करिने राजि कर्यो ॥ ४० ॥

संतःसहजानंदीयानिःस्पृहास्तेवशीकृताः ॥
लोभकामरसस्नेहमानादिदोषवर्जिताः ॥ ४१ ॥

अर्थः–अने लोभ काम रसास्वाद स्नेह मान ए आदिक दोषे रहित अने कोई पदार्थनि स्पृहा केतां इच्छा जेमने नथि एवा सहजानंदि साधु जे ते तमो तेमणे सेवाये करिने राजि कर्या ॥ ४१ ॥

त्वमेतदधीनोभूत्वासकुटुंबोनरेश्वर ॥
अनुवृत्त्य सेवयैषांधन्योऽस्यन्यार्थ्यदर्शनः ।४२॥

अर्थः–हे नरेश्वर कुटुंबे सहित तमे जे ते भगवान तथा तेमना साधु ने आधीन थईने अनुवृत्तिपूर्वक एमनि सेवाये करिने धन्य भाग्यशाली तथा बिजाजन तेमणे इछयांछे दर्शन जेमनां एवा छो ॥४२॥

मह्यंदत्तास्त्वयात्वश्वसहस्राश्विन्यउत्तम ॥
मत्सदृशंत्वयामह्यंकार्यंवाच्यंचमित्रवत् ॥४३॥

अर्थः–हेउत्तम राजा तमो तेमणे तो मुने आज हजार घोडियों आपि अने मारा जेवुं तमारे जे कांमहोय ते मित्रनि पेठे मने केहेवुं आविरित्ये गवेंद्र जे ते उत्तम राजाने कहेता हवा ॥ ४३ ॥

आचार्येंद्र उवाच ॥

अथापृच्छ्यगवेंद्रंसआयाद्दुर्गपुरेहरिः ॥
गवेन्द्रस्तत्तदीयानांवर्त्तनाग्र्यलिखत्स्वयम्॥४४॥

अर्थः–रघुवीरजीमहाराज कहे छे हे गोवर्द्धन एटला थंकि अनंतर ते श्रीहरि जे ते गवेंद्रने अमो हवे जईशुं एम कहिने दुर्गपुर प्रत्ये आवता हवा ॥ अने

गवेंद्र जे ते ते स्वामिनारायण अने तेमना त्यागी-गृहस्थ जे भक्त तेमने वर्त्तवानि जे रीति ए आदिक ने पोत्ये लखि राखता हवा ॥ ४४ ॥

गवेंद्रःप्राहसर्वास्तान्सदस्य हूयभूपतीन् ॥
नारायणमुनिर्मान्यःसर्वैस्तत्साधवोऽपिच ॥४५॥

अर्थः—अने गवेंद्र जे ते पोत पोताना कार्यने अर्थे पोत पोताना पुरथकि पोताने समिपे आवेला एवा समग्र राजाओने सभाने विषे बोलाविने तेमन केहेता हवा जे आ नारायणमुनि तथा तेमना समग्र-साधु ते सर्व तमो तेमणे तथा बिजा जन तेमणे मांनवा केतां एमनो सत्कार करवो ॥ ४५ ॥

यःकरिष्यतितद्द्रोहंसमेघात्योनसंशयः ॥
इत्युक्तास्तेऽपितद्वाक्यंशिरसाजगृहुर्नताः॥४६॥

अर्थः—अने जे जन तेमना द्रोहने करशे ते जे ते मारे हणवा योग्य छे केतां दंड करवा योग्य छे ए वार्त्ताने विषे संदेह तेने न जांणशो आविरित्ये गवेंद्र तेणे कह्या एवा ते समग्र राजाओपण नमस्कार करता सता मस्तके करिने ते गवेंद्रना वचनने ग्रहण

करताहवा केतां तमे जेम कहुं तेम करिशुं, एवि रित्ये केहेता हवा ॥ ४६ ॥

खेटपुरसूर्यपुरदर्भावत्यांदिषुचतम् ॥
आंगदीयनृपामात्याएत्यप्रेम्णाऽमिलन्हरिम् ४७।

अर्थः—अने एज प्रकारे खेडा पुर सूर्यपुर दर्भावती एआदिक स्थानने विषे अंगद कुलना राजा तेमना अमात्य जे बिजा केटळाक साहेब ते आविने हेते करिने श्रीहरिने मलता हवा ॥ ४७ ॥

भक्ताहरेर्भवेयुःकिंगाढस्नेहाहरौचते ॥
दृष्ट्वानत्वाजहर्षुस्तंज्ञात्वोद्धवमतप्रथाम् ॥४८॥

अर्थः—अने श्रीहरिना पूर्वना भक्त होय नेशुं एम श्रीहरिने विषे अतिस्नेह जेमनेछे एवा ते साहेब जे ते श्रीहरिनां दर्शन करि नमस्कार करिने उद्धव संप्रदायनि रित्यने जाणिने घणा प्रसन्न थता हवा॥४८।

श्रीपुरेतुतदमात्यआह्वाय्यदुर्गपत्तनात् ॥
अभिगम्यहरिंदृष्ट्वानत्वाऽतिमुमुदेसच ॥ ४९ ॥

अर्थः—अने अमदावादने विषे तो तेमना अमात्य साहेब जे ते दुर्गपत्तनथकि श्रीहरिने तेडाविने

पोत्ये तेमना सामा जइने दर्शन करि नमस्कार करिने बहु राजि थता हवा ॥ ४९ ॥

सत्कृत्यश्रीहरिंप्रेम्णास्वनिवासेनिनीयतम् ॥
संपूज्येत्यवदत्साक्षादसित्वंसर्वकारणम् ॥ ५० ॥

अर्थः-अने हेतपूर्वक श्रीहरिनो सत्कार करिने पोताना उताराने विषे पधराविने तथा रुडे प्रकारे पूजाकरिने सर्वना कारण साक्षात परमेश्वर तमे छो एम कहेता हवा ॥ ५० ॥

अथस्वसार्वभौमस्याऽऽनायित्वाऽऽज्ञांभुवंददौ ॥
यावत्तद्याचितांतस्मैयावच्चंद्रदिवाकरौ ॥ ५१ ॥

अर्थः-एटला थकि अनंतर ते साहेब जे ते पोताना चक्रवर्त्ति राजानि आज्ञा मगाविने जेटलि मंदिर करवा सारु स्वामिनारायणे मागि तेटलि पृथवीने ज्यांसुधि चंद्रसूर्य तपे त्यांसुधिपले एवो कृष्णार्पण लेख करिने तेमने देता हवा ॥ ५१ ॥

तेषामंगदवंश्यानामुपदेष्टामहान्हरिम् ॥
नटपुरेससंमील्यप्रसन्नोऽभूद्भृशंहृदि ॥ ५२ ॥

अर्थः-अने तेअंगदना वंशना सर्व साहेबोना मो

टा उपदेष्टा गुरु नलडहेबरनामे नडियादमां श्रीह-
रिने मलिने हृदयमां घणा प्रसन्न थया ॥ ५२ ॥

हरेत्वमादिकर्ताऽसिजगतांकारणंपरम् ॥
जानामित्वत्प्रतापेनसोऽवदत्तमितिप्रभुम् ॥५३॥

अर्थः—हे श्रीहरे तमे समग्र जगतना आदिकर्त्ता श्रेष्ठ कारण छो एप्रकारे तमारा प्रतापे करिने हुं जे ते तमने जाणुं छुं एविरित्थे ते नलडहेबर साहेब जे ते प्रभु जे ते श्रीमहाराज तेमना प्रत्ये बोलता हवा ५३

भक्तेंद्रास्यांक्षितौयेयेसज्जनास्तेतुसर्वशः ॥
प्रतापंश्रीहरेःश्रुत्वादृष्ट्वैनंविविदुःप्रभुम् ॥ ५४ ॥

अर्थः—हे भक्तेंद्र आ पृथवीने विषे जे जे सज्जन पुरुष हता ते सर्वे तो श्रीहरिना प्रतापने सांभलिने तथा एमनां दर्शन करिने श्रीहरिने साक्षात भगवान जांणता हवा ॥ ५४॥

उक्तःप्रतापस्तुमयामहाप्रभोर्बिंदुर्यथागृह्यतएव नीरधेः ॥ वदामिसत्सद्रूपशास्त्रलक्षणान्यथप्रभूक्तानिशृणुप्रभक्तराट् ॥ ५५ ॥

अर्थः—भक्तमां श्रेष्ठ एवा हे गोवर्द्धन समुद्रथाकि जे-

म जलनो बिंदु ग्रहण करिये तेमज हुं तेणे तो महा प्रभुनो प्रताप संक्षेपे करिने एकादिशमात्र कह्यो हवे ए महाराज तेमणे कहेला जे साचा साधु सद्धर्म सतशास्त्र तेमनां लक्षण तेमने हुं जे ते कहुं छुं ते तमे सांभलो ॥ ५५ ॥

इति श्रीसारोपदेशेसाक्षाद्भगवत्प्रतापवर्ण-
नंनामषष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

एवि रित्ये श्रीभगवत्प्रसादजी महाराज तेम-
णे रच्यो एवो जे श्रीसारोपदेश तेने विषे
प्रत्यक्षभगवानना प्रताप ए आदिकनुं
वर्णन करयूं ए नामे छठो अध्याय
जे ते थयो ॥ ६ ॥

आचार्येंद्र उवाच ॥

येषांसमागमंभक्तकरोषित्वमिमेचते ॥
यथार्थसाधुलक्ष्माणःसंन्यापितान्‌हंब्रुवे ॥ १ ॥

अर्थः-श्रीरघुवीरजी महाराज कहेछे हे भक्त तमे जे ते जेमनो समागम करोछो ते आ साधु जे ते यथार्थ छे साधुपणानां लक्षण जेमां एवा छे पण श्रीमहाराजे कहेलां ते लक्षणने हुं कहुंछुं ॥ १ ॥

दयालवःक्षमाशीलाःसर्वजीवहितेच्छवः ॥
तितिक्षवश्चानसूयाःशांताह्यनुदितारयः ॥ २ ॥

अर्थः-ते साधु केवा छे तो दयालु छे ने पारका अपराधने क्षमा करवानो छे स्वभाव जेमनो एवा छे अने सर्वजीव प्राणि मात्रना हितने इच्छे एवा छे ने शीत उष्णादिकनुं सहन करे एवा छे अने असूया जे कोईना गुणने विषे दोषनुं आरोपण करवुं तेणे रहित छे ने शांतस्वभाववाला छे ने नथि उत्पन्न थयो कोई शत्रुजेमने एवा छे केतां कोईने विषे शत्रुभावे रहित छे ॥ २ ॥

अनीर्ष्यवश्चानिर्वैरानिर्मानाश्चाविमत्सराः ॥
यथोचितंमानदाश्चप्रियसत्यगिरस्तथा ॥ ३ ॥

अर्थः-अने ईर्षा जे बरोबरियाना सन्मानने सहन न करवुं तेणे रहित छे केतां बरोबरियाना सन्मानने जोईने मनमां राजि थाय पण तपी न-जाय एवा छे अने कोईनि उपन्य जे वैरराखवुं तेणे रहित छे ने माने रहित छे ने मत्सर जे कोईनी मोटाइने सहन न करवि तेणे रहित छे केतां सर्वोनि मोटाईने जोइने रांजि थाय एवा छे अने जेम घटे

तेम बिजाने मानना आपनारा छे ने बिजाने प्रियलागे ने सत्य पणे युक्त एविछे वाणि जेमनि एवाछे ॥ ३ ॥

जितकामाजितक्रोधाजितलोभाश्चनिर्मदाः ॥
अहंताममताहीनाःस्वधर्मदृढवर्त्तनाः ॥ ४ ॥

अर्थः-अने जित्योछे काम ते जेमणे एवा छे ने जित्यो छे क्रोध ते जेमणे एवा छे ने जित्यो छे लोभ ते जे मणे एवा छे ने कोईप्रकारनो जे मद तेणे रहित छे अने देहने विषे अहंबुद्धिने देह संबंधि पदार्थने विषे ममत्वबुद्धि तेणे रहितछे अने स्वधर्म ने विषे छे दृढपणे वरतवुं जेमने एवा छे ॥ ४ ॥

निर्दंभाःशुचयोदांताऋजवोमितभाषिणः ॥
जितेंद्रियाअप्रमत्तानिर्द्वंद्वाधैर्यशालिनः ॥ ५ ॥

अर्थः-अने दंभ रहितछे ने मांहि बाहेर पवित्र पणे वरते एवा छे ने पोताना देह इंद्रियुं ने दमनारा छेने सरल स्वभाववाला छे अने जेटलुं घटे तेविरित्ये बोलवानो छे स्वभावजेमनो एवाछे अने जितिछे पोतानि इंद्रियुं ते जेमणे एवा छे ने कोई प्रकारने प्रमाद रहित छे अने सुखदुःख मान अपमा-

न ने हर्षशोकादिकभावे करिने पराभव पांमे नाहि एवा छे अने धिरजे करिने शोभांताछे ॥ ५ ॥

आकूतिचित्तिचापल्यरहितानिष्परिग्रहाः ॥
बोधनेनिपुणाआत्मनिष्ठाःसर्वोपकारिणः ॥ ६ ॥

अर्थः-अने कर्मेंद्रियुं ने ज्ञानेंद्रियुंनि जे चपलता तेणे रहित छे अने पोताना धर्मने अनुसारे जे पोतानो देहनिर्वाह तेथि अधिक पदार्थना संग्रहे रहित छे अने बिजाने धर्मादिकनो बोध करवो तेने विषे चतुर छे ने पोताना आत्म स्वरूपने विषे निष्ठाने पांम्या एवाछे अने सर्वजीवनि उपन्य यथायोग्य उपकारना करनाराछे ॥ ६ ॥

निर्भयानिरपेक्षाश्चद्यूतादिव्यसनोझ्झिताः ॥
श्रद्धालवउदाराश्चतपोनिष्ठानिरेनसः ॥ ७ ॥

अर्थः-अने कोई प्रकारनुं जे भय तेणे रहित छे ने कोई पदार्थनि अपेक्षाये रहितछे ने द्यूतादिक जे व्यसनमात्रे तेणे रहित छे अने श्रद्धावाला छे ने उदार स्वभावे युक्तछे ने तपकरवाने विषे छे निष्ठा जेमने एवाछे ने कोई प्रकारना पाप कर्मे रहित छे ॥ ७ ॥

त्यक्तग्राम्यकथावार्त्ताःसच्छास्त्रव्यसनास्तथा ॥
विषयासक्तिरहिताआस्तिकाश्चविवेकिनः ॥ ८ ॥

अर्थः—अने त्यागकारि छे ग्राम्यकथा ने ग्राम्यवार्त्ता ते जेमणे एवा छे अने सतशास्त्रनुं छे व्यसन ते जेमने एवा छे अने मायिक एवा जे पंचविषय तेनि आसक्तिये रहितछे अने आस्तिक बुद्धिवाला छे ने सत असतना विवेक युक्तछे ॥ ८ ॥

मद्यमांसादिसंसर्गरहिताश्चदृढव्रताः ॥
पैशुन्यस्तैन्यहीनाश्चपरगुह्याप्रकाशकाः ॥ ९ ॥

अर्थः—अने मद्य मांसादिकना संसर्गे रहित छे ने दृढ छे व्रत ते जेमनां एवा छे अने कोईनि चाडी करावि तथा चोरि करावि तेणे रहित छे ने पारकी जे छांनि वार्त्ता तेने बिजानि आगल्य प्रसिद्ध न करे एवा छे॥९॥

जितनिद्राजिताहाराःसंतुष्टाःस्थिरबुद्धयः ॥
अहिंसवृत्तयोऽतृष्ण ःसुखदुःखसमास्तथा॥१०॥

अर्थः—अने जितिछे निद्रा जेमणे एवा छे ने जित्यो छे आहार जेमणे एवा छे ने पोताना प्रारब्ध कर्मने अनुसारे तथा देशकालने अनुसारे जेवुं पदार्थ

मले तेणे करिने संतोषने पांमे एवा छे अने पोताना धर्मने विषे स्थिर छे बुद्धि ते जेमनि एवाछे ने हिंसाये रहितछे वृत्ति ते जेमनि एवा छे ने पदार्थनि तृष्णाये रहित छे अने जेम पोताने सुखदुःख जणाय तेम बिजाने सुखदुःख थाय तेने जांणे एवाछे ॥ १० ॥

अकार्यलज्जाःस्वश्लाघाऽन्यनिंदाभ्यांविवर्जिताः ॥
यथोक्तब्रह्मचर्याश्चयमैश्चनियमैर्युताः ॥ ११ ॥

अर्थः—अने सतशास्त्रने विषे जे न करवानुं कह्युं छे ते करवाने विषे लज्जाने पांमे एवा छे अने पोताने मुखे पोतानां वखांण करवांतथा बीजानि निंदा करवि तेणे रहित छे अने सतशास्त्रने विषे जेविरीत्ये पोताने निष्काम ब्रह्मचर्य पालवानुं कह्यूंछे ते विरीत्ये यथार्थ पालनाराछे ने यमनेनियम तेणे युक्त छे ॥ ११ ॥

जितासनाजितप्राणाःश्रीकृष्णांघ्रिदृढाश्रयाः ॥
कृष्णभक्तिपरानित्यंकृष्णार्थेसकलक्रियाः ।१२॥

अर्थः—अने जित्याछे आसन जेमणे एवा छे ने जित्यो छे प्राणवायु जेमणे एवा छेअने श्रीकृष्ण भग-

वानन्द चरण कमलनो छे दृढआश्रय जेमने एवाछे॥ अने श्रीकृष्णभगवाननि नवधा भक्ति परायण वर्त्ते एवा छे अने निरंतर श्रीकृष्णभगवानने अर्थे छे समग्र क्रियाओ जेमनि एवा छे ॥ १२ ॥

हरेस्तदवताराणांलीलादिवानिशंमुदा ॥
शृण्वंतःकीर्त्तयंतश्चहरिध्यानपरायणाः ॥ १३ ॥

अर्थः—अने श्रीहरि भगवानने तेमना अवतार नां जे चरित्र तेने निरंतर आनंदे करिने सांभलता तथा केहता एवा छे अने श्रीहरि भगवाननि मूर्त्तिना ध्यान परायण वर्त्ते एवा छे ॥ १३ ॥

अयातभगवद्भक्तिवर्जितक्षणमात्रकाः ॥
एवंलक्षणसंपन्नाःसंतःसंत्यौद्धवाश्रिताः ॥ १४ ॥

अर्थः—अने नथि व्यर्थ गयो भगवाननि भक्ति-विनानो क्षणमात्र काल पण जेमने एवा छे आ प्रकारनां लक्षणे संपन्न एवा आ उद्धवसंप्रदायना साधु जे ते छे ॥ १४ ॥

एतेषामेवसंगेनसांगाभक्तिर्मुमुक्षुभिः ॥
कृष्णस्यप्राप्यतेनूनंमहात्म्यज्ञानपूर्विका ॥१५॥

अर्थः-हे गोवर्द्धन आवां लक्षणे युक्त जे साधु ते-मना समागमे करिनेज श्रीकृष्णभगवाननुं माहात्म्यज्ञान छे प्रथम जेमां एविने धर्म ज्ञान वैराग्य ए त्रणय अंगेजुक्त एवि जे श्रीकृष्णभगवानानि भक्ति ते मुमुक्षु जन तेमणे निश्चे पामिये छैये ॥ १५ ॥

एभ्योऽद्भुतचरित्राणांश्रीकृष्णस्यभवेच्छ्रुतिः ॥
सद्यःकृष्णावताराणांचरित्रश्रवणंतथा ॥ १६ ॥

अर्थः-अने आवा साधु थकि श्रीकृष्णभगवानना अद्भुत केतां आश्चर्यकारि चरित्रनुं श्रवण थाय छे तथा श्रीकृष्णभगवानना वराहादिक जे अवतार तेमना चरित्रनुं श्रवण थायछे ॥ १६ ॥

भक्तेंद्रत्वंकरोष्येतन्नित्यंनिश्छद्मयाधिया ॥
त्यक्त्वालस्यंतथाप्येवंकुरुष्वाऽऽदेहमालयम् १७।

अर्थः-हेभक्तेंद्र तमे जे ते नित्येनिष्कपट बुद्धिये करिने आकह्युं ए प्रकारे करोछो तोयपण निरंतर आलसनो त्याग करिने देहरहे त्यांसुधि एमनेएम-करो ॥ १७ ॥

एतादृशाःसाधवस्तुब्रह्मांडेऽस्मिन्स्थलांतरे ॥
नमिलेयुःसदासेव्याःश्रीहरिप्रापका[illegible]णाः ॥१८॥

अर्थः—अने मनुष्यने प्रत्यक्ष श्रीहरिनि प्राप्तिकरावनारा ते कारणपणा माटे निरंतर सेववायोग्य एवा आवरित्यना साधु तो आब्रह्मांडने विषे बिजास्थलमां न मले एम जणाय छे ॥ १८ ॥

सत्यं दया तपः शौचं तितिक्षेक्षाशमोदमः ॥
अहिंसा ब्रह्मचर्यं च त्यागः स्वाध्यायआर्जवम् १९

अर्थः—हवे धर्मना लक्षणने कहुंछुं ॥ सत्य जे जीवनुं परमाहित करे एवुं वचन बोलवुं अने दया जे पोताने बंधन न थाय तेविरिते बिजाना दुःखने सहन न करवापणुं केतां तेना दुःखने टालवुं पण पोतानुंने पोताना संबंधिजननुं जेणेकरिने अपयशथाय तेवि दया नथि मांनि अने तप जे व्रत उपवास ने चांद्रायणादिक कृच्छ्र तथा स्वधर्म पालवो ते मांन्युंछे अने शौच जे मांहि ने बाहेर पवित्रपणे रेहेवुं अने तितिक्षा जे देश काले करिने तथा प्रारब्धकर्मे करिने जे दुःख आवे तेने सहनकरवुं अने ईक्षा जे घटित अघटित तेनि विवेचना जे विवेक करवो अने शम जे पंचविषये करिने मनने क्षोभ न पांमवा पणुं अने दम जे चक्षु आदिक

इंद्रियोने नियममां करवां अने अहिंसा जे लीख-थि आरंभिने मनुष्यपर्यंत कोई प्राणिनो जांणिने द्रोह न करवो तथा आत्मघात न करवो अने ब्रह्म-चर्य जे त्यागिने अष्टप्रकारे स्त्रीमात्रनो त्याग कर-वो अने गृहस्थ पुरुषने परस्त्रीनो संग न करवो ने पोतानि स्त्रीनो व्रत श्राद्ध आदिक दिवसने विषे त्याग करवो अने सुवासनी स्त्रियोने परपुरुषनो संग न करवो अने विधवास्त्रियोने अष्टप्रकारे पुरुष-मात्रनो त्याग करवो अने त्यागजे पोताना सामर्थ्य प्रमाणे सत्पात्रने दानदेवुं अने स्वाध्याय जे पोता-ना अधिकार प्रमाणे शास्त्रभणवां भणाववां वांचवां तथा स्तोत्रमंत्रादिकनो जप करवो अने आर्ज्जव जे सत्पुरुषनि आगलय सरलपणे वरतवुं ॥ १९ ॥

संतोषः समदृक्सेवाग्राम्येहोपरमः शनैः ॥
नृणां विपर्ययेहेक्षामौनमात्मविमर्शनम् ॥ २० ॥

अर्थः–अने संतोष जे दैव इच्छाये पोतानि वृत्तिये करिने मल्युं जे अन्न वस्त्रादिक ते थाकि अधिक तृ-ष्णानो त्याग करवो तथा चोरि न करवि अने सम-दृक्सेवा जे धर्मनिष्ठ भगवानना भक्तनि अनुवृत्ति

पूर्वक सेवा करवि अने ग्राम्येहोपरम जे धीरे धीरे मांयिक पंचविषयना सुखथकि विरामपामवुं ने तेने अर्थे उद्योग न करवो अने विपर्ययेहेक्षा जे विषय सुखनि प्राप्तिने अर्थे बहु प्रकारे प्रयत्न करता जे मनुष्य तेमनुं बहुदुःख ते जोया करवुं अने मौन जे प्रयोजनविनानुं न बोलवुं तथा अपशब्द न बोलवा अने आत्मविमर्शन जे देहथकि जुदापणे करिने आत्मना ज्ञाननो विचार करवो ॥ २० ॥

अन्नाद्यादेः संविभागो भूतेभ्यश्च यथार्हतः ॥
तेष्वात्मदेवताबुद्धिः सुतरांवैष्णवेषु तु ॥२१॥

अर्थः-अने संविभाग जे अन्न जल एआदिक जे वस्तु ते जेम घटे तेम बिजाने आपिने जमवुं अने सर्वने विषे आत्मदेवता बुद्धि केता भगवान अंतर्यामि पणे करिने रह्याछे एमजाणिने तेमनि आगल्य मान मत्सरनो त्यागकरवो तेमां पण भगवानना भक्तानि आगल्य तो विशेष पणे करिने आत्म देवता बुद्धि राखवि ॥ २१ ॥

श्रवणंकीर्त्तनंसाक्षात्स्मरणंश्रीहरेःसदा ॥
सेवाऽर्चाऽवनतिर्दास्यंसख्यमात्मसमर्पणम् २२॥

अर्थः—अने श्रवण जे निरंतर श्रीहरिनि कथा सांभलवि अने कीर्त्तन जे हेते करिने तेमना गुण गांवा अने स्मरण जे हृदयने विषे तेमनि मूर्त्तिनुं नख शिखा पर्यंत ध्यान करवुं अने. सेवा जे तेमना चरणाविंदनुं सेवन करवुं अने अर्चा जे बे प्रकारनि तेमनि पूजा करविं अने अवनति जे साष्टांग तथा पंचांग नमस्कार करवो अने दास्य जे माननो त्याग करिने भगवानने भगवानना भक्तनि चाकरि करवि अने सख्य जे तेमने विषे असाधारण स्नेह करवो अने आत्मसमर्पण जे मन कर्म वचने करिने धन धाम कुटुंबे सहित भगवानने आधीन वर्त्तवुं ॥ २२ ॥

सधर्मएषकथितस्त्रिंशल्लक्षणवान्परः ॥
भागवताख्यउक्तोयोनृणांश्रेयस्करोऽव्ययः २३॥

अर्थः—त्रिंशछे लक्षण जेनां एंवो श्रेष्ठ आ सद्धर्म कह्यो छे आज धर्म जे ते जे मनुष्यनुं श्रेयने करनारो अविनाशि सुखने आपनारो भागवत छे नांम जेनुं एवो कह्यो छे ॥ २३ ॥

शास्तिनृणांहितंयत्तच्छास्त्रंसत्कथितंबुधैः ॥
हितंत्वत्रपरत्रैवसुखाप्तिरक्षयोत्तमा ॥ २४ ॥

अर्थः—हवे शास्त्रनुं लक्षण कहुं छुं जे शास्त्र मनुष्य ने हितनि शिखामण्य आपे डाह्या पुरुष तेमणे तेज सतशास्त्र कर्युंछे अने हित तो आलोक परलोकने विषे अविनाशि एवा उत्तम सुखनि प्राप्ति तेजछे॥२४॥

सच्छब्दवाच्यमेतच्चत्रितयंयत्रवर्णितम् ॥
स्यात्तत्सच्छास्त्रमुदितंसंक्षिप्तंवाऽपिविस्तृतम्॥२५

अर्थः—तथा सतशब्दे करिने केहेवा योग्य जे भगवान साधुने सद्धर्म ए त्रण्यनुं जे शास्त्रने विषे वर्णन कर्युंहोय ते नानुं होय अथवा मोटुं होय पण सतशास्त्रकह्युंछे ॥ २५ ॥

बहुषुतेषुशास्त्रेषुमत्पित्रापरमात्मना ॥
इष्टत्वेनमतान्यष्टजीवनोक्तानितानिच ॥ २६ ॥

अर्थः—घणाक एवां जे सतशास्त्र तेनि मध्ये मारा पिता जे परमात्मा श्रीहरि तेमणे आठशास्त्र जे ते इष्टपणे करिने मान्यांछे ते सत्संगि जीवनने विषे कह्यांछे ॥ २६ ॥

वेदाश्चव्याससूत्राणिश्रीमद्भागवताभिधम् ॥
पुराणंभारतेतुश्रीविष्णोर्नामसहस्रकम् ॥ २७ ॥

अर्थः-ते शास्त्रने कहुंछुं च्यार वेद तथा व्याससूत्र तथा श्रीमद्भागवतनामे पुराण तथा महाभारतने विषे तो श्रीविष्णुसहस्रनाम ॥ २७ ॥

तथाश्रीभगवद्गीतानीतिश्चविदुरोदिता ॥
श्रीवासुदेवमाहात्म्यंस्कांदवैष्णवखंडगम् ॥२८॥

अर्थः-तथा श्रीभगवद्गीता तथा विदुरजीनि कहेलि जे नीति तथास्कंद पुराणनो जे विष्णुखंड तेने विषे रह्युं एवुं जे श्रीवासुदेवमाहात्म्य ॥ २८ ॥

धर्मशास्त्रांतर्गतायाज्ञवल्क्यऋषेःस्मृतिः ॥
एतान्यष्टममेष्टानिसच्छास्त्राणिभवंतिहि ॥२९॥

अर्थः-अने धर्मशास्त्रना मध्यमां रहि एवि जे याज्ञवल्क्य ऋषिनि स्मृति ए जे आठ सतशास्त्र ते अमने इष्ट छे ॥ २९ ॥

येऽनुसृताभवेयुश्चसद्ग्रंथाएतदष्टकम् ॥
तेऽपिसच्छास्त्रमित्युक्तामुमुक्षूणांहितावहाः ॥३०॥

अर्थः-अने जे सद्ग्रंथ ए आठ शास्त्रने अनुसरता होयं मुमुक्षुनुं हितने करनारा ते सद्ग्रंथ पण सतशास्त्र ए प्रकारे कह्याछे ॥ ३० ॥

स्वहितेछुभिरेतानिमच्छिष्यैःसकलैरपि ॥
श्रोतव्यान्यथपाठ्यानिकथनीयानिचद्विजैः॥३१॥

अर्थः-अने पोताना हितने इच्छता एवा जे अमारा सर्वे शिष्य तेमणे ए आठसतशास्त्र जे ते सांभलवां अने अमारा आश्रित जे द्विज तेमणे ए सतशास्त्र जे ते भणवां तथा भणाववां तथा एमनि कथा करवि ॥ ३१ ॥

तत्राचारव्यवहृतिनिष्कृतानांचनिर्णये ॥
ग्राह्यामिताक्षरोपेतायाज्ञवल्कयस्यतुस्मृतिः३२।

अर्थः-अने ते आठ सतशास्त्रमांथि आचार व्यवहार ने प्रायश्चित्त ए त्रण्य नो जे निर्णय करवो तेने विषे तो मिताक्षराटीकाये जुक्त एवि जे याज्ञवल्कयऋषिनि स्मृति तेनुं ग्रहणकरवुं ॥ ३२ ॥

श्रीमद्भागवतस्यैतुस्कंधौदशमपंचमौ ॥
सर्वाधिकतयाज्ञेयौकृष्णमाहात्म्यबुद्धये ॥ ३३॥

अर्थः-अने वलि ए आठ सतशास्त्रने विषे श्रीमद्भागवत पुराण तेना दशमने पंचम नामे जे बे स्कंध ते जे ते श्रीकृष्णभगवानना महात्म्य जांणवाने अर्थे सर्वथि अधिक पणे जांणवा ॥ ३३ ॥

दशमःपंचमःस्कंधौयाज्ञवल्क्यस्य च स्मृतिः ॥
भक्तिशास्त्रंयोगशास्त्रंधर्मशास्त्रंक्रमेणमे ॥ ३४ ॥

अर्थः-अने दशमस्कंध तथा पंचमस्कंध तथा याज्ञवल्क्यस्मृति ए जे त्रण तेअनुक्रमेकरिने अमारुं भक्तिशास्त्र योगशास्त्र ने धर्मशास्त्र छे केतां दशमस्कंध ते भक्तिशास्त्रछे ने पंचमस्कंध ते योगशास्त्रछे ने याज्ञवल्क्यस्मृति ते धर्म शास्त्रछे एम जांणवुं॥३४॥

शारीरकाणांभगवद्गीतायाश्चावगम्यताम् ॥
रामानुजाचार्यकृतंभाष्यमाध्यात्मिकंमम ॥३५॥

अर्थः-अने श्रीरामानुजाचार्ये कर्युं एवुं जे व्याससूत्रनुं श्रीभाष्य तथा श्रीभगवद्गीतानुं भाष्य एजे बे ते अमारुं अध्यात्मशास्त्रछे एम जांणवुं ॥३५॥

एतेषु यानिवाक्यानिश्रीकृष्णस्यवृषस्यच ॥
अत्युत्कर्षपराणिस्युस्तथाभक्तिविरागयोः॥३६॥

अर्थः-अने ए सर्वे सतशास्त्रने विषे जे वचन ते जे ते श्रीकृष्णभगवाननुं स्वरूप तथा धर्म तथा भक्ति तथा वैराग्य ए च्यारना अतिउत्कर्ष पणाने केहेतां होय ॥ ३६ ॥

मंतव्यानिप्रधानानितान्येवेतरवाक्यतः ॥
धर्मेणसहिताकृष्णभक्तिःकर्येतितद्रहः ॥ ३७ ॥

अर्थः—ते वचनजे ते बिजा वचनकरतां प्रधान पणे मानवां अने ते श्रीकृष्णभगवाननी भक्ति जे ते धर्मे सहितज करवीएरित्ये ते सर्वे सतशास्त्रनुं रहस्यछे ॥ ३७ ॥

भक्तेंद्रास्मदौद्धवीयसंप्रदायेतथेहच ॥
कविभिर्बहवोग्रंथाआज्ञयाश्रीहरेःकृताः ॥ ३८ ॥

अर्थः—हेभक्तेंद्र ते प्रकारे आ आपणा उद्धवसंप्रदायने विषे श्रीहरिनि आज्ञाये करिने कवि तेमणे घणा ग्रंथ कर्‍याछे ॥ ३८ ॥

शतानंदादिभिर्ग्रंथाःश्रीहरेराज्ञयाकृताः ॥
शास्त्रसिद्धांतभूताःश्रीसत्संगिजीवनादयः ॥३९॥

अर्थः—ते संक्षेपेकरिने कहुंछुं ॥ श्रीहरिनि आज्ञाये करिने शतानंदमुनि एआदिक कवि तेमणे शास्त्रमात्रना सिद्धांतरूप श्रीसत्संगिजीवन एआदिक ग्रंथ जे ते बहु कर्‍याछे ॥ ३९ ॥

शारीरकसूत्रभाष्यंश्रुतिस्मृतिप्रमाणयुक् ॥
मुक्तानंदमुनींद्रेणकृतंविद्वद्धितायच ॥ ४० ॥

अर्थः-अने महामोटा मुनि जे मुक्तानंद स्वामि तेमणे विद्वान पुरुषना हितने अर्थे श्रुतिस्मृतिना प्रमाणे युक्तशारीरक सूत्रनुं भाष्यकर्युंछे ॥४०॥

शारीरकाणांभगवद्गीतायाभाष्यमुत्तमम् ॥
विहितंगोपालानंदमुनींद्रेणकृपालुना ॥ ४१ ॥

अर्थः-अने दयालु एवा मोटामुनि जे गोपालानंद स्वामी तेमणे ते शारीरक सूत्रनि टीका अने श्रेष्ठ एवुं श्रीभगवद्गीतानुं भाष्य ते कर्युंछे ॥ ४१ ॥

भक्तिशास्त्राख्यशांडिल्यसूत्राणांभाष्यमुत्तमम्॥
नित्यानंदमुनींद्रेणकृतंपंडितशर्मणे ॥ ४२ ॥

अर्थः-अने मोटामुनि जे नित्यानंदस्वामि तेमणे पंडितजनना सुखने अर्थे भक्तिशास्त्रछे. नांम जेमनुं एवां शांडिल्यसूत्र तेनुं श्रेष्ठ एवुं भाष्यकर्युंछे ॥ ४२ ॥

मुक्तानंदब्रह्मानंदनिष्कुलानंदसंज्ञकैः ॥
प्रेमानंदादिभिःप्राज्ञैर्बहुभिःसाधुसत्तमैः ॥ ४३ ॥

अर्थः-अने साधुमां श्रेष्ठ एवा मुक्तानंद स्वामी ब्रह्मानंदस्वामी निष्कुलानंदस्वामी प्रेमानन्दस्वामीं ए आदिक महा बुद्धिशाली एवा घणा कवि तेमणे ॥४३॥

जीवानांश्रेयसेतेषांसमग्राणांरसप्रदाः ॥
प्राकृतभाषयाग्रंथाःसुगमाबहवःकृताः ॥ ४४ ॥

अर्थः–जीवनाकल्यांणने अर्थे ते समग्र एवा मनुष्यने रसने आपनारा केतां सांभलवामां प्रीति उपजावनारा ने सुगम एवा घणा ग्रंथ प्राकृत भाषाये करिने करयाछे ॥ ४४ ॥

श्रव्याश्चवाचनीयास्तेसर्वैचैकाग्रयाधिया ॥
भगवद्भागवतेषुप्रीतयेऽनुदिनंमुहुः ॥ ४५ ॥

अर्थः–सर्वे ते ग्रंथ जे ते भगवानने भगवानना भक्तने विषे स्नेह थाय तेने अर्थे एकाग्रबुद्धिये करिने नित्य प्रत्ये वारं वार सांभलवा तथा वांचवा ॥४५॥

सेव्यानांचनसेव्यानांशास्त्राणांलक्षणंस्फुटम् ॥
संक्षेपेणपुनर्वच्मितुभ्यंशृणवेकया धिया ॥ ४६ ॥

अर्थः–हेभक्तेंद्र हवे सेववायोग्य अने न सेववायोग्य एवा जे शास्त्र तेना लक्षणने स्पष्टपणे संक्षेपे करिने तमने फरि कहुंछुं तेने तमे एक बुद्धिये करिने सांभलो ॥ ४६ ॥

धर्मादीनांकृतंयत्रमूर्त्तेश्चवर्णनंहरेः ॥
अबद्धमप्याधुनिकंतच्छास्त्रंसेव्यमादरात् ॥४७॥

अर्थः-जे शास्त्रने विषे धर्म ज्ञान वैराग्य भक्ति एआदिकनुं तथा श्रीहरिनि मूर्त्तिनुं वर्णन कर्युं होय ते शास्त्र जे ते अबद्ध केतां मनने रंजनकरे एवां गद्य पद्य जेमां न होय तथा आंधुनिक केहेतां हमणांना कविनुं करेलुं होय पण आदरथकि सेववायोग्यछे ॥ ४७ ॥

वार्त्ताकामादीनांयत्रकृष्णाकारक्षतिस्तथा ॥
तदर्षमपिशास्त्रंचेन्नसेव्यं सज्जनैःक्वचित् ॥ ४८ ॥

अर्थः-अने जे शास्त्रने विषे काम लोभादिक जे अधर्मनो सर्ग तेनां प्रतिपादननि वार्ताहोय तथा भगवानना आकारनुं खंडन कर्युं होय ते शास्त्र जो जुनुं ऋषिनुं करेलुं होय पण सज्जन पुरुष तेमणे क्यारेय न सेववुं ॥ ४८ ॥

कथासुवार्त्तासुहरेश्चयावतीप्रीतिर्जनानांभवती-
हभक्तराट्॥तावंतआयांतिचतेषुशोभनाजानी-
हिसत्संगगुणाजनेष्विति ॥ ४९ ॥

अर्थः-भक्तमां श्रेष्ठ एवा हेगोवर्द्धन आलोकमां मनुष्य तेमने भगवाननि कथा वार्ताने विषे जेटलि

प्रीतिथायछे ते मनुष्यने विषे तेटला शोभायमान सत्संगना गुण आवेछे एप्रकारे तमे जे ते जांणो॥४९॥

इतिश्रीसारोपदेशेसाधुधर्मशास्त्रलक्षणादिनिरूपणंनामसप्तमोऽध्यायः ॥७॥

एविरित्ये श्रीभगवत्प्रसादजी महाराज तेमणे रच्यो एवो जे श्रीसारोपदेश तेनेविषे साधुधर्मने शास्त्रतेमना लक्षण ए आदिकनुं निरूपणकरयुं ए नामे सातमो अध्याय जे ते थयो ॥ ७॥

गोवर्द्धन उवाच ॥

महाराजत्वन्मुखेंदुपीयूषंपिबतोमम ॥
मनोऽनतृप्तिमाप्नोतिशुश्रुषावर्द्धतेभृशम् ॥ १ ॥

अर्थः—हवे गोवर्द्धन जे ते प्रश्नने पुछे छे ॥ हेमाहाराज तमारामुखरूपी चंद्रमाथकि स्रव्युं जे पीयूष केतां वचनामृत तेनुं पान करतो केतां सांभलतो जे हुं ते मारुं मन जे ते तृप्तिने नथि पामतुं केम तो सांभलवानि इच्छा अत्यंत वृद्धिने पांमेछे ॥ १ ॥

जीवमायेश्वरब्रह्मधा‍ःचपरमात्मनः ॥
पृथकपृथकस्वरूपाणि शुश्रुषेऽहंभवन्मुखात्॥२॥

अर्थः-एहेतु माटे जीवमाया ईश्वर ब्रह्मधामने परमात्मा तेमनां जुदां. जुदां स्वरूपने हुं जे ते तमारा मुखथकि सांभलवाने इच्छुंछुं ॥ २ ॥

एकैवास्मदौद्धवीयमतेऽस्त्युपासनाहरे ॥
स्वामिनारायणाख्यस्यश्रीकृष्णस्यावतारिणः ३।

अर्थः-अने आपणा उद्धवसंप्रदायने विषे अवतारी केतां सर्व अवतारना कारण अने श्रीहरि तथा स्वामिनारायणछे नांम ते जेमनुं एवा श्रीकृष्णभगवान तेमनिज एक उपासनाछे ॥ ३ ॥

स्थापितंहरिमूर्त्तीनांमंदिरेषुमहत्स्विह ॥
भिन्नभिन्नाकृतिभिश्चनामाभिश्चपृथक्पृथक् ॥४॥

अर्थः-अने आपणा उद्धवसंप्रदायमां मोटां शिखरबंधमंदिरने विषे स्थापन करि जे भगवाननि मूर्त्तियो तेमनि जुदि जुदि आकृतियो तथा जुदां जुदां नांम तेणे करिने ॥ ४ ॥

केषांचित्संभवेच्छंकोपासनायांगुरोभवान् ॥
छेत्तुमर्हतितांसम्यक्शास्त्रार्थदर्शनेनवै ॥ ५ ॥

अर्थः-केटलाक मनुष्यने उपासनाने विषे मनमां आशंका थाय ते आशंकाने हेगुरो तमे जे ते रुडे प्रकारे शास्त्रना अर्थदेखाडिनेज निवृत्तिपमाडवाने योग्यछो ॥ ५॥

कथयस्वमहाराजवार्त्तांमेहितकारिणीम् ॥
अन्यांचश्रीहरेःपुत्रंशरणंत्वांगतोऽस्म्यहम् ॥६॥

अर्थः-अने हेमहाराज माराहितने करनारि बिजि पण जे वार्त्ताहोय ते मुने कहो कारणके हुं जे ते भगवानना पुत्र जे तमे ते तमारा शरणने पांम्यो छुं ॥ ६ ॥

आचार्येन्द्र उवाच॥

शृणुभक्तेंद्ररूपाणिजीवादीनांसमासतः ॥
कथयामिविविच्याहंतुभ्यंश्रद्धावतेस्फुटम् ॥ ७॥

अर्थः-एवा प्रश्नने सांभलिने श्रीरघुवीरजी महाराज जे ते बोलताहवा ॥ हेभक्तेंद्र तमे पुछयां जे-जीवात्मा एआदिकनां स्वरूप तेने सक्षेपे करिने विवेचनपूर्वक स्पष्ट जेम होय एम श्रद्धावाला जे तमे ते तमने हुं जे ते कहुं छुं तेने तमे सांभलो ॥ ७ ॥

स्थूलादिदेहत्रितयमानखादाशिखंचयः ॥
व्याप्येंद्रियांतःकरणैःकरोतिविविधाःक्रियाः॥८॥

अर्थः-प्रथम जीवात्मानुं स्वरूप कहेछे ॥ जे जीवात्मा जे ते स्थूल सूक्ष्म ने कारण ए त्रण्य देह प्रत्ये नखशिखापर्यंत व्यापिने इंद्रियो अंतः करणे करिने नाना प्रकारनि क्रियाने करेछे ॥ ८ ॥

अजन्माशाश्वतोनित्योनिरंशश्चप्रकाशकः ॥
अच्छेद्यादिगुणाढ्यःसजीवात्माज्ञेयईदृशः ॥९ ॥

अर्थः-अने जे जीवात्मा अजन्मा केतां जन्मेरहितछे एज हेतुमाटे नित्यछे अने शाश्वत केतां प्रकृतिनि पेठे परिणामने नथि पांमतो अने निरंश केतां कोईनो कटको नथि अने प्रकाशक केतां चैतन्य रूपथको समग्रदेहने प्रकाशकरेछे अने कोईशस्त्रे करिने छेदाय नहि तथा अग्निये करिने बले नहि ए आदिक गुणेयुक्त आविरित्यनो ते जीवात्मा जांणवो ॥ ९ ॥

जन्मक्षेत्रंचजीवानामनादिश्चजडात्मिका ॥
तमोमयीहरेःशक्तिःकार्यकारणरूपिणी ॥ १० ॥

अर्थः—हवे मायानुं स्वरूपकहेछे ॥ जे माया जे ते जीवात्माना जन्मनुं क्षेत्रछे अने अनादिछे अने चेतन पणुं ने जडपणुं ते छे आत्मा केतां स्वरूप जेनुं अने तमोमयी केतां गाढ अंधकाररूप अने भगवाननि शक्तिछे अने कार्यकारणरूप एविछे ॥ १० ॥

गुणत्रयात्मिकाप्रोक्ताह्यजाचाज्ञानसंज्ञिका ॥
यासामायेतिविज्ञेयायांतरंत्याश्रिताहरेः ॥ ११ ॥

अर्थः—अने त्रण्य गुणजे सत्व रज ने तम ते छे स्वरूपभूत जेना अने अजा केतां सनातन छे अने अज्ञानछे संज्ञा केतां नांम जेनुं एवि रित्यनि कहिछे तेने माया ए प्रकारे जांणवि जेने भगवानना आश्रित जन तरेछे ॥ ११ ॥

देहत्रयेविराडादौव्याप्योत्पत्तिस्थितिलयान् ॥
करोतिजगतांयस्तुसर्वज्ञोज्ञेयईश्वरः ॥ १२ ॥

अर्थः—हवे ईश्वरनुं स्वरूप कहेछे जे ईश्वर विराट् सूत्रात्माने अव्याकृत ए त्रण देहमां व्यापिने जगतानि उत्पत्ति स्थितिने प्रलय तेने करेछे अने सर्वज्ञ केतां उत्पत्ति स्थिति ने प्रलयना जाणनारा ते ईश्वर जांणवा ॥ १२ ॥

सत्यंज्ञानमनंतंचपूर्णंचाखंडमक्षरम् ॥
श्रीहरेर्नियतस्थानंसर्वाधारंमतंचयत् ॥ १३ ॥

अर्थः-हवे ब्रह्मधामनुं स्वरूप कहेछे जे. ब्रह्मधाम सत्यछे स्वरूप ते जेनुं अने ज्ञान केतां चैतन्य रूप अनंत केतां मापे रहित ने पूर्ण केतां सर्वने विषे व्यापक ने अखंड केतां अविनाशि अने अक्षर केतां क्षरपणुं तेणे रहित अने श्रीहरिने निरंतर रेहेवानुं स्थान अने सर्वाधार केतां समग्रने धारण करनारूं एवुं मान्युंछे ॥ १३ ॥

शुद्धंनित्यंचाविकारिमायादीनांप्रकाशकम् ॥
ब्रह्मधामेतितत्प्रोक्तंमूर्तंचामूर्त्तमस्तियत् ॥१४॥

अर्थः-तथा शुद्ध केतां निर्दोष अने नित्यसिद्ध अने मायादिकना विकारे रहित नेते मायादिकने प्रकाशकरनारुं अने मूर्तकेतां भगवानिनि सेवाने विषे पुरुषरूपे रहेलुं अने अमूर्त्त केतां धामरूपे रहेलुं तेने ब्रह्मधाम ए प्रकारे कह्युंछे ॥ १४ ॥

ब्रह्मभावंगतानंतमुक्तार्चितपदांबुजः ॥
श्रीपतिर्वर्त्ततेयत्रशश्वद्धर्मात्मजोहरिः ॥ १५ ॥

अर्थः—जे ब्रह्मधामने विषे ब्रह्मभावने पांम्या केतां भागवती तनु पांमिने अक्षर ब्रह्मनां साधर्म्य पणाने पांम्या जे अनंत मुक्त तेमणे निरंतर पूज्यांछे चरणाविंद जेमनां एवा लक्ष्मीजीना पति भक्ति माताना पुत्र श्रीहरि जे परमात्मा ते पोत्ये निरंतर विराजमान रहेछे ॥ १५ ॥

सर्वज्ञःसत्यसंकल्पःसर्वकर्मफलप्रदः ॥
अंतर्यामीसर्वशक्तिसेवितःपरमेश्वरः॥ १६ ॥

अर्थः—हवे ते परमात्मानुं स्वरूप कहेछे ॥ सर्वज्ञ-केहेतां सर्वने जांणनारा ने सत्यछे संकल्प जेमनो अने सर्वप्राणिने कर्मफलने आपनारा अने अंतर्यामी केतां सर्वने तेना अंतरमां रहिने नियममां करनारा ने सर्वशक्तियो जे राधा रमा आदिक तेमणे सेवेला अने परमेश्वर केतां सर्वईश्वरना पण ईश्वर ॥ १६ ॥

य एकमेवाद्वितीयंब्रह्मेतिकाथितःश्रुतौ ॥
नतत्समश्चाभ्यधिकश्चेतिश्रुत्यायईरितः ॥ १७॥

अर्थः—अने जे परमात्मा एकज ने अद्वितीय केतां

जेने तुल्य बिजो नथि एवा ब्रह्मकेतां अपार महिमा
पणे करिने सर्वोपरि एवाछे एप्रकारे वेदनि श्रुतिने
विषे कह्याछे तथा तेमने बरोबरियो बिजो नथि
अने स्वरूप स्वभाव गुण विभूति ऐश्वर्य पार्षद सुख
ए आदिक वडे करने सर्वथाकि अधिक आविरि-
त्यना जे वेदनि श्रुतियें कह्याछे ॥ १७ ॥

स्वामिनारायणःकृष्णःस्वतंत्रःस्वप्रकाशकः ॥
आनंददिव्यमूर्त्तिश्चवासुदेवोऽच्युतोऽव्ययः॥१८॥

अर्थः-अने आनंदमय दिव्यछे मूर्त्ति जे मनि ने
स्वतंत्र केतां बिजाने आधीन नहि अने स्वप्रका-
शक केतां पोतानि मेल्ये प्रकाशमान अने अच्यु-
त ने अविनाशिछे स्वरूप जेमनुं एवा स्वामिना-
रायण श्रीकृष्ण वासुदेव ए आदिक नामे करिने
जेमने कह्याछे ॥ १८ ॥

सर्वत्रैवान्वितःशक्त्याव्यतिरिक्तःस्वतःस्थितः ॥
नियंताकालमायादेःसर्वकारणकारणम् ॥ १९ ॥

अर्थः-अने सर्वने विषे अंतर्यामि शक्तिये करिने
अन्वयपणे रह्याथकाज पोत्ये पोताना धामने विषे

व्यतिरेक पणे करिने मूर्त्तिमान रह्याछे अने काल मायां ए आदिकना नियंता अने सर्वना कारण जे महापुरुष तथा अक्षर पुरुष तेमना पण कारण।१९।

परंब्रह्मेतियंप्राहुःपरमात्मासउच्यते ॥
उपासनीयःसर्वैषामेषएवमुमुक्षताम् ॥ २० ॥

अर्थः-अने जेमने परंब्रह्म ए प्रकारेकहेछे तेज परमात्मा कहियेछइये एज परमात्मा सर्व मुमुक्षुने उपासना करवायोग्यछे ॥ २० ॥

सएवयर्हिप्रत्यक्षोत्राकृतिनाटयन्निह ॥
भवेत्स्यैवज्ञानेननृणांमुक्तिर्ध्रुवंभवेत् ॥ २१ ॥

अर्थः-तेज भगवान ज्यारे आलोकमां मनुष्याकृतिने अनुकरण करता थका प्रत्यक्ष थाय तारे तेमनाज स्वरूपना ज्ञाने करिने मनुष्यनि मुक्ति जे ते निश्चे थाय ॥ २१ ॥

ईदृक्साक्षाद्धरेर्ज्ञानंविनामुक्तिर्भवेन्नहि ॥
ऋतेज्ञानान्नमुक्तिःस्यादर्थोऽस्त्येतच्छ्रुतेरसौ२२।

अर्थः-आविरित्यनुं प्रत्यक्ष भगवाननुं जे ज्ञान ते विना मुक्ति नज थाय आज ऋते ज्ञानान्न मुक्तिः केतां ज्ञान विना मोक्ष न थाय ए श्रुतिनो अर्थ जे ते छे २२॥

अपिकेवलात्मज्ञानंविनामुक्तिर्नदेहिनाम् ॥
ईदृगर्थःश्रुतेरस्याज्ञेयंनाऽस्तीतिपंडितैः ॥ २३ ॥

अर्थः–पण केवल आत्मज्ञान विना मनुष्यनो मोक्ष न थाय ए प्रकारनो आ पूर्वे कहिजे श्रुति तेनो अर्थ नथि एविरित्ये पंडित जन तेमणे जांणवुं॥२३॥

भक्त्याढ्यसाक्षाद्भगवज्ज्ञानस्याग्रेतुसर्वथा ॥
तुच्छंकेवलात्मज्ञानंभवतीतिविदांमतम् ॥२४॥

अर्थः–अने भक्तिये युक्त प्रत्यक्ष भगवाननुं जे ज्ञान तेनि आगलय तो केवल आत्मज्ञान जे ते सर्वप्रकारे तुच्छछे एप्रकारे विद्वान पुरुषनो सिद्धांतछे २४

साक्षाद्भगवतोज्ञानंविनाब्रह्मात्मवेदिनाम् ॥
ज्ञानस्यापिमतान्यूनंन्यूनताभक्तसर्वथा ॥ २५ ॥

अर्थः–अने हेभक्त प्रत्यक्ष भगवाननुं जे ज्ञान ते विना पोताना आत्माने ब्रह्मरूप जांणता एवा जे पुरुष तेमना ज्ञानानि पण सर्व प्रकारे निश्चे न्यूनंता मांनिछे ॥ २५ ॥

अतःशुकादयोऽप्येवंभूताःसंतोहरेर्ध्रुवम् ॥
ज्ञानेनभक्त्यायुक्तेनन्यूनतांजहुरात्मनः ॥ २६ ॥

अर्थः-ए हेतु माटे शुकदेवजि आदिक पोताना आत्माने ब्रह्मरूप जांणता सता पण भगवानानि भक्तिये युक्त ज्ञाने करिने केतां प्रत्यक्ष भगवाननुं ज्ञान पांमिने पोताने न्यूनताने निश्चे टालता हवा ॥२६॥

भगवज्ज्ञानसहिताभक्तिर्ज्ञानस्यवैफलम् ॥
तांविनानिष्फलंतत्तुस्तूयतेनमनीषिभिः ॥२७॥

अर्थः-अने प्रत्यक्ष भगवानना ज्ञाने सहित जे भक्ति तेज ब्रह्मरूप पोताना आत्माने जांणवानुं फलछे अने ते भक्ति विना निष्फल एवुं ते आत्मज्ञान तो डाह्या विवेकि पुरुष तेमणे वखांण्युं नथि ॥२७॥

ज्ञानेप्रयासमुदपास्यनमंतएवजीवंतिसन्मुखरितांभवदीयवार्त्ताम्॥स्थानेस्थिताःश्रुतिगतांतनुवाङ्मनोभिर्येप्रायशोऽजितजितोऽप्यसितैस्त्रिलोक्याम् ॥ २८ ॥

अर्थः-ते उपरत्र भागवतना त्रण्य श्लोकनुं प्रमाण आपेछे ॥ हेभगवन् हेअजित उपनिषदे कह्युं जे आत्मज्ञान ते ज्ञानने पांमवाने विषे जे प्रयास तेनो त्यागकरिने अने सत्पुरुष तेमणे करि अने पोताना

श्रवणने प्राप्तथइ केतां सांभली एवी जे तमारि वार्त्ता तेने पोताना वर्णाश्रमना धर्मने विषे रह्या एवां जे पुरुष ते जे ते देह वांणी ने मन तेणे करिने सत्कार करता सता जीवेछे एवा जे पुरुष तेमंणे त्रिलोकीनें विषे कोईथे न जित्या एवा जे तमे ते तमे जे ते बहुधा जित्याछो केतां एवा जे पुरुष तेमणे तमारो महिमा जांण्योछे ॥ २८ ॥

श्रेयःश्रुतिंभक्तिमुदस्यतेविभोक्लिश्यंतियेकेवलबोधलब्धये ॥ तेषामसौक्लेशलएवाशिष्यतेनान्यद्यथास्थूलतुषावघातिनाम् ॥ २९ ॥

अर्थः-अने हेविभो केतां समर्थ जेम मोटा तलावथकि निझरणां निसरेछे तेम धर्म अर्थ कामने च्यार प्रकारनि मुक्तिने ज्ञाभने ब्रह्मगति ए रूप स्रवेछे निझरणां जेथाकि एवि जे तमारि भक्ति तेनो त्याग करिने जे पुरुषकेवल ब्रह्मज्ञाननि प्राप्तिने अर्थेज क्लेशने करेछे ते पुरुषने ब्रह्मज्ञाननि प्राप्तिथाति नथि ने केवल क्लेशज प्राप्त थायछे जेम स्थूल एवां जे शालयनां फोतरां तेना खांडनारा जे पुरुष तेमने चोखानि प्राप्ति नाथि थाति ने केवल क्लेशज

थायछे तेम तमारी भक्तिनो त्याग करिने ब्रह्म-ज्ञाननी प्राप्तिने अर्थे जे प्रयास करेछे तेमने केवल क्लेशज प्राप्तथायछे ॥ २९ ॥

नैष्कर्म्यमप्यच्युतभाववर्जितंनशोभतेज्ञानमलं निरंजनम् ॥ कुतःपुनःशश्वदभद्रमीश्वरेनचार्पितं कर्मयदप्यकारणम् ॥ ३० ॥

अर्थः–अने निरंजन केतां रागद्वेषादिके रहित एवुं नैष्कर्म्य जे आत्माना यथार्थ पणानुं ज्ञान ते भगवाननो भक्तियोग तेणे रहित जो होय तो ज्ञा-नमलं केतां पदार्थनो मल जेम ग्रहणकरवा योग्य नथि तेम ज्ञाननि मध्ये मल तुल्यछे एहेतु माटे ते ज्ञान विवेकिने ग्रहण करवायोग्य नथि तेमाटे न-थि शोभतुं तारे निरंतर साधनदशाने विषे ने फल देशने विषे अभद्र केतां दुःखरूप एवुं काम्यकर्म अने अकारण केतां नित्य कर्म ते पण ईश्वरने विषे अर्पण न कर्युं होय केतां भगवाननि प्रसन्नताने अर्थे न कर्युं होय तो क्यांथि शोभे नज शोभे॥३०॥

कृष्णएवततःसेव्योब्रह्मात्मज्ञानिनाह्यपि ॥ ब्रह्मविदाप्नोतिपरामित्यादिश्रुतिशासनात् ॥३१॥

अर्थः-ते हेतु माटे ब्रह्मरूप पोताना आत्मानुं ज्ञान जेनेछे केतां पोताना आत्माने ब्रह्मरूपे मानतो तेणे पण परम आनंदमयछे मूर्त्ति जेमनि एवा भगवान तेज निश्चे सेववायोग्यछे कारणंके ब्रह्मविदाप्नोति परं केतां ब्रह्मरूप पोताना आत्माने जाणनारो जे पुरुष ते पर जे परमात्मा तेने पामेछे ए आदिक श्रुतिनुं वचनछे ॥ ३१ ॥

ब्रह्मनिष्ठस्यभगव[illegible]त्यापूर्णसुखंमतम् ॥
केवलंब्रह्मनिष्ठस्यसुखआल्पंध्रुवोऽवदत् ॥ ३२॥

अर्थः-अने ब्रह्मनिष्ठ जे पुरुष तेने भगवाननि भक्तिये करिने पूर्णसुख मान्युछे अने केवलब्रह्मनिष्ठना सुखने विषे अंलपपणुं छे तेने उत्तानपाद राजाना पुत्र जे ध्रुव ते श्रीमद्भागवतने विषे केहेता हवा ॥३२॥

यानिर्वृतिस्तनुभृतांतवपादपद्मध्यानाद्भवज्जनकथाश्रवणेनवास्यात् ॥ साब्रह्मणिस्वमहिमन्यपिनाथमाभूत्किंत्वंतकासिलुलितात्पतत्तांविमानात् ॥ ३३ ॥

अर्थः-हवे ते कहेछे ॥ हेनाथ तमारा भक्त तेमने

तमारा चरणारविंदनुं जे ध्यान करवुं ते थकि अथवा तमारा भक्तना मुखथकि तमारि कथानुं जे सांभलवुं तेणे करिने जे अतिशय सुख थायछे ते सुख तमारा ऐश्वर्यनो लेश जेमांछे एवो ब्रह्मभावने पाम्यो जें आत्मा तेने विषे पण नथि तो कालरूपि जे तीक्ष्ण तरवारच तेणे खंडित करचुं जे विमान तेथकि पडता एवा जे देव तेमने क्यांथि होय नज होय ॥ ३३ ॥

भक्त्याश्रयःपरंब्रह्मज्ञेयोध्येयश्चमानवैः ॥
अवतारान्प्रतियुगंतेषांबिभर्त्तिमुक्तये ॥ ३४ ॥

अर्थः-हे गोवर्द्धन मनुष्य तेमणे भक्तिये करिने आश्रय करवा योग्य जांणवा योग्य ने ध्यान करवायोग्य एवा परं ब्रह्म जे श्रीकृष्ण भगवान ते जे ते मनुष्यना परम कल्याणने अर्थे युग युग प्रत्ये अवतारने धारण करेछे ॥ ३४ ॥

अवतारीस्वयंस्वामीसएवपुरुषोत्तमः ॥
सांप्रतंभक्तिधर्माभ्यांप्रादुर्भूतोऽस्तिभूतले ॥३५॥

अर्थः-अने सर्व अवतारना कारण ने महापुरुष अक्षर पुरुष एआदिक समग्र पुरुषथकि श्रेष्ठ अने सर्वना स्वामी एवा पोते तेज श्रीकृष्ण भगवान

जे ते वर्त्तमान काले पृथवी उपरच्य भक्ति धर्मर्थकि प्रगटथयाछे ॥ ३५ ॥

भेदोऽवतारावतारित्वस्यश्रीहरिणास्वयम् ॥
शिक्षापत्र्यांहरिवाक्यसुधासिंधौतथोदितः॥३६॥

अर्थः—अंने ते पोत्ये श्रीहरि तेमणे अवतार अवतारि पणानो भेद जे ते शिक्षापत्रीने विषे तथा हरिवाक्य सुधासिंधुने विषे कह्योछे ॥ ३६ ॥

कृष्णकृष्णांवताराणांखंडनंयत्रयुक्तिभिः ॥
कृतंस्यात्तानिशास्त्राणिनमान्यानिकदाचन३७॥

अर्थः—हवे जे शिक्षापत्रीने विषे भेदकह्योछे तेने बे श्लोके करिने कहेछे॥जे शास्त्रने विषे श्रीकृष्ण भगवान तथा श्रीकृष्ण भगवानना जे वाराहादिक अवतार तेमनुं जुक्तिये करिने खंडन कर्युं होय एवां जे शास्त्र ते क्यारेय न मांनवां ने न सांभलवां ॥ ३७ ॥

कृष्णस्तदवताराश्चध्येयास्तत्प्रतिमाऽपिच ॥
नतुजीवानृदेवाद्याभक्ताब्रह्मविदोऽपिच ॥ ३८ ॥

अर्थः—श्रीकृष्णभगवान तथा श्रीकृष्ण भगवा-

नना जे अवतार ते जे ते ध्यान करवा जोग्यछे तथा श्रीकृष्णभगवाननी जे प्रतिमा ते पण ध्यान करवा जोग्यछे माटे एमनुं ध्यान करवुं ॥ अने मनुष्यने देवादिक जे जीव ते तो श्रीकृष्ण भगवानना भक्तहोय ने ब्रह्मवेत्ता होय तोपण ध्यान करवाजोग्य नथि माटे एमनुं ध्यान न करवुं ॥ ३८ ॥

असावेवाक्षरातीतोदयादिगुणसागरः ॥
धत्तेऽवतारान्बहुशोयथाकार्यंधरातले ॥ ३९ ॥

अर्थः—हवे जे हरिवाक्यसुधासिंधुने विषे भेद कह्योछे तेने च्यार श्लोके करिने कहेछे ॥ अक्षरातीत केतां अक्षर ब्रह्मधामना अधिपति ने दयाआदिक जे गुण तेना समुद्र एवा पोत्ये भगवान तेज पृथवीना तलउपरच जेवुं कार्य ते प्रमाणे घणाक अवतारने धारण करेछे ॥ ३९ ॥

स्वयंतयातेषुकेचिद्गुणैश्वर्यादिनाऽस्यच ॥
केचित्तेसंत्यतःसर्वेततोनपृथगीश्वरात् ॥ ४० ॥

अर्थः—ते पोताना अवतारनि मध्ये केटलाक अवतार जे ते स्वयंपणे करिनेछे केतां पोत्येज

तेवेरूपे जणायछे अने केटलाक अवतार जे ते परब्रह्म आदिक छे नाम जेमनां एवा जे पोत्ये भगवान तेमना गुण ऐश्वर्यादिके करिने छे केतां पोताना एकांतिक जे मुक्त तेमने विषे पोतीना गुण ऐश्वर्यादिकनो जे प्रवेश तेणे करिनेछे ते हेतु माटे सर्वे ते अवतार जे ते परमेश्वर एवा ते भगवानथकि जुदापणे करिने नथि ॥ ४० ॥

भूरितेजसिय:प्रोक्तोभगवान्दिव्यविग्रह: ॥
सोऽहमेवभवाम्यत्रस्थितोदिव्यनराकृति: ॥४१॥

अर्थ:-पूर्वे कह्युं एवुं जे अक्षर ब्रह्मरूप तेज तेना मध्यने विषे दिव्यछे मूर्त्ति जेमनि एवा जे भगवान कह्या ते आलोकने विषे रह्यो ने दिव्य मनुष्यना सराखिछे आकृति जेनि एवो हुंज पोत्येछुं ॥ ४१ ॥

रामकृष्णादय:सर्वेऽवतारा:संत्यतोहिमे ॥
पुरुषोत्तमस्यवित्तेत्येतत्सत्यंब्रवीमिव: ॥ ४२ ॥

अर्थ:-ऐ हेतु माटे रामकृष्णादिक समग्र अवतार जे ते पुरुषोत्तम एवो जे हुं ते माराछे॥आप्रकारे तमे जे ते निश्चेजाणो अने हुं जे ते तमने आवंचन

सत्यज कहुंछुं पण एमां कांई संदेह नथि ॥ आवि-
रीत्ये स्वामिनारायण भगवान जे ते पोत्येज केहे-
ता हवा ॥ ४२ ॥

परोक्षप्रियत्वात्स्वस्यपारोक्ष्येणोदिताअपि ॥
स्वस्येहमूर्त्तयोऽनेनस्थापिताह्यवतारिणा॥४३॥

अर्थः—आविरित्ये परमात्मानुं स्वरूप एआदिक
नुं निरूपण करिने हवे बिजा प्रश्ननो उत्तर तेने करे-
छे ॥ पोताने परोक्ष प्रियपणुं छे एहेतुमाटे सर्व अव-
तारना कारण एवा स्वामिनारायण तेमणे परोक्ष-
पणे करिने कहिछे पण आ उद्धवसंप्रदायमां समग्र-
मंदिरने विषे पोतानिज मूर्त्तियो स्थापन करिछे४३॥

अत्रप्रमाणभूतांश्चशिक्षापत्र्युदितानहम् ॥
श्लोकान्वदामिभक्तेंद्रशृणुसंशयहारिणः ॥ ४४ ॥

अर्थः—आवार्त्तानेविषे प्रमाणरूप अने संशयने
नाशकरनारा एवा शिक्षापत्रीनेविषे कह्या जे श्लोक
तेने हुं जे ते कहुंछुं तेने हेभक्तेंद्र तमे सांभलो ॥ ४४ ॥

हृदयेजीववज्जीवेयोऽतर्यामितयास्थितः ॥
ज्ञेयःस्वतंत्रईशोऽसौसर्वकर्मफलप्रदः ॥ ४५ ॥

अर्थः-हवे तेने कहेछे ॥ जे ईश्वरछे ते जे ते जेम हृदयने विषे जीव रह्योछे तम तेजीवनेविषे अंतर्यामिपणे करिने रह्या छे ने स्वतंत्रछे नेसर्वजीवने कर्म फलना आपनाराछे एम ईश्वरने जांणवा ॥ ४५ ॥

सश्रीकृष्णःपरंब्रह्मभगवान्पुरुषोत्तमः ॥
उपास्यइष्टदेवोनःसर्वाविर्भावकारणम् ॥ ४६ ॥

अर्थः-अने ते ईश्वर ते किया तो परब्रह्म पुरुषोत्तम एवा जे श्रीकृष्ण भगवान ते ईश्वरछे अने ते श्रीकृष्ण जे ते आपणा इष्टदेवछे ने उपासना करवायोग्य छे ने सर्व अवतारना कारणछे ॥ ४६ ॥

अस्यश्लोकस्यव्याख्यानेशतानंदेनसूरिणा ॥
सिद्धांतोलिखितोयस्तंसम्यक्त्वांश्रावयाम्यहम् ४७

अर्थः-आश्लोकनि अर्थ दीपिका नामे टीका तेने विषे कवि एवा शतानंद मुनि तेमणे जे सिद्धांत लख्योछे तेने हुं जे ते रुडे प्रकारे तमने संभलावुंछुं ॥ ४७ ॥

यःसाक्षाद्भगवान्क्षराक्षरपरःकृष्णःसएवस्वयं भक्तौधर्मतआसभूरिकृपयाश्रीस्वामिनारायणः ॥ मानुष्यंभुविनाटयन्निजजनाचार्यत्व धर्मेस्थितःकृष्णंप्राहपरोक्षवन्नतुततोऽन्यः सोऽस्तियत्सस्वयम् ॥ ४८ ॥

अर्थः-क्षर जे बद्धजीव अने अक्षर जे मुक्तपुरुष ते थकि श्रेष्ठ केतां तेमने उपासना करवायोग्य एवा जे ब्रह्मधामनेविषे श्रीकृष्णभगवानछे तेजपोत्ये जीवना उपरच घणीकृपा करिने धर्मदेवथकि तेमना पत्नी जे भक्ति तेमने विषे प्रगटथइने प्रत्यक्ष श्रीस्वामिनारायणनामे विख्यात होता हवा अने पृथवीने विषे मनुष्यनाट्यने अनुकरण करता थका पोताना शिष्यना आचार्यपणाना धर्मने विषे रह्या अने परोक्षनि पेठ्ये श्रीकृष्णभगवानने केहेतापण ते श्रीकृष्णथकि पोत्ये स्वामिनारायण जे ते बिजा नथि केम तो जे कारण पणा माटे स्वामिनारायण तेज पोत्ये श्रीकृष्णभगवानछे ॥ ४८ ॥

सराधयायुतोज्ञेयोराधाकृष्णइतिप्रभुः ॥
रुक्मिण्यारमयोपेतोलक्ष्मीनारायणःसहि ॥४९॥

अर्थः-अने समर्थ एवा जे ने श्रीकृष्ण ते जे ते राधाजीयें युक्तहोय तारे राधाकृष्ण एवे नामें जाणवा अने रुक्मणी रूप जे लक्ष्मीतेणे जुक्तहोय तारे लक्ष्मीनारायण एवे नामे जाणवा ॥ ४९ ॥

ज्ञेयोऽर्जुनेनयुक्तोऽसौनरनारायणाभिधः ॥
बलभद्रादियोगेनतत्तन्नामोच्यतेसच ॥ ५० ॥

अर्थः-अने ए श्रीकृष्ण जे ते अर्जुने जुक्त होय तारे नरनारायण एवे नामे जांणवा अनेवली ते श्रीकृष्ण जे ते बलभद्रादिकना जोगे करिने ते ते नामे केहेवायछे एम जाणवुं ॥ ५० ॥

एतेराधादयोभक्तास्तस्यस्युःपार्श्वतःक्वचित् ॥
क्वचित्तदंगेतिस्नेहात्सतुज्ञेयस्तदैकलः ॥ ५१ ॥

अर्थः-अने जे राधादिक भक्त ते जे ते क्यारेकतो ते श्रीकृष्णभगवानने पडखे होयछे अने क्यारेकतो अतिस्नेहे करिने श्रीकृष्णभगवानना अंगने विषे रहेछे तारेतो ते श्रीकृष्णभगवान एकलाज होय एमजांणवा ॥ ५१ ॥

अतश्चास्यस्वरूपेषुभेदोज्ञेयोनसर्वथा ॥
चतुरादिभुजत्वंतुद्विबाहोस्तस्यचैच्छिकम् ५२॥

अर्थः—ए हेतुमाटे एश्रीकृष्णभगवानना जे स्वरूप तेमने विषे सर्वप्रकारे करिने भेद न जांणवो अने चतुर्भुजपणुं अष्टभुजपणुं सहस्रभुजपणुं इत्यादिक जे भेद जणायछे ते तो द्विभुज एवा जे ते श्रीकृष्ण तेनि इच्छाये करिने छे एम जांणवुं ॥ ५२ ॥

तस्यैवसर्वथाभक्तिःकर्त्तव्यामनुजैर्भुवि ॥
निःश्रेयसकरंकिंचित्ततोऽन्यन्नेतिदृश्यताम् ५३॥

अर्थः—अने एवा जे ते श्रीकृष्णभगवान तेमनि जे भक्ति ते जे ते पृथवीनेविषे सर्वमनुष्य तेमणे करवी अने ते भक्तिथकि बिजुं एवुं कल्याणकारि साधन कांई नथि एम जांणवुं ॥ ५३ ॥

तथास्वांतर्द्धानभवसमयेस्वामिनास्वयम् ॥
उक्तंस्वकीयभक्तान्यच्छृणुतत्सांप्रतंब्रुवे ॥ ५४॥

अर्थः—अने तेज प्रकारे पोत्ये ते स्वामिनारायण तेमणे पोताने अंतर्द्धान थवाना समयने विषे पोताना भक्तप्रत्ये जे सत्संगिजीवननेविषे कह्युंछे तेने हवे तमने हुं कहुं तेने तमे सांभलो ॥ ५४ ॥

चिंताकार्यानयुष्माभिरहंतिष्ठामिभूतले ॥
वृत्तालयेसदालक्ष्मीनारायणादिनामभिः ॥५५॥

अर्थः-ते हवे कहेछे हे भक्ताः तमो तमणे चिंता न करवि कारणके हुं जे ते पृथ्वी उपरज रह्योछुं अने तमे केशो जे तमे तो अंतर्ध्यानथावो छो क्यां रहो छो एम जो केहताहो तो त्यांकहुंछुं जे श्रीवृत्तालयपुरने विषे श्रीलक्ष्मीनारायण श्रीहरिकृष्ण श्रीवृंदावनविहारीने माता पिता जे भक्तिधर्म तेमणे सहित श्रीवासुदेवछे प्रसिद्ध बिजु नाम जेमनुं एवा श्रीकृष्णएनामे करिने निरंतर हुं रह्योछुं ॥ ५५ ॥

नरनारायणाख्योऽहंवर्त्तेश्रीनगरेतथा ॥
गोपीनाथाख्ययाचात्रवर्त्तइत्येववित्तमाम् ॥५६॥

अर्थः-तथा श्रीनगरनेविषे श्रीनरनारायणछे नाम जेनुं एवो हुंवर्तुछुं केतो रह्योछुं अने आश्रीदुर्ग नगरने विषे श्रीगोपिनाथ नामे करिने तथा माता पिता जे भक्ति धर्म तेमणे सहित श्रीवासुदेवनाम करिने वर्त्तुछुं एप्रकारेज तमे जे ते मुने जांणो ॥ ५६ ॥

मयिचैतेषुरूपेषुभेदोनास्त्येवकिंचन ॥
अहमेवास्मिसाक्षादेतद्रूपोहिभूतले ॥ ५७ ॥

अर्थः-अने प्रत्यक्ष जे आमनुष्यनाख्ये मारिमूर्त्ति अने प्रतिमारूप जे एमारो स्वरूप तेमने विषे कांइ पण भेद नथिज कारणके ए श्रीलक्ष्मीनारायण आदिकछे स्वरूपजेनां एवो हुंज पोत्ये पृथवी उपरत्य निश्चे प्रत्यक्ष पणे रह्योछु पण एमां संदेह नथि॥५७॥

एतत्संसेविनांसाक्षाद्भविष्य तिमदीक्षणम् ॥
प्रत्यक्षवत्सांप्रतंचवर्त्ततेताहिमूर्त्तयः ॥ ५८ ॥

अर्थः-अने ए मारि मूर्त्तियोनि सेवाना करनारा ने प्रत्यक्ष मारूं दर्शन थाशे कारणके ते मारि मूर्त्तियो जे ते हमणां पण प्रत्यक्षनि पेठ्येज वर्त्तेछे॥५८॥

एतासांसेवनंवेद्मिसांक्षान्मत्सेवनंखलु ॥
अतएताःसेवनीयाभवाद्भिर्भक्तिभावतः ॥ ५९ ॥

अर्थः-अने एमारि मूर्त्तियोनि जे सेवा तेमे हुं जे ते प्रत्यक्ष मारिसेवा करि एम निश्चे जांणुं छुं एहेतुमाटे तमो तेमणे स्नेहपूर्वक भावे करिने ते मारि मूर्तियो जे ते सेववि ॥ ५९ ॥

वाक्यैरेतद्विधैस्तस्यस्वामिनारायणप्रभोः ॥
संत्यस्यमूर्त्तयःसर्वालक्ष्मीनारायणादयः ॥ ६० ॥

अर्थः-रघुवीरजी महाराज कहेछे हे भक्तेंद्र स्वामिनारायण भगवाननां आ पूर्वे कयां एप्रकारनां जे-वचन तेणें करिने श्रीलक्ष्मीनारायण ए आदिक समग्रमूर्त्तियो जे ते स्वामिनारायणनिजछे ॥ ६० ॥

अतउपासनातस्यसंप्रदायइहोद्धवे ॥
अस्तिमहाप्रभोःसाक्षादेकस्यैवावतारिणः॥६१॥

अर्थः-ए हेतुमाटे आ उद्धवसंप्रदायने विषे महासमर्थ अने सर्व अवतारना कारण एवा प्रत्यक्ष एक स्वामिनारायण तेमनिज उपासनाछे ॥ ६१ ॥

तदीयाःसर्वेऽवतारावराहाद्याइहोद्धवे ॥
अस्माभिस्तदीयैर्मान्यानावज्ञेयाःकदाचन॥६२॥

अर्थः-अने वराहादिक सर्वे अवतार जे ते स्वामिनारायणना छे एहेतुमाटे आपणा उद्धवसंप्रदायने विषें स्वामिनारायणना आश्रित आपण तेमणे ते अवतारने मांनवा पण क्यारेय तेमनि अवज्ञा जे निंदा ते न करवि ॥ ६२ ॥

तेंचावमान्यानहियेतदाश्रिताजाताःसुरासुरनरादिजातिषु ॥ पतिव्रताधर्मंतएवनिश्चलंसाक्षाद्धरिर्नोभजनीयएकलः ॥ ६३ ॥

अर्थः-अने देव असुर मनुष्य ए आदिक जातिने विषे उत्पन्नथया जे भगवानना आश्रित जन तेमनि पण अवज्ञा क्यारेय न करवि अने पतिव्रताना धर्मे करिने निश्चल जेम होय एम आपण तेमणे एक साक्षात श्रीहरि जे श्रीस्वामिनारायण भगवान तेज भजवा ॥ ६३ ॥

इति श्रीसारोपदेशेक्षेत्रज्ञादिपंचानांलक्षणादीनिरूपणंनामाऽष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

एवि रित्ये श्रीभगवत्प्रसादजी महाराज तेमणे रच्यो एवो जे श्रीसारोपदेश तेने विषे जीवात्मादिक जे पांच तेमनां स्वरूप ए आदिकनुं निरूपण कर्यूं ए नामे आठमो अध्याय जे ते थयो ॥८॥

आचार्येंद्र उवाच ॥

भक्तेंद्रानंतनामानिश्रीहरेरवतारिणः ॥
अनंतानिचधामानिशक्तयःसंतिपार्षदाः ॥ १ ॥

अर्थः-श्रीरघुवीरजी महाराज कहेछे हेभक्तेंद्र अवतारि एवा श्रीहरिकृष्णभगवान तेमनां अनंत नामछे तथा अनंत धाम शक्तियो ने पार्षद जे ते छे।१॥

प्रत्यक्षामुष्यकर्तव्यःसर्वथैवदृढाश्रयः ॥
प्रतिज्ञायांतःकरणेरित्यस्माभिर्निजात्मनि ॥२॥

अर्थः-अने आपणं तेमणे पोताना आत्माने विषे सर्वप्रकारे अंतःकरणे करिने प्रतिज्ञा पूर्वक प्रत्यक्ष स्वामिनारायणनो दृढआश्रय जे ते आगलय कहुं छुं ए प्रकारे करवो ॥ २ ॥

धर्मज्ञानविरक्त्याढ्या भक्तिश्चनवधाहरेः ॥
साक्षात्स्नेहेनकर्त्तव्यातदीयैर्मित्रताचनः ॥ ३ ॥

अर्थः-अने आपण तेमणे धर्मज्ञान वैराग्य तेणे-युक्त एवि प्रत्यक्ष ते श्रीहरिनि नव प्रकारे भक्तिजे ते स्नेहे करिने करवि तथा तेमना एकांतिक भक्तानि संघाथे मित्रता करवि ॥ ३ ॥

प्रत्यक्षस्वरूपंत्यक्त्वाभक्तिधर्मात्मजप्रभोः ॥
कुर्यामन्यत्रस्नेहंचेन्मांज नीताघपर्वतम् ॥ ४ ॥

अर्थः—हवे ते प्रतिज्ञा करवानि रीत्य ने कहेछे भक्तिधर्मना पुत्र प्रभु जे श्रीहरि तेमना प्रत्यक्ष स्वरूपनो त्यागकरिने जो हुं जे ते बिजाने विषे स्नेह तेने करुं तो पापना पर्वतरूप मुने जांणो ॥ ४ ॥

त्यक्त्वाश्रीकृष्णदेवंतंकरौमेचान्यसेवनम् ॥
कुर्वातिचेच्छेदनीयौतीक्ष्णखड्गेनतौध्रुवम् ॥ ५ ॥

अर्थः—अने माराहाथ जे ते ते श्रीकृष्णदेवनो त्याग करिने जो बिजानि सेवा करे तो ते हाथ जे ते तीखि तरवारचे करिने निश्चे कापि नाखवा ॥ ५ ॥

ऋतेतंपरमात्मानंत्यागिनंरसिकंयदि ॥
अन्यंकमप्यहंध्यायेकुठारैश्छित्तत्हृच्चमे ॥ ६ ॥

अर्थः—अने हुं जे ते ते परमात्मा विना जो बिजो कोई पण त्यागी अथवा रसिक तेनुं ध्यान करुं.तो मारिछाति जे ते कुवाडे करिने छेदो ॥ ६ ॥

ऋतेऽवतारिणंकृष्णंनमेयंचेतरंयादि ॥
ज्ञात्वेष्टंममभूर्द्धानंमुसलैःस्फोटयंतुच ॥ ७ ॥

अर्थः-अने अवतारी एवा श्रीकृष्ण भगवान विना बिजाने इष्टदेवजाणिने जो मारुं मस्तक नमे तो तेने मूसलवडे करिने फोडो ॥ ७ ॥

स्वामिनंतंविनाधार्मिंविश्वासोऽन्यस्यमेभवेत् ॥
यदिमांतर्हिजानीतनीचंश्वपचतोऽधिकम् ॥ ८ ॥

अर्थः-अने धर्मदेवना पुत्र ते स्वामिनारायण विना जो मारे बिजानो विश्वास होयतो मुने श्वपचथकि अधिक नीच जांणो ॥ ८ ॥

स्वामिनारायणंकृष्णंहित्वाऽन्यनामचेदहम् ॥
छिंध्वंजिह्वांजपेयंमेदीर्घायश्छुरिकादिना ॥ ९ ॥

अर्थः-अने हुं जे ते स्वामिनारायण एवा जे कृष्ण तेमनो त्याग करिने जो बिजाना नामनो जप करूं तो लांबि लोठानि छुरिकटार तेणे करिने मारि जिह्वाने कापि नांखो ॥ ९ ॥

नाइंसत्संगिचिह्नंचेद्धरेयंलोकलज्जया ॥
अग्निमध्येस्थापयित्वाशरीरंज्वालयंतुमे ॥ १० ॥

अर्थः--अने हुं जे ते लोकानि लाजे करिने जो सत्संगिनुं चिह्न जे उद्धव संप्रदायनि दीक्षा तेने न धार-

णकरूं तो माराशरीरने अग्निना मध्यने विषे मुकिने बालो ॥ १० ॥

जीविकार्थंहरेर्भक्तिंगुप्तांकुर्यामहंयदि ॥
छित्त्वामेनासिकेकर्णौशैलात्क्षिपंतुमामधः॥११॥

अर्थः—अने हुं जे ते जीविका ने अर्थे जो छांनि भगवानि भक्तिने करूं तो मारां नासिकाने कांन कापिने मुने पर्वतथकि हेठे पछडातो नाखो ॥ ११ ॥

साक्षाच्छ्रीहरिस्वरूपनिश्चयदृढतायदि ॥
चलेन्मेतर्हिशूलेमामारोप्यघ्नंतुमार्गणैः ॥ १२ ॥

अर्थः—अने मारेप्रत्यक्ष श्रीहरिना स्वरूपना निश्चयनि दृढता जो डगे तो मुने शूलि उपरच चढाविने बांणे करिने मारो ॥ १२ ॥

भूत्वाश्रीकृष्णदासोऽहमन्याशांचेत्क्वचिद्धृदि ॥
कुर्यांजानीतमांतर्हिनीचंजारशठादितः ॥ १३ ॥

अर्थः—अने हुं जे ते श्रीकृष्णनो दासथइने जो-क्यारेक हृदयने विषे बिजानि आशा करूं तो मुने जार पुरुषने शठपुरुष ए आदिकथकि नीच जांणो ॥ १३ ॥

ज्ञात्वासत्यान्यंत्रमंत्रांस्तद्विश्वासमहंयदि ॥
कुर्यांजानीतमांमूढंजारंचकुमतिंभृशम् ॥ १४ ॥

अर्थः-अने हुं जे ते जंत्र मंत्र ने सत्य जांणि ने जो तेनो विश्वास करुं तो मुने अत्यंत मूढ जारने कुमतिवालो ए प्रकारे जांणो ॥ १४ ॥

धर्महीनांहरेर्भक्तिंकुर्यांतस्माद्भयंनचेत् ॥
प्राप्नुयांवित्तभूभारंप्रबलंपापिनंचमाम् ॥ १५ ॥

अर्थः-अने हुं जे ते धर्मरहित भगवाननि भक्तिकरुं ने भगवानथकि जो न डरुं तो मुने पृथवीनो भाररूप बलवान पापी ए प्रकारे जांणो ॥ १५ ॥

एकस्यैवेष्टदेवस्यश्रीहरेराश्रयंनचेत् ॥
रक्षेयंदुर्ज्जनोज्ञेयोमत्ताबिडालतोऽधिकः ॥ १६ ॥

अर्थः-अने हुं जे ते एक एवा इष्टदेव जे श्रीहरि तेमनाज आश्रयने जो न राखुं तो मुने गांडो एवो जेबिलाडो ते थकि अधिक दुर्ज्जन जांणवो ॥ १६ ॥

पतिंप्राप्याप्रियंधार्मिंकृष्णंब्रह्मपुरेश्वरम् ॥
कुर्यांचेदितरासक्तिंज्ञेयोनीचोऽत्रसर्वतः ॥ १७ ॥

अर्थः-अने हुं जे ते ब्रह्मपुर धाम तेना स्वामी धर्मदेवना पुत्र जे श्रीकृष्णभगवान ते रूपि वाहाला एवा पति तेमने पांमिने जो बिजानेविषे आसक्ति करुं तो मुने आलोकने विषे सर्वथकि नीचजांणवो ॥ १७ ॥

मद्यमांसाश्नतांसेवांदेवानांचेदहंक्वचित् ॥
कुर्यांशीर्ष्णिसदातर्हिप्रहारोऽस्त्वशनेर्मम ॥१८॥

अर्थः-अने हुं जे ते मद्य मांसनुं भक्षण करनारा जे देव तेमनि सेवा ने जो क्यारेय करुं तो मारा मस्तकने विषे निरंतर वज्रनो प्रहार हो ॥ १८ ॥

विनाश्रीसहजानंदस्वामिनोऽन्यस्यमद्धृदि ॥
आशाचेत्स्यात्तदावेषोज्ञेयोवेश्यासमोमम ।१९॥

अर्थः-अने मारा हृदयने विषे श्रीसहजानंदस्वामी विना जो बिजानि आशाहोय तो मारो वेष जे ते वेश्याने तुल्यजांणवो ॥ १९ ॥

ऋतेऽद्धाश्रीहरेर्भक्तमन्येनसहमित्रताम् ॥
कुर्यांचेत्तर्हिजानीतमूर्खंपाखंडिनंचमाम् ॥ २० ॥

अर्थः-अने हुं जे ते प्रत्यक्ष श्रीहरिना भक्तविना

जो बिजानि संघाथे मित्रता करुं तो मुने मूर्खने पाखंडि ए प्रकार जांणो ॥ २० ॥

स्वात्मन्येवंप्रतिज्ञायसर्वेशःसर्वकारणम् ॥
स्वामिनारायणोऽस्माभिर्भजनीयोनिरंतरम् २१।

अर्थः—हेगोवर्द्धन आ प्रकारे पोताना आत्माने विषे प्रतिज्ञाकरिने सर्वना स्वामी सर्वना कारण एवा स्वामिनारायण भगवान जे ते आपण तेमणे निरंतर भजवा ॥ २१ ॥

स्वामिनारायणःसाक्षादस्त्येवभगवानिति ॥
साक्षीकर्त्ताचसर्वेषांप्रयासोनास्तिवेदने ॥ २२ ॥

अर्थः—अने प्रत्यक्ष स्वामिनारायण तेज सर्वना साक्षी ने सर्वना कर्त्ता पोतये भगवान छे ए प्रकारनुं जे ज्ञानथवुं तेने विषे प्रयास नथि ॥ २२ ॥

किंतुतस्याद्भुतंप्रेक्ष्यदिव्यंशांतातिरम्यया ॥
क्रिययासुखकर्त्र्यैवधीमतांतद्धिजायते ॥ २३ ॥

अर्थः—केमतो तेमनि आश्चर्यकारि एहेतु माटे जोवायोग्य दिव्य शांतने अत्यंतसुंदर एवि सर्वने सुखंकरनारि जे क्रिया तेणे करिनेज बुद्धिशालि मनुष्य तेमने ते ज्ञान जे ते निश्चे थायछे ॥२३ ॥

मुख्यंसकलधर्माणांब्रह्मचर्यमनाविलम् ॥
स्वाश्रितेषुनृषुस्त्रीषुमुख्यत्वेनप्रवर्त्तितम् ॥२४॥

अर्थः—हवे ते क्रियाने संक्षेपे करिने एकादिशमात्र कहेछे॥ समग्र एवा धर्मनि मध्ये मुख्यकेतां सर्वसाधनने सफल करनारुं ने कोई प्रकारनि केहेवत्य जे मांन आवे एवुं निर्मल जे ब्रह्मचर्यव्रत ते पोताना आश्रित ज पुरुषने स्त्रियो तेमने विषे स्वामिनारायण तेमणे मुख्यपणे करिने प्रवर्त्ताव्युं ॥ २४ ॥

स्वामीसोऽसंख्यजीवानांमनोवृत्तिविकर्षणम् ॥
स्वस्मिन्नेवाकरोत्सद्यः स्वेक्षामात्रेणकेवलम् २५।

अर्थः—अने स्वामिनारायण भगवान जे ते पोताने विषेज केवल पोताना दर्शनमात्रे करिने असंख्य जीवुंना मननि वृत्तियोनुं जे आकर्षण तेने तत्काल करता हवा ॥ २५ ॥

यस्याज्ञयाजनाःसद्योऽनक्षरज्ञाजडाअपि ॥
जगुश्चसुस्वरंवेदाञ्जटाक्रमस्वरैःसह ॥ २६ ॥

अर्थः—अने जेमनि आज्ञाये करिने कांई पण भणेला नहि ए हेतुमाटे जड एवायपण जन जे ते तत्काल

जटाक्रमने स्वर तेमणे सहित वेद तेमने मधुरकंठयुक्त जेम होय एम गाता हवा ॥ २६ ॥

यदाज्ञयाश्वेतधर्मवर्णिनःसाधवस्तथा ॥
यत्प्रीत्यैपालयंत्येवनाश्नंतिषड्रसानपि ॥ २७ ॥

अर्थः—अने जेमनि आज्ञाये करिने केटलाक ब्रह्मचारि तथा साधु तेजे ते जेमनि प्रसन्नताने अर्थेज श्वेतधर्मने पालेछे केतां स्त्रीतुं वस्त्र देखायतो उपवास करेछे तथा गल्यु चिकणुं खाटुं खारुं तिखुं कडवुं ए छ प्रकारना रसने पण जमता नथि ॥ २७॥

परस्त्रियंगृहिणोऽपिनस्पृशंतियदाज्ञया ॥
नत्यजंतिहरिंतेचत्यक्ताःस्वज्ञातिजैरपि ॥ २८॥

अर्थः—अने जेमनि आज्ञाये करिने केटलाक गृहस्थाश्रमि पुरुष पण परस्त्रियोने अडता नथिअने पोतानि ज्ञातिना जन तेमणे त्यागकरचा केतां नात्य बाहारच करचा सतापण श्रीहरिने त्याग नथि करता केतां स्वामिनारायणनो आश्रय मुकता नथि ॥ २८ ॥

वर्षैरल्पैस्तथातेनसंप्रदायोयमुज्ज्वलः ॥
सर्वतोवर्द्धितःकीदृगेकांतधर्मपुष्टिकृत् ॥ २९ ॥

अर्थः-अने एकांतिक धर्मनि पुष्टिनो करनारो ए हेतुमाटे उज्ज्वल केतां अंतःकरणमा प्रकाशकरनारो एवो आ उद्धवसंप्रदाय जे ते स्वामिनारायण तेमणे थोडाकवर्षमां च्यारेय दिशाने विषे सर्वोत्तम केवो वृद्धिपमाड्यो ॥ २९ ॥

औद्धवेसंप्रदायेऽस्मिन्पुंसांस्त्रीणांचवर्त्तताम् ॥
यमानांनियमानांचप्रयासःपालनेनहि ॥ ३० ॥

अर्थः-जे आ उद्धव संप्रदायने विषे वरतता एवा पुरुषने स्त्रियो तेमने बार यम तथा बार नियम तेमने पालवामा कांई पण प्रयास नथि केहेतां सहेजे पलेछे ॥ ३० ॥

श्रीमद्भागवतस्यैकादशस्कंधेचतेखिलाः ॥
प्रोक्ताभगवताशिष्यतानहंकथयामिते ॥ ३१ ॥

अर्थः-हे शिष्य, हे मोवर्द्धन समग्र ते यमने नियम जे ते श्रीमद्भागवतना एकादशस्कंधने विषे भगवानते मणे उद्धव प्रत्ये कह्याछे तेने हुं जे ते तमने कहुंछुं ॥ ३१ ॥

अहिंसासत्यमस्तेयमसंगोह्रीरसंचयः ॥
आस्तिक्यंब्रह्मचर्यंचमौनंस्थैर्यंक्षमाऽभयम् ३२॥

अर्थः–हवे ते यम नियमने कहेछे मन कर्मवचने करिने कोई जीवनि हिंसा जे ते न करवि ने पोताने तथा पारके द्रोहे रहित सत्यबोलवुं ने चोरि न करवि ने मायिकपदार्थने विषे अनासक्ति ने अकार्यने विषे लज्जा ने पदार्थनो संचय न करवो अने सच्छास्त्रना वचनने विषे आस्तिकपणुं ने पोताना धर्म प्रमाणे ब्रह्मचर्य राखवुं ने मौनपणुं ने स्थिरतापणुं ने समर्थथका क्षमाराखवि ने मारि उपासनाये करिने निर्भयपणुं ए बार जे ते यम कह्याछे ॥ ३२ ॥

शौचंजपस्तपोहोमःश्रद्धाऽऽतिथ्यंमदर्चनम् ॥
तीर्थाटनंपरार्थेहातुष्टिराचार्यसेवनम् ॥ ३३ ॥

अर्थः–अने देहेकरिने ने मने करिने पवित्र रेहेवुं ए बे प्रकारनुं शौच ने जपतपने होम करवो तथा सच्छास्त्रने विषे श्रद्धा राखवि ने अतिथिनि सेवाकरावि ने मारुं पूजनकरवुं तथा तीर्थप्रत्ये जावुं ने परने अर्थे क्रिया करवि ने संतोष राखवो ने पोताना आचार्य तेमनि सेवा करावि ए बार जे ते नियम कह्या ॥ ३३ ॥

एतेयमाःसनियमाउभयोर्द्वादशस्मृताः ॥
पुंसामुपासितास्ताातयथाकामंदुहंतिहि ॥ ३४ ॥

अर्थः—हेतात ए जे बे श्लोकने विषे नियमे सहित यम कह्या ते जे ते बार बारछे अने ए जे बार यम ने बार नियम ते जे ते पुरुष जे तेमणे पाल्याथका ते पुरुषनि ईच्छा अने पोताना मनोरथ ने अनुसारे निश्चे पूरण करेछे ॥ ३४ ॥

प्रोक्तावर्णाश्रमिधर्माःश्रीमद्भागवतादिषु ॥
अपितेऽद्यस्वामिनातुपालिताःस्वीयसंश्रितैः ३५

अर्थः—अने श्रीमद्भागवतादिक सच्छास्त्रने विषे वर्णाश्रमिजनना धर्म जे ते कह्याछे पण स्वामिनारा-यण तेमणे तो ते धर्म जे ते आज कलियुगने विषे पोताना आश्रितजननिपासे यथार्थ पलाव्या॥३५॥

कथनंनास्तिकठिनमपियत्स्वस्यपालनम् ॥
पालनीयमसंख्यानांजीवानांतत्तुदुष्करम् ॥३६॥

अर्थः—अने वार्त्ताये करिने केहेवुं तथा शास्त्रमां लखवुं ते कांई कठिन नथि पण जे पोताने पालवुं

तथा असंख्य केतां घणाजीवने पलाववुं ते तो घणुं दुष्करछे केतां दुःखे करिने थाय एम नथि ॥ ३६ ॥

स्वामिनारायणेनैतद्दुष्करंस्वप्रतापतः ॥
कृतंत्वल्पेनकालेनह्युपदेशेनकेवलम् ॥ ३७ ॥

अर्थः—अने स्वामिनारायण तेमणे पोताना प्रतापे करिने ते दुष्कर जे धर्म पालवो ने पलाववो ते केवल उपदेश मात्रे करिनेज थोडाक कालमां कर्युं ॥ ३७ ॥

एतदादितदैश्वर्यंप्रभुत्वज्ञापकंजनाः ॥
ज्ञात्वातमाश्रयन्सुज्ञाआश्रयंतिचभूरिशः ॥३८॥

अर्थः—ए आदिक प्रभुपणाने जणवनारुं स्वामिनारायणनुं ऐश्वर्य तेने डायाविवेकिजन जे ते जांणिने तेमनि वखतमां घणाक जन तेमनो आश्रय करता हवा अने हालपण घणाक जन तेमनो आश्रय करेछे ॥ ३८ ॥

श्रीपुरेऽहिपुरेवृत्तालयेधौरेयपत्तने ॥
जीर्णदुर्गेदुर्गपुरेषट्स्वेतेषुपुरेषुतु ॥ ३९ ॥

अर्थः—अने श्रीनगर भुजंगपुर वृत्तालय पुर धोरे-
षपत्तन जीर्णदुर्गपुर ए छ पुरने विषे तो ॥ ३९ ॥

कारयित्वामंदिराणिमहांतिस्वामिनास्वयम् ॥
रम्याःस्वमूर्त्तयस्तेषुस्थापिताःश्रेयसेनृणाम् ४०।

अर्थः—स्वामिनारायण तेमणे पोत्ये जीवुंना क-
ल्याणने अर्थे मोटां शिखर बंध मंदिर करावि ने ते
मंदिरने विषे दिव्य सुंदरपोतानि मूर्तियो स्थापन
करिछे ॥ ४० ॥

हर्यात्मजाभ्यांप्रतिमाअमुष्याऽऽवाभ्यांविधाप्यो-
त्तमभंदिराणि ॥ तदर्पिताभक्तभुविप्रातिष्ठाप्यंते
नृमुक्त्यैचतदाज्ञयैषु ॥ ४१ ॥

अर्थः—हे भक्त श्रीहरिना पुत्र एवा अमो बे भाई
तेमणे तेमनि आज्ञाये करिने पृथ्वी उपरच केटला-
क पुरने विषे श्रेष्ठ शिखरबंधमंदिर करावि ने मनु-
ष्यना मोक्षने अर्थे श्रीहरि तेमणे आपि एवि एश्री-
हरिनि मूर्त्तियो जे ते वेदोक्त विधिये करिने स्थापन
करिये छैये ॥ ४१ ॥

इति श्रीसारोपदेशेस्वेष्टदेवश्रीहर्याश्रयादिविधेयप्रातिज्ञादिनिरूपणंनाम नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

एविरित्ये श्रीभगवत्प्रसादजी महाराजतेमणे रच्यो एवो जे श्रीसारोपदेश तेने विषे पोतीना इष्टदेव जे श्रीहरि तेमना आ-श्रयादिक करवानि प्रतिज्ञा ए आदि कने निरूपण करयुं एनामे नवमो अध्याय जे ते थयो ॥ ९ ॥

आचार्येंद्र उवाच ॥

अनंतजीवश्रेयोऽर्थसंप्रदायमिमंहरिः ॥
प्रतिष्ठाप्यागेचरोऽत्राभवच्चर्मदृशांनृणाम् ॥ १ ॥

अर्थः—श्रीरघुवीरजी महाराज कहेछे हे भक्तेंद्र आलोकने विषे श्रीकृष्णभगवांन जे ते अनंत जीवना कल्याणने अर्थे आउद्धवसंप्रदायने सर्व प्रकारे स्थापन करिने पोत्ये चर्मचक्षुवाला मनुष्यने अ-गोचर थाता हवा ॥ १ ॥

एतैःसद्गुरुभिःसाकमेकांतधर्मवृद्धये ॥
आवांसत्यप्रातिज्ञेनतेनेहानिहितौस्थितौ ॥ २ ॥

अर्थः-अने एकांतिक धर्मने वृद्धि पमाडिने अनंतजीवनुं कल्याण करवुं एज एकछे सत्यप्रतिज्ञा जेमनि एवा श्रीहरि तेमणे आलोकने विषे एकांतिक धर्मनि वृद्धिने अर्थे आ समग्र सद्गुरु तेमणे सहित अमो बे भाई जे ते तेमणे मुकया सता रह्या छइये॥२॥

मतंविद्वत्समाजेषुसच्छास्त्रवचनैरिदम् ॥
सुपुष्टंकुर्वहेदैवीजीवानांश्रेयसेपरम् ॥ ३ ॥

अर्थः-ते सद्गुरु तेमणे सहित अमो बेभाई जे ते विद्वान जनानि सभाने विषे सच्छास्त्रना वचने करिने एकांतिकधर्म रूप जे आ उद्धवसंप्रदाय तेने दैवीसंपदाये युक्त जे जीव तेमना केवल कल्याणने अर्थेज अत्यंत पुष्टकरिये छैये केतां प्रतिपादन करवा पूर्वक वृद्धिपमाडिये छैये ॥ ३ ॥

सत्यंतदेवास्त्यखंडमहादिव्यसुखप्रदम् ॥
भवतियच्चसत्यंतन्नूनंस्थास्यतिनिश्चलम् ॥ ४ ॥

अर्थः-अने मनुष्यने कोई दिवस खंडित न थाय एवुं महादिव्य सुखने आपनारुं जे छे तेज सत्यछे अने जे सत्य छे तेज निश्चे अचल जेम होय एम रेहेशे॥४॥

सत्येष्टाःसज्जनालोकेसंत्यपरिमिताइह ॥
ग्रहीष्यंत्यत्रपरत्रतेतुसत्यंसुखाप्तये ॥ ५ ॥

अर्थः—अने आलोकने विषे सत्यछे वाहलुं जेमने एवा घणाक सज्जन पुरुष छे तेतो आलोकमां ने परलोकमां सुखनि प्राप्तिने अर्थे सत्यनेज ग्रहण करशे ॥ ५ ॥

परमात्माएकएवसर्वकर्मफलप्रदः ॥
जीवाःसंत्यपरिमितानियम्याःपरमात्मनः ॥ ६ ॥

अर्थः—अने. सर्वजीवने कर्मफलना आपनारा एवा परमात्मा जे ते एकज छे अने ते परमात्मा तेमणे नियममां करवायोग्य एवा जीव जे ते नथि माप· जेमनो केतां अगणित एवा छे ॥ ६ ॥

प्रभोस्तस्यचजीवानामेकत्वंजानतांमतम् ॥
दुष्टंश्रीमद्भागवतेप्रोक्तंवेदस्तुतोस्फुटम् ॥ ७ ॥

अर्थः—समर्थ एवा ते भगवान अने समग्रजीव तेमने एकत्व पणे करिने जांणता जे विद्वान पुरुष तेमनुं मत जे सिद्धांत ते दुष्टछे एम श्रीमद्भागवतमां वेदस्तुतिने विषे स्पष्ट जेम होय एम कह्युं छे ॥ ७ ॥

अपरिमिताध्रुवास्तनुभृतोयदिसर्वगतास्तर्हिन शास्यतेतिनियमोध्रुवनेतरथा ॥ अजनिचयन्मयंतदविमुच्यनियंतृभवेत्सममनुजानतांयद्मतंमतदुष्टतया ॥ ८ ॥

अर्थः—ते हवे कहेछे हे ध्रुव केतां सदा नित्य मूर्त्ति एवा हेभगवन् अपरिमित केतां गणातिये रहित एवा ने सदानित्य पणे वरतता एवा जे देहधारि जीव ते जे ते ज्यारे साक्षात तमारी उपासनाये करिने तमारा साधर्म्य पणने पाम्यां थका मुक्तभावने पामेछे तारे पण ए तमारि पेठचे स्वतंत्रतो थता नथी अने जो स्वतंत्र थाय तो तमारे ने एमने समपणुं आवे माटे ए सर्वेना शिक्षक जे तमे ते तमो तेमणे एमनुं जे शिक्षा करवा योग्यपणुं ते न घटे तथा ए सर्वेना नियंता जे तमे ते तमारे जे ए सर्वे ने नियममां राखवुं ते पण न घटे अने जो ए मुक्तस्वतंत्र न थाय तो घटे ते माटे ए मुक्त जे ते क्यारे पण स्वतंत्र नथि स्वतंत्रने सर्वेना स्वामि तो एक तमेज छो केम जे अनादि स्वतः

सिद्ध ने निरवधिकातिशय जे ज्ञान बल तेज ऐश्वर्य आनंदरूप लावण्यता सुंदरता ए आदिक गुणगण तेना समुद्ररूप एवा तो एक तमेज छो.अने ए मुक्तने विषे जे पोतानाथि ओरा जीव ईश्वरनुं नियंता पणुं ने शिक्षकपणुं ते जे ते तमारि साक्षात उपासनाये करिने तमे एमने तमारा ऐश्वर्य गुणनो लेश आपेलोछे तेने प्रतापे करिने थयुंछे ते तमारा ऐश्वर्य गुणना लेशने न मुकिने केतां एने लेई ने ए नियंता पणुं ने शिक्षकपणुं छे अने जे पुरुष आविरित्ये नथि समझता ने स्वतंत्र सर्वना स्वामी एवा परमेश्वर परमात्मा परब्रह्म पुरुषोत्तम वासुदेव नारायण जे तमे ने बिजा मुक्त तेमने समपणे जांणे छे ते पुरुषनां मतनी दुष्टताछे केतां एमनो जे ए मत तेने अतिशे दोषेजुक्त पणुं छे ते माटे एमनो जे ए मत ते असत केतां अनादि सतशास्त्र ने सत्पुरुष तेमना मतथि विरुद्धछे माटे सत्यपणे मानवा जोग्य नथि ॥८॥

जीवमायेशितुस्तस्यप्रत्यक्षपरमात्मनः ॥
सेवयादासभावेननृणांमुक्तिर्भवेद्ध्रुवात् ॥ ९ ॥

अर्थः—अने जीव मायाना नियंता प्रत्यक्ष परमात्मा जे श्रीहरि तेमनि दासभावे करिने जे सेवा करवि तेणे करिने संसारथकि मनुष्यनि मुक्ति जे ते थाय ॥ ९ ॥

जनायेघोरसंसारान्मुक्तास्तिष्ठंतितेसदा ॥
ब्रह्मात्मनापरब्रह्मसेवायांब्रह्मधामनि ॥ १० ॥

अर्थः—अने जे भक्तजन घोर संसारथकि मुकाया ते ब्रह्मधामने विषे ब्रह्मरूप जे पोतानो आत्मा ते वडे करिने परब्रह्म जे भगवान तेमनि सेवाने विषे निरंतर रहेछे ॥ १० ॥

मनोवांछितभोगांस्तेदिव्यांस्तत्रह्यनुत्तमान् ॥
मुक्तामहासुखिनश्चभुंजतेदेवदुर्लभान् ॥ ११ ॥

अर्थः—अने मुक्तभावने पांम्या एवा ते भक्त जे ते ते धामने विषे महा सुखि थया सता देवने पण दुर्लभ ने पोताना मनने इच्छित एवा सर्वोत्तम दिव्य भोगने भोगवेछे ॥ ११ ॥

तेऽथान्यजीववद्भूयःपरतंत्रतयाक्वचित् ॥
नैवागच्छंतिघोरेऽस्मिन्संसारेहरिपार्षदाः ॥१२॥

अर्थः—पछे ते श्रीहरिना पार्षद् जे ते परतंत्रपणे करिने बिजा जीवनि पेठे फरिने क्यारेय पण आ-घोर संसारने विषे नथिज आवता ॥ १२ ॥

अर्यतेभक्तसिद्धांतःसच्छास्त्राणांमयोदितः ॥
सांगासाक्षाद्धरेर्भक्तिर्नैत्याज्याऽऽपद्यपिक्वचित् ॥

अर्थः—हेभक्त में तेणे आ सतशास्त्रनो सिद्धांत जे ते तमने कयो ए हेतुमाटे तमो तेमणे धर्मादिक अंगे सहित प्रत्यक्ष श्रीहरिनि भक्ति जे ते आपत्काल-लने विषे पण क्यारेय त्याग न करवि ॥ १३ ॥

वर्षासुत्यागिनोभक्तान्गृहिणश्चमयाऽखिलान् ॥
सत्संगिजीवनग्रंथकथाऽत्रावास्यकारिता ॥१४॥

अर्थः—अने में तेणे वर्षासु केतां अधिक आषाढ मासना शुक्लपक्षनि चतुर्थी ने आरंभिने कार्त्तिक मासना शुक्लपक्षनि एकादशीं सुधि समग्र त्यागी तथा गृहस्थ एवा जे श्रीहरिना भक्त तेमने आ वृत्ता-लय पुरने विषे निवास कराविने केतां राखिने सत्संगि जीवनग्रंथनि कथा करावि ॥१४॥

श्रुतःसच्छास्त्रसारःसतस्मिन्महाद्भुतोत्सवे ॥
सतांसत्संगिनांसेवाकृतातेदेवदुर्लभा ॥ १५ ॥

अर्थः—अने ते कथा संबंधि मोटो आश्चर्य रूप जे उत्सव तेने विषे सत् शास्त्रना साररूप जे सत्संगिजीवनग्रंथ ते तमो तेमणे सांभल्यो अने देवने दुर्ल्लभ एवि साधु तथा सत्संगी समग्रनि सेवा तमो तेमणे करि ॥ १५ ॥

मत्स्थानैःस्थापितोयोग्योमयाऽयंसद्गुणाकरः ॥
भगवत्प्रसादःश्रीमान्सर्वसत्संगभूषणम् ॥ १६ ॥

अर्थः—अने में तेणे मारा स्थानने विषे योग्य केतां घटित ने सद्गुणना खांण्यरूप अने सर्वसत्संगना भूषणरूप ने सर्व प्रकारे शोभायमान एवा आ भगवत्प्रसादजी जे ते स्थापन कर्याछे ॥ १६ ॥

यथाऽहंसोयमाचार्योंह्यनुवर्त्त्यस्त्वयासदा ॥
निश्छद्मत्वेनदासत्वंकार्यमस्येशतुष्टये ॥ १७ ॥

अर्थः—ते तमो तेमणे हुंज जेम केतां तमो जेम माहारि अनुवृत्तिमां रहोछो तेमज आ भगवत्प्रसादजी आचार्यनि अनुवृत्तिमां निरंतर रेहेवुं अने ईशजे श्रीहरि तेमनि प्रसन्नताने अर्थे निष्कपट पणे करिने एमनुं दासपणुं केतां सेवा करवि ॥ १७ ॥

नित्यमनुसरणीयामनोवृत्तिरमुष्यते ॥
ईप्सितंस्वस्यमनसःकार्यंनापद्यपिक्वचित् १८॥

अर्थः—अने तमो तेमणे नित्ये एमना मनानि वृत्ति जे ते अनुसरवि केतां एमतां मनानि रुचिप्रमाणे चालवुं पण पोताना मननुं धारवुं क्यारेय आपत्कालने विषे पण न करवुं ॥ १८ ॥

लक्ष्मीनारायणाद्याःस्वाःप्रतिमाअवतारिणा ॥
संस्थाप्यासांचसेवायामावांक्रमेणराक्षितौ ॥१९॥

अर्थः--श्रीरघुवीरजीमहाराज जे ते कहि तेज वातने दृढकरता थका कहेछे हेगोवर्द्धन सर्वे अवतार जेमनाछे एवा जे श्रीस्वामिनारायण तेमणे श्रीलक्ष्मीनारायण आदिक पोतानि मूर्त्तियो ने प्राणप्रतिष्ठा पूर्वक स्थापन करिने एमनि सेवाने विषे अमो बे भाइने विभागे करिने राख्या केतां श्रीनरनारायणादिक पोतानि प्रतिमानि सेवा अयोध्याप्रसादजीने आपि अने श्रीलक्ष्मीनारायणादिक पोतानि प्रतिमानि सेवा मुने आपि ॥ १९ ॥

त्यागिनांगृहिणांस्वस्यभक्तानांधर्मरक्षणे ॥
योजितौभ्रातरावावांस्वयंतेनांतरात्मना ॥२०॥

अर्थः—अने सर्वना अंतर्यामी कर्ता कर्मना फलने आपवा पूर्वक अक्षरादिक समग्रना नियंता एवा एश्रीहरिकृष्ण भगवान तेमणे पोताना त्यागी तथा गृहस्थ एवा समग्रभक्तने दीक्षा आपवा पूर्वक तेमना धर्मनुं रक्षणकरवुं तेने विषे अमो बे भाइने जोड्याछे ॥ २० ॥

नरनारायणखंडेऽयोध्याप्रसादआर्यराट् ॥
लक्ष्मीनारायणखंडेतेनाहंस्थापितोऽत्रच ॥२१॥

अर्थः—अने ते श्रीहरि तेमणे देशविभागना लेखनि पत्रियो नाखवा पूर्वक श्रीनरनारायणदेवनो खंड जे देश तेने विषे आचार्यमां श्रेष्ठ एवा अयोध्याप्रसादजी स्थापन कर्याछे अने आ श्रीलक्ष्मीनारायणदेवनो खंड जे देश तेने विषे मुने स्थापन कर्योछे ॥ २१ ॥

मलवत्त्वंचसंसारंत्यक्त्वामत्सेवनेस्थितः ॥
मयानिहितोभगवत्प्रसादस्यास्यसेवने ॥ २२ ॥

अर्थः—अने हेगोवर्द्धन तमो जे ते मलनि पेठे संसारनो बालअवस्थामांथिज त्याग करिने तथा पो-

तानुं सर्वस्व जे तनमनधन ते श्रीलक्ष्मीनारायणदेवने अर्पण करिने भागवती दीक्षा लइने अमारिसेवामां रह्याछो अने अमोये अमारा स्थान उपरच दत्त विधि पूर्वक अभिषेक करिने बेसारच्या जे आ भगवत्प्रसादजी तेमनि सेवाने विषे सोप्याछो केतां अमोय तमने मुक्यां छे ॥ २२ ॥

मत्पुत्रस्यानुवृत्त्याऽस्यसेवाकार्यात्वयासदा ॥
शिष्यास्त्यागिगृहिणोऽनुवृत्त्यानिश्छद्म-
तोऽखिलाः ॥ २३ ॥

अर्थः–ए हतुमोटे तमो तेमणे अमारा पुत्र जे आ भगवत्प्रसादजी तेमनि अनुवृत्ति प्रमांणे सेवाकरवि अने एमना शिष्य जे समग्र त्यागी ने गृहस्थ श्रीजि महाराजना आश्रित जन तेमनि निष्कपटपणे करिने अनुवृत्ति राखवि केतां तेमने राजिराखवा।२३।

नस्यात्कस्यापिविक्षेपःकार्यंतेसर्वथातथा ॥
संधिःकार्यःसदाक्कापिकेनापिविग्रहस्तुन ॥ २४ ॥

अर्थः–अने तमो तेमणे कोइने पण विक्षेप न था-

य केतां धर्मसहित भक्तिकरवामां विघ्न थाय नहि तेम सर्व प्रकारे करवुं केतां देहवाणी ने मने करिने वर्त्तवुं अने संधि जे हेतु पूर्वक मेलाप ते सर्वनि संघाथे निरंतरकरवो पण कोइनि संघाथे विग्रह तो क्यारेय पण करवोज नहि ॥ २४ ॥

सत्संगिजीवनहरिवाक्यसुधानुसारतः ॥
भाष्यंलेख्यंवर्त्तनीयंश्रोतव्यंनान्यथाक्वचित् २५॥

अर्थः–अने शतानंदमुनिये श्रीहरिनि आज्ञाथि करचा जे सत्संगिजीवन तथा श्रीहरिवाक्यसुधासिंधु आदिक ग्रंथ तेमने अनुसारे केतां तेमां कह्या प्रमाणेज बोलवुं तथा सांभलवुं तथा वर्त्तवुं तथा नवीनग्रंथ लखवा लखाववा पण क्यारेय तेमां विरोध पडति वात न करवि ॥ २५ ॥

संप्रदायेऽत्रगुणिनोवृद्धायेचप्रतिष्ठिताः ॥
स्थितिवंतोदीर्घदृशस्तेज्ञेयाआदराद्धिया ॥२६॥

अर्थः–अने आसंप्रदायने विषे सद्विद्यादिक गुण वाला तथा सत्संगमांज भक्तिकरता थका वृद्ध अवस्थाने पांम्या तथा धर्मज्ञानादिक सद्गुणे करिने प्रतिष्ठाने पांमेला तथा जीवत पर्यंत एक स्थिति

वाला तथा दीर्घदृष्टि वाला जे भक्त ते विवेकवालि बुद्धिये करिने आदरथकि जांणवा ॥ २६ ॥

भक्तायेरोगिणोरंकाविश्वासिनःशिरःप्रदाः ॥
द्रोहिणोऽन्यत्रस्नेहाढ्याविज्ञेयास्तेचलक्षणैः ।२७॥

अर्थः—तथा जे भक्त शरीरे कांइक रोगिष्ट होय तथा गरीब प्रकृतिवाला होय तथा एक भगवानने तेमना भक्तनो जे विश्वास जेमने छे एवा होय तथा कामपडे तारे मस्तकने आपनारा तथा सत्संगमां रहिने सत्संगनो द्रोह करनारा तथा सत्संगविना बीजे कुसंगीमां हेत राखनारा ते समग्र जे ते लक्षणे करिने जांणवा ॥ २७ ॥

स्थित्वैवात्रसुवेषायेकृतघ्नाजनभेदकाः ॥
प्रच्छन्नपापनिरताज्ञेयास्तेचाधियाऽखिलाः।२८॥

अर्थः—अने आ सत्संगमां रहिनेज संप्रदायने मलता सारा छे वेष जेमना एवा थका कृतघ्नी केतां कऱ्या कृतने हणनारा होय तथा साधारण जनने भेद पमाडनारा केतां श्रीजीमहाराजविना बीजा चमत्कार देखाडनारा तथा धनपुत्रादिकने आप-

नारा तेमां आस्थाबंधावनारा होय तथा सत्संगमां रहिने छांनां पाप करवामां प्रीति वाला होय ते संमग्र जे ते शास्त्रोक्त बुद्धिये करीने जांणवा ॥२८॥

ततःप्रसन्नतायैश्रीहरेस्तत्तत्पुरःसदा ॥
उक्तशास्त्रानुसारेणवर्तितव्यंनचान्यथा ॥ २९ ॥

अर्थः—आ समग्रमनुष्यने पोतानि बुद्धिये करिने तथा पक्षपाते रहित धर्मनिष्ठ सारामनुष्यना कयाथकि जांणि ने पछे श्रीहरिनि प्रसन्नताने अर्थे ते ते मनुष्यनि आगल्य प्रथम कह्यां जे सत्संगिजीवन आदिक शास्त्र तेमां लख्या प्रमांणे ज निरंतर वर्त्तवुं केतां सत्कार तिरस्कार आदिक करवुं पण पोताना देहने मनना स्वार्थ सारु तथा लोकमां सारा केवरावना सारु मोबते करिने ए शास्त्रथि विरुद्ध न करवुं ॥ २९ ॥

साहंजिकस्वभावेनजनावज्ञांयआप्तवान् ॥
हरिनिश्चयधर्माढ्यःसचेत्यल्पोऽत्रसर्वथा ॥ ३० ॥

अर्थः—अने जे भक्त स्वाभाविक कोइ प्रकारांनि गरम नरम प्रकृतिये करिने जननि अवज्ञाने पांमतो

होय ते भक्त जे ते जो श्रीहरिना स्वरूपनो निश्चय ने पंचवर्त्तमानरूपि धर्म तेणे युक्त होय तो तेनुं आ सत्संगमां सर्वप्रकारे पालन करवुं केतां तेने नभांववो ॥ ३० ॥

श्रीहरेस्तस्यभक्तानांमंदिराणांचयैर्यथा ॥
यद्यत्कार्यंकृतंतत्तन्नविसार्यंकदाचन ॥ ३१ ॥

अर्थः—अने जे भक्त तेमणे श्रीहरि महाराज तथा तेमना भक्त तथा तेमनां मंदिर ते संबंधि जे प्रकारे जे जे कार्य करयुंहोय ते ते क्यारेय विसारि देवुं नहिं केतां ते संभारि राखिने समय प्रमाणे तेमनि संभावना राखवि ॥ ३१ ॥

एकंहरिंविनाकस्याप्याश्रयःस्यान्नयस्यच ॥
तस्यार्त्तस्यचदीनस्यसेवाकार्याविशेषतः ॥३२॥

अर्थः—अने जे भक्तने एक हरि जे श्रीस्वामिनारायण ते विना बीजा कोइनो पण आश्रय न होय ने तं रोगीहोय अथवा गरीब होय तो तेनि सेवा जे ते विशेषपणे करिने करवि ॥ ३२ ॥

वरिष्ठान्प्रणमेद्भक्तान्विनयंचतदग्रतः ॥
सख्यंतैःसदृशै कुर्याद्दयांबालेषुतेषुच ॥ ३३ ॥

अर्थः-अने पोताथकि श्रेष्ठ एवा जे भगवानना भक्त तेमने आदरपूर्वक साष्टांग नमस्कार करे तथा तेमनि आगल विनयने करे केतां नम्रतापूर्वक हाथ जोडिने वचन बोले अने पोताने बरोबरिया जे भक्त तेमनि साथे मित्रपणाने करे अने बालकेतां नांना जे भक्त तेमनि उपरय दया करे केतां सारो उपदेश करिने भगवानमां हेत करावे ॥ ३३ ॥

भिन्नभिन्नप्रकृतयोभक्ताःस्युस्तान्परीक्ष्यच ॥
यथादुःखंनकस्यापिभवेद्वाच्यंतथैवच ॥ ३४ ॥

अर्थः-अने नोखि नोखि प्रकृतियोवाला जे भगवानना भक्त होय तेमनि परीक्षा करिने जेम कोईने पण दुःख न थाय तेज प्रकारे बोलवुं केतां ते सर्वेना हितनी वात तेमने कहेवि पण कोइनि उपेक्षा न करवि ॥ ३४ ॥

मनोदेहसुखदुःखेगणनीयेक्वचिन्नच ॥
तयोरागमनेधैर्यंरक्षणीयंनिजात्मनि ॥ ३५ ॥

अर्थः-अने तमो तेमणे मन तथा देह तेनां सुखने दुःख जे ते क्यारेय न गणवां केतां अंतरमां न धारवां अने ते सुखने दुःख आव्ये सते पोताना आत्माने विषे धीरजपणुं राखवुं ॥ ३५ ॥

यथोत्तरोत्तरंवृद्धिर्धर्मादीनांनिजात्मनि ॥
भवेत्तृणजलौकेववृत्त्यंचाहरहस्तथा ॥ ३६ ॥

अर्थः-अने जेम उत्तरोत्तर केतां आगल आगल पोताना आत्माने विषे धर्म ज्ञान वैराग्य ने माहात्म्ये सहित श्रीहरिनि भक्ति आदिक सद्गुणनि वृद्धिथाय तेम दिवस दिवस प्रत्ये खडमांकडी जेम आगल्यो पग गोठविने पाछल्यो पग उपाडे ते विरीत्ये वर्त्तवुं पण कोई प्रकारनो वेग करवो नहि॥३६॥

यत्प्रसंगेनश्रीहरौस्वाचार्येचोद्धवाश्रिते ॥
जनेप्रीतिर्भवेत्तस्यकार्यःसमागमोऽन्वहम् ॥३७॥

अर्थः-अने जेना समागमे करिने श्रीहरिमहाराजने विषे तथा पोताना आचार्यने विषे तथा उद्धव संप्रदायने आश्रित जे भक्तजन तेमने विषे प्रीति थाय तेनो समागम जे ते दिवस दिवस प्रत्ये करवो ॥ ३७ ॥

कर्त्तव्या श्रीहरेःसेवा तदीयानांच नित्यशः ॥
देहेन मनसा वाचा त्यक्त्वा कपटमालयम् ॥ ३८ ॥

अर्थः—अने देहपर्यंत नित्ये कपटनो त्याग करिने देह तथा मन तथा वाणी.ए त्रण्ये करिने श्रीहरि तथा तेमना भक्त तेमनि सेवा करावि ॥ ३८ ॥

जाते देहे यद्यशक्ते सेवा तेन भवेन्नच ॥
सच्छास्त्राणि तु श्रव्याणि स्मरणीयो हरिःसदा ३९ ॥

अर्थः—अने ज्यारे देह अशक्त थाय त्यारे देहे करिने तेमनि सेवा न थाय पण निरंतर सतशास्त्रतो सांभलवां अने श्रीहरिने संभारवा ॥ ३९ ॥

श्रीहरेरानखशिखं मूर्त्तिश्चिंत्या मनोहरा ॥
तल्लीलागुणगानेन कार्यःकालस्य निर्गमः ॥ ४० ॥

अर्थः—अने मनोहर एवि श्रीहरिनि मूर्त्तिनुं नखशिखा पर्यंत ध्यान करवुं अने तेमनि लीला तथा गुण तेनुं गान करिने कालनुं निर्गमन करवुं ॥ ४० ॥

प्रारब्धकर्मणा क्वापि मनोवैकल्यसंभवे ॥
सत्संगाद्दुर्लभादस्मादुदास्तव्यं न कर्हिचित् ४१ ॥

अर्थः-अने क्यारेक प्रारब्ध कर्मे करिने मनना वैकल्यपणानो संभव सते केता अंतःकरणमां मुझवण्य थइ आव्ये सते पण दुर्ल्लभ एवोजे आ सत्संग केतां उद्धवसंप्रदाय ते थकि क्यारेय उदासीन थावुं ॥ ४१ ॥

स्वस्यश्रेयोर्थमेवास्मिन्सत्संगेमुक्तिकारणे ॥
स्थातव्यंनिश्चलतयामानंत्यक्त्वाऽतिदूरतः ४२॥

अर्थः-अने मुक्तिनो कारण एवो जे आसत्संग तेने विषे एक पोताना कल्याणने अर्थेज मांनरूपि दोषने छेटेथि त्याग करिने निश्चल पणे रहेवुं ॥ ४२ ॥

आचार्येंद्रःसइत्युक्त्वातस्मैगोवर्द्धनायच ॥
तुष्टवश्रीहरिंस्वीयदृगग्रेवर्त्तिनंसदा ॥ ३४ ॥

अर्थः-आ प्रकारे आचार्यमां श्रेष्ठ एवा श्रीरघुवीरजी महाराज जे ते पोताना शिष्य जे गोवर्द्धन तेने कहिने निरंतर पोतानि दृष्टि आगल्य वर्त्तता जे श्रीहरिकृष्णभगवान तेमनि स्तुतिने करताहवा।४३।

ब्रह्मधामाधिपंमुक्तवृंदाश्रितंदिव्यसिंहासनासीन मेकंसदा ॥ सेवितंचामितैःपार्षदैःसिद्धिभिःप्रेम-वत्यात्मजंकृष्णमीडेऽन्वहम् ॥ ४४ ॥

अर्थः-हवे ते स्तुतिने अगियारश्लोके करिने कहेछे॥ब्रह्मपुरधामना अधिपति ने ते धामना मध्यने विषे रह्यूं जे दिव्य सिंहासन ते उपऱ्य विराजमान ने एक केतां जेमने समान बिजो नथि एवा ने अपरिमित जे पार्षद तथा अणिमादिक जे सिद्धियो तेमणे निरंतर सेवेला एवा धर्मदेवनां पत्नी जे प्रेमवती तेमना पुत्र जे श्रीहरिकृष्णभगवान तेमनि निरंतर हूं जे ते स्तुति करूंछूं ॥ ४४ ॥

मेघवन्मेचकश्वेततेजश्छटासंवृतस्वाकृतिं दिव्यभूषांबरम् ॥ पद्मयाराधयापूजितांघ्रिद्वयंप्रेम० ॥ ४५ ॥

अर्थः-अने मेघना सरखि श्याम सुंदर तथा श्वेत तेजना किरणे करिने आवरेलिछे सुंदरमूर्त्ति जेमनि अने धारण कऱ्यांछे दिव्यघरेणां ने वस्त्र ते जेमणे अने लक्ष्मीजि तथा राधिकाजि तेमणे पूज्यांछे बे

चरणारविंद जेमनां एवा धर्मदेवनां पत्नी जे प्रेमवती तेमना पुत्र जेश्रीहरिकृष्णभगवान तेमनि निरंतर हूं जे ते स्तुति करुंछुं ॥ ४५ ॥

ज्ञानंधर्मादिभिःषड्भगैःसंस्तुतंकालमाये श्वरंसर्वहेतुंपरम् ॥ स्थेमसृष्ट्यादिकंस्वेच्छया कारकंप्रेम० ॥ ४६ ॥

अर्थः-अने ज्ञान धर्म ए आदिक जे छ ऐश्वर्य तेमणे रुडिरीत्ये स्तुतिने कऱ्या ने कालमायाना-नियंता अने सर्वना कारण ने सर्वथकि पर केतां स्वरूप स्वभाव गुण विभूति ऐश्वर्य ए आदिक वडे करिने श्रेष्ठ ने पोतानि इच्छाये करिने समग्र ब्रह्मां-डनि उत्पत्तिस्थितिने प्रलय तेने महापुरुषादिक द्वाराये करता एवा धर्मदेवनां पत्नी जे प्रेमवती तेम-ना पुत्र जे श्रीहरिकृष्णभगवान तेमनि निरंतर हुं जे ते स्तुति करुंछुं ॥ ४६ ॥

ब्रह्मधाम्नस्ततःस्वीयकारुण्यतश्चुप्यय: पत्तनेदृश्यतांसंगतम् ॥ स्वाश्रितानंददंबाल लीलाकरंप्रेम० ॥ ४७ ॥

अर्थः-अने ते ब्रह्मधाम थकि पोतानि दयाये करिने छप्पैयापुरने विषे रुडे प्रकारे दृश्य पणाने पाम्या केतां प्रगटथयाने पोताना आश्रित जे माता पिता ए आदिकने आनंदने आपता ने बालचरित्र नें करता एवाधर्मदेवनां पत्नी जे प्रेमवती तेमना पुत्र जे श्रीहरिकृष्ण भगवान तेमनि निरंतर हुं जे ते स्तुति करुं छुं ॥ ४७ ॥

पावितायोध्यमुत्खंडितोच्छृंखलंप्रेक्षितारण्यकंतीर्थसंशोधकम् ॥ आत्मसंबंधतोऽनंत जीवाघहंप्रेम० ॥ ४८ ॥

अर्थः-अने पावन करिछे अयोध्यापुरी ते जेमणे केतां छप्पैया थकि अयोध्यापुरीने विषे रह्या ने पोतानि दृष्टिये करिने मोह पमाडिने नाशकर्याछे उच्छृंखल केतां वैष्णवादिकनां चिह्नधारण करिने रह्या एवा असुरांशजन ते जेमणे अने जोयुंछे समग्रवन जेमणे केतां तपकरवाने अर्थे घरनो त्याग करिने वन प्रत्ये निकल्या अने समग्रतीर्थने रुडे प्रकारे पवित्रकरता केतां समभ्रती

र्थमा फरता ने ते वननेविषे पोतानि मूर्त्तिने संबंधे करिने अनंत जीवनां जे पाप तेने नाशकरता एवा धर्मदेवनां पत्नी जे प्रेमवती तेमना पुत्र जे श्रीहरिकृष्ण भगवान तेमनि निरंतर हुं जे ते स्तुति करुंछुं ॥ ४८ ॥

एत्यपांचालमात्मीयभक्तालयेंदुर्गसंज्ञेपुरे शश्वदेवोषितम् ॥ उत्तमाद्यैर्निजैराश्रितैः सेवितंप्रेम० ॥ ४९ ॥

अर्थः—अने तीर्थमां फरता फरता पांचालदेशमां आविने दुर्गनगरने विषे पोताना भक्त जे अभयराजा तेमना दरबारने विषे निरंतर जेम होय एम रह्या अने पोताना अनन्य आश्रित जे ते अभयराजा तथा तेमना पुत्र जे उत्तम राजा तेमनि पुत्रियो एआदिक तेमणे अति प्रेमेकरिने सेव्याएवा धर्मदेवना पत्नीजे प्रेमवती तेमना पुत्र जे श्रीहरिकृष्ण- भगवान तेमनि निरंतर हुं जे ते स्तुती करुंछुं॥४९॥

कारकंभूरियज्ञोत्सवानांश्रितांदुःखसंहारकं स्वीयशर्मप्रदम् ॥ तीर्थतीर्थीकृतोन्मत्तगंगाजलंप्रेम० ॥ ५० ॥

अर्थः—अने आपृथवीने विषे घणाक यज्ञ तथा मोटा उत्सवने करता ने पोताना आश्रित जनना समग्रदुःखने नाशकरता अने तेमने पोतानि मूर्त्तिनुं दिव्य अलौकिक सुख आपता ने समग्रतीर्थने तीर्थ रूपकरे एवुं कर्‍युं छे उन्मत्त गंगानुं जल जेमणे एवा धर्मदेवना पत्नी जे प्रेमवती तेमना पुत्र जे श्रीहरिकृष्ण भगवान तेमनि निरंतर हुं जे ते स्तुति करुंछुं ॥ ५० ॥

दुर्गवृत्तालयश्रीपुरादिष्विहात्मीयदिव्याकृतिस्थापकंधामसु ॥ प्राणिनांश्रेयसेभूरिकालावधिप्रेम० ॥ ५१ ॥

अर्थः—अने आलोकने विषे बहुकालपर्यंत अनेक जीवना कल्याणने अर्थे दुर्ग नगर जीर्णगढ वृत्तालयपुर ने श्रीनगर एआदिक धामने विषे पोत्ये मोटांमंदिर करावि ने पोतानि दिव्यसुंदर मूर्तियोने स्थापन करता एवा धर्मदेवना पत्नी जे प्रेमवती तेमना पुत्र जे श्रीहरिकृष्णभगवान तेमानि निरंतर हुं जे ते स्तुति करुंछुं ॥ ५१ ॥

धर्मवंश्यावयोर्दत्तसून्वोर्निजार्य-गवंस्वयं स्वार्प्यनृश्रेयसे ॥ स्वीयदीक्षापथंवर्त्तय-तंवरंप्रेम० ॥ ८२ ॥

अर्थः-अने शास्त्रनाविधि प्रमाणे दत्तपुत्रपणे करिने स्वीकार करयाने धर्मवंशने विषे उत्पन्नथया एवा जे अमो बे भाई ते अमारे विषे पोताना आ-चार्य पणाने पोत्ये अर्पण करिने घणाक मनुष्यना कल्याणने अर्थे श्रेष्ठ एवो पोतानि दीक्षानो मार्ग केतां भागवती दीक्षाने प्रवर्तावता एवा धर्मदेवनां पत्नी जे प्रेमवती तेमना पुत्र जे श्रीहरिकृष्णभगवान तेमनि निरंतर हुं जे ते स्तुति करुंछुं ॥ ८२ ॥

स्वाश्रितानांतनुत्यागकालेचतान्नेतुमेत्य स्वयं यानमुक्तैःसह॥ब्रह्मधामात्मनःप्रापयंतंपरंप्रेम ०८३

अर्थः-अने पोताना आश्रित जनने देहमुकवानो संमयने विषे तेमने तेडवा सारुं रथ विमान आ-दिक जे वाहनतथा पोतांना पार्षद जे मुक्त तेमणे

सहित पोत्ये आविने पोतानुं श्रेष्ठ एवुं जे अक्षर-ब्रह्मधामने प्रत्ये तेमनेलइजाता एवा धर्मदेवनां पत्नी जे प्रेमवत्नी तेमना पुत्र जे श्रीहरिकृष्णभगवान तेमनि निरंतर हुं जे ते स्तुति करुंछुं ॥ ५३ ॥

दीनदारीद्यतांदुर्धियांजाड्यतांहारिणांस्व-च्छबुद्धिप्रदंमुक्तिदम् ॥ बद्धशुद्धोत्तमैकांत धर्मायनंप्रेम० ॥ ५४ ॥

अर्थः-अने दीन जे रंक एवा जन तेमना दारिद्र पणाने तथा दुष्टबुद्धियो वाला जे जन तेमना जाड्य पणाने नाश करता ने तेमने स्वच्छ निर्मल बुद्धिने आपता तथा तेमनो आत्यंतिक मोक्ष तेने करता अने बांध्योछे शुद्धउत्तम एकांतिकधर्मनो मारग ते जेमणे एवा धर्मदेवना पत्नी जे प्रेमवती तेमना पुत्र जे श्रीहरिकृष्णभगवान तेमनि निरंतर हुं जे ते स्तुतिकरुंछुं ॥ ५४ ॥

तस्येतिवाक्यंभगवत्सुतस्यपीयूषतुल्यंरघुवी
रनाम्नः ॥आचार्यवर्यस्यनिशम्यमोदंप्राप्तःस्वगो
वर्द्धनआनमन्तम् ॥ ५५ ॥

अर्थः-आदश अध्याये करिने कह्युं ए प्रकारनुं श्रीरघुवीरछे नाम जेमनुं ने आचार्यमां श्रेष्ठ एवा श्रीहरिकृष्णभगवानना पुत्र जे पोताना गुरु तेमनुं अमृतने तुल्य एवुं जे वाक्य तेने भक्तमां श्रेष्ठ एवा गोवर्द्धन जे ते सांभलिने आनंदने पाम्या सता अतिहेते करिने तेमने नमस्कार करता हवा ॥ ५५ ॥

तद्वत्तथाऽन्येनिखिलाश्चसभ्याःस्वाचार्यवाचंसु
धयासमानम् ॥ संश्रुत्यसंप्राप्त[illegible]दःप्रणेमुर्वार्त्ता
दृ[illegible]स्तांह्वदितेसमग्राः ॥ ५६ ॥

अर्थः-अने तेज प्रकारे सभाने विषे बेठा एवा समग्रत्यागी तथा गृहस्थ हरिभक्त जे ते अमृतने

तुल्य एवि पोताना आचाराजि महाराजनि वाणी तेने साभलिने गोवर्द्धन तेमानि पेठचे पाम्योछे आनंदजेमणे एवा सता तेमने नमस्कार करता हवा अने ते गोवर्द्धन तथा समग्र सभाना जन ते जे ते ते वार्त्ताने पोताना हृदयने विषे धारण करता हवा ॥ ५६ ॥

आख्यानमेतच्छृणुयाच्च कीर्तयेद्यःश्रद्धयैवास्तिकबुद्धिरुत्तमम् ॥ स्वधर्मविज्ञानविरक्तिसंयुजिभक्तौहरेःप्रीतिमुपैतिसोऽचलाम् ॥ ५७ ॥

अर्थः—अने उत्तम एवुं आ जे आख्यान तेने आस्तिक बुद्धिवालो जे जन श्रद्धाये करिने सांभले अथवा कहे ते जनते जे ते स्वधर्म विज्ञान वैराग्य तेणे युक्त एविजे श्रीहरिनि भक्ति तेने विषे निश्चे अचल प्रीतिने पामेछे ॥ ५७ ॥

तांप्राप्यभक्तःसचपूर्णवांछितेधामोत्तमंब्रह्मपुराख्यमीशितुः ॥ श्रीकृष्णदेवस्यपरात्परस्यचप्राप्नोतितत्राक्षयमुत्तमंसुखम् ॥ ५८ ॥

अर्थः-अने ते भक्त जे ते श्रीहरिनि एकांतिक भक्तिने विषे प्रीतिने पांमिने परिपूर्णछे मनोरथ जेना एवोसतो परथकि पर केतां सर्वोपरिने सर्वना नियंता एवा श्रीकृष्णदेव जे श्रीसहजानंदस्वामी तेमनुं सर्वोत्तम एवुं ब्रह्मपुरनांमे धाम पांमेछे ने ते धामने विषे क्यारेय जेनो नाश नथि एवुं सर्वथाकि उत्तम दिव्य जे सुख तेने पांमेछे ॥ ५८ ॥

इति श्रीहरिकृष्णभगवत्सूनुश्रीरघुवीराचा-
र्यात्मजश्रीभगवत्प्रसादाचार्यविरचिते
श्रीसारोपदेशेहितोपदेशश्रीहरि-
स्तुत्यादिनिरूपणंनाम
दशमोऽध्यायः॥१०॥

एविरित्ये श्रीहरिकृष्णभगवानना पुत्र श्रीरघु-
वीरजी महाराज तेमना पुत्रश्रीभगवत्प्र-
सादजीमहाराज तेमणे रच्यो एवो जे
श्रीसारोपदेश तेने विषे हितनो उप-
देश तथा श्रीहरिनि स्तुति ए आ-
दिकनुं निरूपण कर्युं एनामे द-
शमो अध्याय जे ते थयो॥१०॥

महिमावर्णितोयस्यास्मिन्येनयंप्रतीरितः ॥
संदर्भोयेनयश्चैनंश्रोष्यतिवाचयिष्यति ॥ १ ॥

अर्थः-आ सारोपदेश नामे आख्यानरूपी ग्रंथने विषे जे परं ब्रह्म पुरुषोत्तम नारायणनो महिमा वर्णन कर्योछे अने जे आचार्येंद्र तेमणे जेमना प्रत्ये कह्यो अने जेमणे ग्रंथरूपे करिने रच्यो अने जे आ सारोपदेशने हेते करिते वांचशे तथा सांभलशे ॥१॥

व्याख्यातःप्रीतयेतेषामेषोऽदःकर्तृसूनुना ॥
विहारिलालाचार्येणमयागुर्जरभाषया ॥ २ ॥

अर्थः-ते समग्रनि प्रसन्नता ने अर्थे कर्ता तेमना राजिपाने अर्थे आ ग्रंथना रचनारा आचार्य श्रीभगवत्प्रसादजी महाराज तेमनो पुत्र श्रीविहारिलालजीनामे आचार्य जे हुं ते में तेणे आ सारोपदेशनि गुजरातीभाषाये करिने व्याख्या करिछे ॥ २ ॥

यस्यानंतोमहिमाऽस्तिभक्तिधर्मात्मजंप्रभुम् ॥
स्वामिनारायणंकृष्णंवंदेऽहंसर्वकारणम् ॥ ३ ॥

अर्थः–अने हुं जे ते जेमनो अनंत अपार महिमा छे एवा अने वराहादिक सर्व अवतार तथा वासुदेवादिक चतुर्व्यूह तथा केशवादिक चोविशमूर्त्तियो तथा अक्षर ब्रह्म तथा अनंत कोटि ब्रह्मांडने तेमना अधिपति महापुरुष प्रकृतिपुरुष वैराजपुरुषादिक ए सर्वना कारण अने श्रीस्वामिनारायण श्रीकृष्ण ए आदिक नांमे विख्यात एवा श्रीभक्तिधर्मना पुत्र महासमर्थ जे श्रीपुरुषोत्तम नारायण तेमने नमस्कार करुंछुं ॥ ३ ॥

तंप्रपितामहंनत्वापितरंचापितामहम् ॥
श्रीहर्यैकांतिकान्भक्तान्सर्वांश्चप्रणमाम्यहम् ॥४॥

अर्थः—मारा प्रपितामह जे ते भगवान तेमने नमस्कार करिने श्रीअयोध्याप्रसादजी महाराज तथा श्रीरघुवीरजी महाराज तेमने तथा मारा पिता जे श्रीभगवत्प्रसादजी महाराज तेमने तथा समग्र श्रीहरिना एकांतिक भक्तने नमस्कार करुंछुं॥४॥

इतिश्रीहरिकृष्णभगवत्कृपापात्रश्रीविहारिलालजी आचार्यविरचितश्रीसारोपदेशभाषाटीकासमाप्त॥

श्रीः ।

पुरुषोत्तमाय नमः ॥

अथ सटीक

श्रीपुरुषोत्तमकवचप्रारंभः ॥

प्रणम्यश्रीहरिंतस्याश्रितांश्चास्यकरोम्यहम् ॥
टीकांतत्प्रीतयेश्रीमत्पुरुषोत्तमवर्मणः ॥

अर्थः—अने हुं जे ते श्रीहरि तेमणे अने श्रीहरिना समग्र आश्रितजनने आदरपूर्वक नमस्कार करिने ते श्रीहरि अने श्रीहरिना भक्त तेमानि प्रसन्नताने अर्थे शोभायमान श्रीपुरुषोत्तम कवचनि गुजराति भाषाये करिने टीका जे तेने करुंछुं ॥

राजोवाच ॥

वर्णिराट्कृष्णभक्तानांकस्मिंश्चिद्भयआगते ॥
सर्वथातद्विनाशायकार्यंकिंतैर्हरिश्रितैः ॥ १ ॥

अर्थः—सारंगपुरना अधिपति जीववर्माना पुत्र व्याघ्रजित नामे राजा जे ते अखंडानंदब्रह्मचारिना

प्रत्ये पुछेछे ॥ ब्रह्मचारिमां श्रेष्ठ एवा हेअखंडानंद-ब्रह्मचारि कृष्ण जे भगवान तेमना भक्तने कांइक भय जे कष्ट ते आव्ये सते सर्व प्रकारे ते भयने नाशकरवाने अर्थे ते श्रीहरिना आश्रित तेमणे शुं करवुं ते मुने तमे कहो ॥ १ ॥

श्रीनिष्कुलानंद उवाच ॥

इतिव्याघ्रजिताराज्ञापृष्टःसविनयंनृप ॥
अखंडानंदवर्णींद्रस्तमुवाचहरिंस्मरन् ॥ २ ॥

अर्थः-श्रीनिष्कुलानंदमुनि जे ते भोजेंद्र राजा प्रत्ये कहेछे हे नृप आप्रकारे विनये सहित व्याघ्रजित राजाये पुछ्या एवा ब्रह्मचारीमां श्रेष्ठ जे श्रीअखंडानंदब्रह्मचारी ते श्रीहरिने संभारता थका ते राजा प्रत्ये बोलता हवा ॥ २ ॥

श्रीअखंडानंद उवाच ॥

राजन्छ्रिहरिभक्तेनत्वयापृष्टंसमंजसम् ॥
संक्षेपात्तद्ब्रुवेतुभ्यंकार्ययद्भयआगते ॥ ३ ॥

अर्थः-हेराजन् श्रीहरिना भक्त एवा तमो तेमणे बहुज सारुं पुछ्युं भगवानना भक्तने कांइक भय

जे कष्ट ते प्राप्त थये सते जे करवाजोग्य छे ते तमो ने हुं जे ते संक्षेपथि कहुंछुं तेने तमे सांभलो ॥ ३ ॥

अस्तिसर्वोत्तमंवर्मश्रीपुरुषोत्तमात्मकम् ॥
धार्यंसाक्षाद्धरेर्भक्तैर्भयमात्रविदारणम् ॥ ४ ॥

अर्थः—सर्वोत्तम केतां बीजादेवना जे समग्र स्तोत्र ते थकि श्रेष्ठ एवुं श्रीपुरुषोत्तम नारायणछे स्वरूप जेतुं एवुं वर्म केतां श्रीपुरुषोत्तमकवच ते भयमात्रने नाश करनारुंछे ते प्रत्यक्ष श्रीहरिना भक्त तमणे धारणकरवुं ॥ ४ ॥

अध्यात्मादिसर्वदुःखच्छेदनंभवभेदनम् ॥
महाशर्मप्रदंतत्तेब्रुवेऽहंकवचंशृणु ॥ ५ ॥

अर्थः—अध्यात्म अधिभूत ने अधिदैव ए आदिक समग्रदुःखने छेदिनाखनारुं अने भव जे जन्ममरण तेने नाश करनारुं अने भगवानसंबंधि महासुखने आपनारुं एवुं जे श्रीपुरुषोत्तमकवच तेने हुं जे ते तमने कहुं छुं तेने तमे सांभलो ॥ ५ ॥

श्रीमंदिरंश्रीपुरुषोत्तमंश्रीकृष्णंहरिंश्रीहरिकृ-
ष्णसंज्ञम् ॥ श्रीस्वामिनारायणमीश्वरेशंनमा-
मिसाष्टांगमहंपुराणम् ॥ ६ ॥

अर्थः—श्री जे लक्ष्मी तेमना मंदिर केतां जेमना वक्षःस्थलने विषे लक्ष्मीजी रयांछे अने श्रीकृष्ण श्रीहरि श्रीस्वामिनारायण श्रीहरिकृष्ण ए आदिकछे नाम जेमनां अने सर्वना स्वामि अने पुराणपुरुष एवा जे श्रीपुरुषोत्तम भगवान तेमने हुं जे ते साष्टांग नमस्कार करुंछुं ॥ ६ ॥

धौतांघ्रिदोःशुद्धउदङ्मुखोजनआचम्यमंत्रेण नमोऽवतारिणे ॥ न्यासंविधायेतिचवर्मधारये-त्प्राप्तेभयेश्रीपुरुषोत्तमात्मकम् ॥ ७ ॥

अर्थः—जन जे चार वर्णनो मनुष्य ते जे ते भय जे दुःख ते आव्ये सते शुद्धजले करिने धोयाछे चरण ने हस्त जेणे अने अंतःकरणने विषे शुद्ध एवो सतो उत्तरादे मुखे बेसीने आचमन करिने ॐ नमोऽवतारिणे स्वामिनारायणाय ए मंत्रे करिने अंगना न्यास तेने करिने श्रीपुरुषोत्तमछे स्वरूप जेनुं एवुं आ कवच तेने धारण करे ॥ ७ ॥

ओंनकारंन्यसेदंघ्र्योमोंकारंगुल्फयोर्न्यसेत् ॥
वकारंजंघयोर्जान्वोस्ताकारंरिंचसक्थिनोः ॥ ८ ॥

अर्थः-हवे ते मंत्रना समग्रवर्णे करिने सर्व अंगनो न्यास तेने त्रण श्लोके करिने कहेछे॥ ओं नकारं पादयोः ओं मोकारं गुल्फयोः ओं वकारं जंघयोः ओं ताकारं जान्वोः ओं रिकारं ऊर्वोः ॥ ८ ॥

णेकारंचन्यसेत्कट्यांनाभौस्वाकारमर्पयेत् ॥
न्यसेन्मिकारंहृदयेनाकारमुरसिन्यसेत् ॥ ९ ॥

अर्थः-ओं णेकारं कट्याम्॥ओं स्वाकारं नाभौ॥ ओं मिकारं हृदये ॥ ओं नाकारं उरसि ॥ ९ ॥

न्यसेद्बाह्वोश्वराकारंकंठेयकारमर्पयेत् ॥
णाकारंविन्यसेद्वक्त्रेयकारंमूर्ध्निधारयेत् ॥ १० ॥

अर्थः-ओं राकारं बाह्वोः ॥ ओं यकारं कंठे ॥ ओं णाकारं मुखे । ओं यकारं मूर्ध्नि आविरीत्ये बोलिने न्यासकरे ॥ १० ॥

ओंनमोऽवतारिणेस्वामिनारायणाय ॥ एतन्मंत्राक्षरावृत्त्याकुर्यान्न्यासंचहस्तयोः॥यद्वानमः श्रीपुरुषोत्तमायेतिचमंत्रतः ॥ ११ ॥

अर्थः—अने एज मंत्रना अक्षरनि आवृत्तिये करिने आंगलीयोये सहित बे हस्तना न्यासने करे अथवा नमः श्रीपुरुषोत्तमाय ए मंत्रना अक्षरे करिने बे हाथना न्यासने करे ते कहेछे ओं न कारं अंगुष्ठयोः ओं मः तर्जन्योः ओं श्रीकारं मध्यमयोः ओं पुकारं अनामिकयोः ओं रुकारं कनिष्ठिकयोः ओं षोकारं कराग्रयोः ओं तकारं करतलयोः ओं माकारं करपृष्ठयोः ओं यकारं करमूलयोः आविरीत्ये सर्वेन्यास भगवानमां वृत्ति राखिने करे ॥ ११ ॥

न्यसेद्धृदयओंकारंश्रीकारमनुमूर्द्धनि ॥
हकारंचभ्रुवोर्मध्येरकारंशिखयादिशेत् ॥ १२ ॥

अर्थः—ओंकारं हृदये ॥ ओं श्रीकारं मूर्द्धनि ॥ ओं हकारं भ्रुवोर्मध्ये ॥ ओंरकारं शिखायाम् ॥ १२ ॥

येकारंनेत्रयोर्युज्यान्नकारंसर्वसंधिषु ॥
मकारमस्त्रमुद्दिश्यमंत्रमूर्त्तिर्भवेज्जनः ॥ १३ ॥

अर्थः—ओं येकारं नेत्रयोः ओंनकारं सर्वसंधिषु ॥ ओंमः अस्त्रायफट् ॥ आविरीत्ये श्रीहरिनुं ध्यान करवा पूर्वक मंत्रे करिने न्यास करिने जन जे ते मंत्ररूपछे मूर्तिजेनि एवो थाय ॥ १३ ॥

ओंश्रीहरये नमः ॥

सविसर्गफडंतंतत्सर्वदिक्षुविनिर्दिशेत् ॥
अथैनंश्रीहरिंध्यायेदव्यग्रमनसाहृदि ॥ १४ ॥

अर्थः-ओंरविरित्ये ओं श्रीहरयेनमः ए मंत्रने विसर्गे सहित फट्छे अंते जेमां ए प्रकारे सर्वदिशायोना बंधने विषे निर्देशकरे ॥ पछे स्थिरमने करिने हृदय कमलमां पुरुषोत्तम एवा श्रीहरिनुं ध्यान तेने करे ॥ १४ ॥

अथध्यानम् ॥

मुक्तसंसदिविराजितंसदामेघमेचकतनुंस्मिताननम् ॥ कांचनांबरविभूषणान्वितंचिंतयामि पुरुषोत्तमंहृदि ॥ १५ ॥

अर्थः-हवे ते ध्यानने करेछे मुक्तना अवतार जे त्यागिने गृहस्थ एवा भक्त तेमनि मोटि सभानष मध्यमां निरंतर विराजमान अने मेघना सरखि श्यामसुंदर छे मूर्त्तिजेमनि अने मंदहासे युक्तछे मुखारविंद जेमनुं अने सोनेरि वस्त्रने सोनानां

घरेणां जेमणे धारण कर्यां छे एवा श्रीपुरुषोत्तम भगवान तेमनुं हुं जे ते हृदय कमलने विषे ध्यान करुंछुं ॥ १५ ॥

रक्षांविदध्यात्पुरुषोत्तमोहरिर्माणिक्यवर्णा
तुरगींविराजितः ॥ भूर्युज्ज्वलप्रासकराश्वसा-
दिभिःसोमोत्तमाद्यैर्ममसर्वतोवृतः ॥ १६ ॥

अर्थः—माणिक्य जे लालमणि तेना सरखोछे वर्ण जेनो एवी माणकी घोडी उपरच्य विराजमान अने घणा उज्ज्वल केतां सूर्यना किरणे करीने चलकचलक थता एवा भाला जेमना हाथमां छे एवा असवार जे सोमवर्मा उत्तमराजा ए आदिक तेमणे विंटेला पुरुषोत्तम एवा श्रीहरि जे ते सर्वथकी मारि रक्षा तेने करो केतां मुने पालो ॥ १६ ॥

श्रीस्वामिनारायणआंतरारितोमांपातुकृष्णो
विबुधारिवर्गतः ॥ अधर्मसर्गात्सकलाच्चरक्षतु
धर्मात्मजश्रीहरिकृष्णईशिता ॥ १७ ॥

अर्थः—आविरीत्ये संक्षेपे करिने प्रार्थना करीतेणे करिने संतोष नथायएहेतुमाटे एज श्रीपुरुषोत्तम

ते मनाज श्रीस्वामिनारायणादिक नामे करिने ते-
मनिज प्रार्थनाने कहेछे धर्मदेवना अवतार
श्रीहरिप्रसादजी तेमना पुत्रश्रीस्वामिनारायण जे
ते लोभ कामादिक समग्र अंतः करणना शत्रुथकी
मारिरक्षा करो अने श्रीकृष्ण जे ते देवना शत्रु केतां
बाहेरला शत्रु तेथाकि रक्षाकरो अने सर्वना स्वामि
एवा श्रीहरिकृष्णभगवान जे ते समग्र अधर्मनो
सर्ग जे परिवार तेथाकि मारी रक्षा करो ॥ १७ ॥

भक्त्यात्मजोऽव्यान्निजभक्तिविघ्नकृज्जनात्सदा
श्रीहरिरेवपातुमाम् ॥ श्रीनीलकंठोऽवतुमाम
हर्निशंनारायणाख्योमुनिरेवसंध्ययोः ॥ १८ ॥

अर्थः–भक्तीनां अवतार जे श्रीप्रेमवतीमाता ते-
मना पुत्र श्रीहरी तेज पोतानि भक्तिमां विघ्न कर-
नारा जन थकि निरंतर मारि रक्षाकरो अने श्रीनी-
लकंठभगवान जे ते दिवसने रात्रिमां मारि रक्षा
करो अने नारायणमुनि जे ते निश्चे प्रातःसंध्या
अने सायंसंध्या तेने विषे मारी रक्षा करो ॥ १८ ॥

स्वाभाविकानंदमयःसपातुमांस्वामीस्वदासंच

समग्रदुःखतः ॥ मांवासुदेवोऽवतुभक्तिधर्मजो विनाशिनोदुःखविमिश्रितात्सुखात् ॥ १९ ॥

अर्थः—अने स्वाभाविक आनंद जेमनेविषे रह्योछे एवा श्रीसहजानंदस्वामी जे ते पोतानो दास जे हुं ते मारि समग्रदुःख थकि केतां कष्टमात्रथकि रक्षा करो अने भक्तिधर्मना पुत्र एवा श्रीवासुदेव भगवानं जे ते नाशवंत अने दुःखे मिश्रित एवा सुखथाकि मारि रक्षाकरो ॥ १९ ॥

स्वयंघनश्यामउदारदर्शनोमनोद्विपाद्रक्षतुमां-मदोद्धतात् ॥ अव्याद्धरिर्मामवतारकारणंस्वै-कांत धर्माचरणेप्रमादतः ॥ २० ॥

अर्थः—अने श्रेष्ठछे दर्शन जेमनुं एवा पोते घन-श्याम भगवान जे ते मदेकरिने उद्धत एवो मारा मनरूपि हाथी तेथकि मारिरक्षाकरो अने सर्व अव-तारनाकारण एवा श्रीहरि जे ते पोतानो एकांतिक धर्म तेना आचरणनेविषे प्रमाद जे आलस तेथकि मारि रक्षाकरो ॥ २० ॥

नारायणःपातुनरेणयुक्तोवनेषुमांहिंसिकजंतुवृं-

दात् ॥ दरिद्रतोग्राम्यजनाच्चलक्ष्मीनारायणोऽ
व्यान्निजकिंकरंमाम् ॥ २१ ॥

अर्थः-अने नरनारायण भगवान जे ते वनने विषे हिंसिक प्राणिना समूहथकि मारि रक्षाकरो अने श्रीलक्ष्मीनारायण भगवान जे ते दरिद्रिजन तथा ग्राम्य जन जे स्त्रैण पुरुष ते थकि पोतानो किंकर जे हुं ते मारिरक्षाकरो ॥ २१ ॥

यादोगणादंबुनिपातुगोपीनाथस्तथामांवरुण
स्यपाशात् ॥ स्थलेपुराधारमणश्वराधाकृ
ष्णोऽबरेरक्षतुमांसदीशः ॥ २२ ॥

अर्थः-अने साधु पुरुषना स्वामी एवा श्रीगोपीनाथभगवान जे ते जलने विषे ग्राहादिक जल जंतुथकी तथा वरुणना पाशला तेथकि मारि रक्षाकरो अने श्रीराधारमणभगवान जे ते स्थल ने विषे मारि रक्षाकरो अने श्रीराधाकृष्णभगवान जे ते आकाशनेविषे मारी रक्षाकरो॥ २२ ॥

दुर्गेष्वटव्यांमदनस्यमोहनोरणेतुकृष्णोबलदेव
संयुतः ॥ ऋणाद्दणच्छोडहरिः पातु मांमागेव-
सहायवतारसंहतिः ॥ २३ ॥

अर्थः—अने मदनमोहनभगवान जे ते दुर्ग जे दुर्गमस्थान अथवा नाना प्रकारना किल्ला तथा अटवी जे घोरवन अथवा पर्वतनि तलाटियो तेमने विषे मारिरक्षाकरो अने रणसंग्रामने विषे तो बलदेव कृष्ण जे ते मारि रक्षाकरो अने ऋणच्छोडजीनामे श्रीहरि जे ते देवपितृ अने ऋषि तेमथी ऋणथकि मारि रक्षाकरो अने वराहादिक समग्र श्रीपुरुषोत्तमभगवानना अवतार जे ते मार्गनेविषे केतां ज्यां ज्यां हुं जावुं त्यां सर्वमार्गमां मारि रक्षाकरो अथवा उद्धवसंप्रदायविनाना जे बिजा संप्रदाय तेमने विषे प्रीति न थाय एम मारि रक्षाकरो ॥ २३ ॥

अव्याद्धनूमान्ग्रहमात्रसंघान्मांविघ्नराजश्चस
मग्रविघ्नात् ॥ रामप्रतापोनिरयादथेच्छारामोऽनु
कंप्यावतुमोग्रधर्मात् ॥ २४ ॥

अर्थः—हवे ए श्रीपुरुषोत्तम भगवानना एकांतिक भक्तनि प्रार्थनाने कहेछे॥हनूमानजी जे ते सूर्यादिक नवग्रहथकी अथवा ब्रह्मराक्षसादिक समग्र प्रेतथकि तथा भैरवादिक थकि मारि रक्षाकरो अने वि-

घ्नना राजा जे गणपति ते जे ते मारे श्रीपुरुषोत्तमना चरणारविंदने पांमवुं तेमां जे जे विघ्न आवे ते समग्रविघ्नथकि मारि रक्षाकरो अने श्रीरामप्रतापजी महाराज जे ते वैतरणी नदी रौरव महारौरव कुंभी पाक ए आदिक नरकथकी अथवा नीचयोनिमां जन्मरूपि नरकथकि मारिरक्षा करो अने श्रीइच्छारामजी महाराज जे ते मारि उपरच दयाकरिने उग्रधर्मथकि केतां जेणेकरीने देहादिकने घणो क्लेशथाय एवा कठोरधर्मथकि मारि रक्षाकरो ॥ २४ ॥

असन्मतेःपातुतथाकलेश्चायोध्याप्रसादोऽवतुदेशिकोमाम् ॥ देहादिसंगाद्विषयिप्रसंगादव्याद्गुरुर्मारघुवीरसंज्ञः ॥ २५ ॥

अर्थः-अने श्रीअयोध्याप्रसादजी महाराजनामे गुरु जे ते असन्मतिजे दुर्बुद्धि तथा कलि जे कलियुगना दोष तेथकि मारि रक्षाकरो अने श्रीरघुवीरजी महाराजनामे गुरु जे ते देहादिकने विषे संग जे तेमां आसक्ति तथा विषयिजननो प्रसंग तेथकी मारि रक्षाकरो ॥ २५ ॥

मुकुंदवर्णीस्मरसिंहनादाल्लोभाज्जयानंदवटुःप्र-
पातु ॥ कोपाच्छतानंदमुनिश्चमुक्तानंदोमुनिर्दु-
र्जनसंगतोमाम् ॥ २६ ॥

अर्थः-अने मुकुंदानंद ब्रह्मचारी जे ते कामरूप सिंहना आक्रोशथकि केतां मायिक पंचविषयने भोगववानि इच्छाथकि मारि रक्षाकरो अने जयानंद ब्रह्मचारी जे ते द्रव्यादिकना लोभथकि मारि रक्षाकरो अने शतानंदमुनि जे ते कोप जे क्रोध ते थकि मारि रक्षाकरो अने मुक्तानंदमुनि जे ते दुर्जन पुरुषना समागमथकि मारि रक्षाकरो केतां मुने तेनो प्रसंग न थावाद्यो ॥ २६ ॥

मांपातुगोपालमुनिश्चदेहाभिमानतोब्रह्ममुनिः
कुसंगात् ॥ स्नेहात्स्वदेहादिषुपातुनित्यानंदश्च
चैतन्यमुनिःप्रमादात् ॥ २७ ॥

अर्थः-अने गोपालानंदमुनि जे ते देहाभिमान थकि मारि रक्षाकरो अने ब्रह्मानंदमुनि जे ते सभ्रम-कुसंगथकि मारि रक्षाकरो अने नित्यानंदमुनि जे

ते पोतानो देहने देहना संबंधिने विषे जे स्नेह तेथ-
कि मारिरक्षाकरो अने चैतन्यानंदमुनि जे ते प्रमा-
दथकि केतां न करवानुं थाय ॥ अने करवानुं न थाय
ए दोष थकि मारि रक्षा करो ॥ २७ ॥

स्वादात्तथाऽऽनंदमुनिःस्वरूपानंदोमदात्प्रेममु
निर्विषादात् ॥ मांव्यापकेशोमरणाच्चकृष्णानं
दःकृपानंदमुनिश्चमोहात् ॥ २८ ॥

अर्थः–अने आनंदानंदमुनि जे ते रसास्वादथकी
मारिरक्षाकरो अने स्वरूपानंदमुनि जे ते विद्यादिक
गुणनो तथा धनादिकनो जे मद ते थकि मारी रक्षा
करो अने प्रेमानंदमुनि जे ते विषाद जे खेद तेथकि
मारि रक्षाकरो अने व्यापकानंदमुनि जे ते मृत्युथ-
कि मारि रक्षाकरो अने कृष्णानंदमुनि जे ते मोह
जे विपरीत ज्ञान केतां अवलि समझण्य तेथकि-
मारी रक्षाकरो अने कृपानंदमुनि जे ते मोह जे मू-
ढपणुं तेथकि मारि रक्षाकरो ॥ २८ ॥

दंभाच्छुकानंदमुनिर्नृसिंहानंदोमुनिःपातुसुराप
रधात् ॥ मांसच्चिदानंदमुनिर्वियोगाद्धरेर्गुणाती-
तमुनिःकृतांतात् ॥ २९ ॥

अर्थः—अने शुकानंदमुनि जे ते दंभथकि मारिरक्षाकरो अनेनृसिंहानंदमुनि जे ते देवना अपराधथकि मारि रक्षाकरो अनेसच्चिदानंदमुनि जे ते श्रीहरिना वियोगथकि मारिरक्षाकरो अने गुणातीतानंदमुनि जे ते कृतांत जे काल तेथकि मारि रक्षाकरो ॥ २९ ॥

मांनिष्कुलानंदमुनिस्तुभोगात्स्वयंप्रकाशोविपयेपुरागात् ॥ अर्वाग्गतेःपातुमहानुभावानंदःशिवानंदमुनिर्ह्यबोधात् ॥ ३० ॥

अर्थः—अने निष्कुलानंदमुनि जे ते नाना प्रकारना मायिक विषय भोगथकि मारि रक्षाकरो अने स्वयंप्रकाशानंदमुनि जे ते मायिक पंचविषयने विषे राग जे आसक्ति तेथकि मारि रक्षाकरो अने महानुभावानंद मुनि जे ते नाना प्रकारनि नीचगतियोथकि मारि रक्षाकरो अने शिवानंदमुनि जे ते निश्चे अज्ञानथकि मारि रक्षाकरो ॥ ३० ॥

असत्स्वभावाद्बटुवासुदेवोनारायणानंदबटुश्च भक्तौ ॥ विघ्नात्तथाऽऽनंदबटुश्चभूतेभ्यःपातुवैकुंटबटुःकुधेर्माम् ॥ ३१ ॥

अर्थः-अने वासुदेवानंदब्रह्मचारी जे ते असत्स्वभाव जे सारासाधु पुरुषने न गमे एवि जे दुष्टप्रकृति तेथकी मारि रक्षाकरो अने नारायणानंदब्रह्मचारी जे ते श्रीहरिनि भक्तिनेविषे आडांआवे जे विघ्न तेथकी मारि रक्षाकरो अने आनंदानंदब्रह्मचारी जे ते भूतप्रेतादिकथकि मारी रक्षाकरो अने वैकुंठानंदब्रह्मचारी जे ते कुत्सितबुद्धिवालो केतां भगवानथकि विमुखछे बुद्धि जेनि एवो जन तेथकि मारि रक्षाकरो ॥ ३१ ॥

उल्लंघनाच्छ्रीहरिवाचआत्मानंदोऽद्भुतानंदमुनिर्भवाब्धेः ॥ पापिप्रसंगात्परमश्चयोगानंदोमुनिः पातुदुराग्रहान्माम् ॥ ३२ ॥

अर्थः-अने आत्मानंदमुनि जे ते श्रीहरिना वचननुं जे उल्लंघन तेथकि मारिरक्षाकरो केतांश्रीहरिनि आज्ञाविरुद्ध आचरण न थाय एवि मारिउपरच दया करो ॥ अने अद्भुतानंदमुनि जे ते संसारसमुद्रथकि मुने तारो अने परमानंदमुनि जे ते पापि पुरुषना प्रसं

गथकि मारि रक्षाकरो अने योगानंदमुनि जे ते दुराग्रहथकि मारि रक्षाकरो ॥ ३२ ॥

भक्तापराधान्मुनिरक्षराख्योमांपातुगोविंदमुनिस्तुशाक्तात् ॥ कुज्ञानिनोज्ञानमुनिश्चसर्वज्ञानीमुनिर्नास्तिककुंडसंगात् ॥ ३३ ॥

अर्थः—अने अक्षरानंदमुने जे ते भगवानना भक्तना अपराधथकि मारि रक्षाकरो अने गोविंदानंदमुनि जे ते शाक्त जे शक्तिपंथिजन ते थकि मारिरक्षाकरो अने ज्ञानानंदमुनि जे ते शुष्क ज्ञानी एवा जे जन तेथकि मारि रक्षाकरो अने सर्वज्ञानानंदमुनि जे ते नास्तिक तथा कुंडापंथी तेमना प्रसंगथकि मारी रक्षा करो ॥ ३३ ॥

कुवैद्यतोऽव्याद्भजनश्चदेवानंदोदुरालापरतेर्मुनिर्माम् ॥ कुवादिनोऽव्याद्भगवन्मुनिश्चमांभूधरानंदमुनिःप्रवादात् ॥ ३४ ॥

अर्थः—अने भजनानंदमुनि जे ते कुत्सित वैद्यथकि मारि रक्षा करो अने देवानंदमुनि जे ते दुरालाप

जे असद्भाषण तेने विषे रति जे प्रीति ते थकि मारि रक्षाकरो अने भगवदानंदमुनि जे ते कुत्सित विवादने करनारा जे पंडित पुरुष तेथकि मारी रक्षाकरो अने भूधरानंदमुनि जे ते प्रवाद जे अतिशयं विवाद तेथकि मारि रक्षाकरो ॥ ३४ ॥

मांपांतुसर्वेमुनयश्चवर्णिनोमूर्च्छाछलव्याधिज-
राऽऽधिमत्सरात् ॥ निद्रावगर्हाविपरीतभावना
द्रोहाभ्यसूयाऽनृतभापणादितः ॥ ३५ ॥

अर्थः–अने सर्वेमुनि जे रामदासमुनि सिद्धानंदमुनि तद्रूपानंदमुनि शून्यातीतानंदमुनि उत्तमानंदमुनि मंजुकेशानंदमुनि विरक्तानंदमुनि अमोघानंदमुनि प्रज्ञानंदमुनि विजयात्मानंदमुनि अखंडानंदमुनि सनातनानंदमुनि पवित्रानंदमुनि हरिहयानंदमुनि चतुर्व्यूहानंदमुनि बालमुकुंदानंदमुनि विज्ञानानंदमुनि ए आदिक समग्र परमहंस तथा वर्णि जे गोपालानंद ब्रह्मचारी राघवानंदब्रह्मचारी माधवानंदब्रह्मचारी ए आदिक समग्र ब्रह्मचारी जे ते मूर्च्छारूपिदोष तथा छल जे

कपट तथा व्याधि जे नाना प्रकारना रोग तथा जरा जे वृद्धावस्थानुं दुःख तथा आधि जे मनानि पीडा तथा मत्सर जे कोइनि मोत्त्यप देखि खमाय नहिं ते रूपदोष तथा निद्रा तथा अवगर्हा जे निंदा तथा विपरीत भावना जे श्रीहरिना चरित्रने विषे मनुष्यबुद्धि रूप दोष तथा भगवदादिनो द्रोह तथा अभ्यसूया जे गुणने विषे दोष परठवारूपी दोषतथा अनृत भाषण जे असत्यवचन बोलवुं ए आदिक दोष थकि मारि रक्षाकरो ॥ ३५ ॥

हेमंतसोमोत्तमसूरजीवखट्वांगकाकाभयपुंजनांजाः ॥ गोवर्द्धनःपर्वतभीमकाशीदासाम्रभोजेंद्रकुबेरनाथाः ॥ २६ ॥

अर्थः—अने हेमंतसिंह सोमवर्मा उत्तमराजा सूरवर्मा जीववर्मा खट्वांग काकाभाइ पुंजोभाई नांज भक्त गोवर्द्धन भाइ पर्वतभाइ भीमभाइ काशीदास आंबोशेठ भोजेंद्रराजा कुबेरभाइ नाथभक्त ॥ ३६ ॥

वास्तुश्चनंदुःशिवनत्थुवेणिविष्णुप्रतापाभययौवनाश्वाः ॥ भक्तामयारामुखाःसमग्रामांपांतुकृष्णतरवासनायाः ॥ ३७ ॥

अर्थः–वास्तुवर्मा नंदभाइ शिवयाज्ञिक नथ्थुभाइ वेणिदास विष्णुदास प्रतापसिंह अभयराजा यौवनाश्व अने मयारामभट्ट ए आदिक समग्र श्रीहरिना एकांतिक भक्त जे ते श्रीस्वामिनारायण विना बीजा पदार्थनि जे वासना तेथकि मारि रक्षा करो केतां भगवानविनानि बीजिवासना माराहृदयमां न रेवाद्यो ॥ २७ ॥

रक्षंतु दिग्भ्योभृगुजिच्चरत्नजिद्वीरःकुबेरोऽलय भीमकेशवाः ॥ लक्षार्जुनौकेशरिसिंहगालवादयः समग्राहरिपार्षदाश्चमाम् ॥ ३८ ॥

अर्थः–अने भृगुजित रत्नजित वीरोभक्त कुबेरसिंह अलैयो भक्त भीमभक्त केशवभक्त लखो भक्त अर्जुनभक्त केशरिसिंह गालव ए आदिक समग्र श्रीहरिना पार्षद जे ते सर्वदिशाथकी मारी रक्षा करो केतां सर्वलोकमांथि मारामनने उखाडीने एक श्रीहरिना चरणारविंदने विषे आसक्त करिने राखो ॥ ३८ ॥

इत्येतत्परमंवर्मश्रीपुरुषोत्तमात्मकम् ॥
सर्वपापहरंधर्मज्ञानवैराग्यभक्तिदम् ॥ ३९ ॥

अर्थः—आ प्रकारनुं श्रीपुरुषोत्तम जे श्रीसहजानंदस्वामी ते छे स्वरूपजेनुं एवुं आ सर्वोत्तम कवच ते जे ते समग्र पापमात्रने नाशकरे एवुं छे तथा धर्म ज्ञान वैराग्य ए त्रण्य अंगे सहित श्रीपुरुषोत्तम भगवानने विषे भक्ति जे माहात्म्येसहित घणो स्नेह तेने आपनारुंछे ॥ ३९ ॥

सर्वोपद्रवसंहारंप्रापकंश्रीहरेःपदम् ॥
भुक्तिमुक्तिप्रदंचात्रनृणामीप्सितसिद्धिदम्॥४०॥

अर्थः—अने सर्व उपद्रवने नाश करनारुंछे अने श्रीहरिनुंपद जे धाम तेने पमाडनारुंछे अने भुक्ति ने मुक्तितेनुं आपनारुंछे अने आलोकमां पण मनुष्यने इच्छित सिद्धिने आपनारुंछे ॥ ४० ॥

आधिव्याधिहरंसद्यःशुभार्थेविजयप्रदम् ॥
धन्यंयशस्यमायुष्यंकालत्रासविनाशकम्॥४१॥

अर्थः—अने आधि जे मननुं दुःख अने व्याधि जे देहनुं दुःख तेने नाशकरनारुंछे अने शुभ अर्थने विषे

तत्काल विजयने देनारुंछे अने धन ने देनां-
रुं कीर्त्तिने आपनारुं आवरदाने आपनारुंछे अने
कालथकि जे त्रास तेने नाशकरनारुंछे ॥ ४१ ॥

यइदंधारयेत्प्रीत्याशृणुयाद्वाऽऽदरात्पठेतं ॥
नृदेवास्तंनमस्यंतिमुच्यतेसर्वतोभयात् ॥४२॥

अर्थः—एहेतु माटे जे जन आश्रीपुरुषोत्तमकवच
ने हेते करीने धारणकरे केतां अंतःकरणमां मनन
करे अथवा आदरथकी सांभले पाठकरे तेने मनुष्य
तथा देवजे ते नमस्कार करेछे अने ते जन जे ते
समग्रभयथकि मुकाइ जायछे ॥ ४२ ॥

सकलशर्मनिदानमिदंशुभंनिखिलभक्तजनार्त्ति
विनाशकम् ॥ सतिभयागमनेकवचंधियाऽखिल
जनैरवधार्यमिहादरात् ॥ ४३ ॥

अर्थः—एहेतु माटे समग्र सुखमात्रनुं कारण अने
समग्र भक्तजननि पीडामात्रने नाशकरनारूं अने
शुभकेत्तां मंगलने करनारूं एवुं सर्वोत्तम जे आ
श्रीपुरुषोत्तमकवच ते त्यागी तथा गृहस्थ एवा
समग्र भक्त जन तेमणे आलोकने विषे भय जे ते

आव्ये सते केतां देहसंबंधि तथा लोकसंबंधि तथा लोकसंबंधि जे कांइक कष्ट प्राप्त थये सते अथवा जन्ममरणनो त्रास थये सते पण आदर जे महाउत्साह तेथाकि बुद्धिये करिने केतां अर्थसमझंवा पूर्वक श्रवणकीर्त्तन मननादिके करिने धारण करवुं ॥ ४३ ॥

श्रीनिष्कुलानंद उवाच ॥

इतिप्रोक्तंतस्मैप्रवरबटुनातेनपुरुषोत्तमाख्यंवर्मैतत्प्रकटहरिभक्तातिसुखदम् ॥ नृपप्रीत्यानित्यंश्रवणपठनार्हंहरिजनैरतस्तेभ्योवाच्यंक्वचिदपिनतद्वेषिणइदम् ॥ ४४ ॥

अर्थः-श्रीनिष्कुलानंदमुनि भोजेंद्र राजा प्रत्ये कहेछे हे मनुष्यनापालनारा भोजेंद्र आप्रकारे ब्रह्मचारिमांश्रेष्ठ एवा अखंडानंद ब्रह्मचारि तेमणे व्याघ्रजित राजा ने कह्युं ने श्रीपुरुषोत्तमछे नामजेनुं एवुं आकवच ते प्रत्यक्ष श्रीहरिना भक्त ने भगवान् संबंधि अतिमोटा सुखने आपनारुंछे अने ते श्रीहरिना भक्त तेमणे हेते करिनें नित्ये श्रवण करवाजो-

ग्य पाठ करवायोग्य मननकरवायोग्य छे एहेतुमाटे आ श्रीपुरुषोत्तमकवच जे ते प्रत्यक्ष भगवानना भक्त ने केहेवुं पण भगवानना तथा भगवाना भक्तना जे द्वेषीहोय तेमने क्यारेय न कहेवुं ॥ ४४ ॥

इति श्रीहरिचरित्राख्येभक्तिशास्त्रेश्रीसहजानंदस्वामिचरणारविंदभ्रमरी कृतमानसाखंडानंदवर्णिविरचितेश्रीनिष्कुलानंदमुनिभोजेद्रसंवादेपूर्वार्द्धेप्रथमपरिच्छेदेश्रीपुरुपोत्तमकवचनिरूपणंनामाद्विचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४५ ॥

आ प्रकारे श्रीसहजानंदस्वामिना चरणारविंदने विषे भ्रमरनि पेठे आसक्तकर्युं छे मन जेमणे एवा अखंडानंदब्रह्मचारी तेमणे रच्युं अने श्रीनिष्कुलानदंमुनि ने भोजेंद्रराजानो संवाद जेने विषेछे एवुं श्रीहरिचरित्रनामे जे भक्तिशास्त्र तेमां पूर्वार्द्धने विषे जे प्रथमपरिच्छेद तेने विषे निरूपण कर्युं ए नामे बेतालिशनो अध्याय जे ते थयो ॥ ४५ ॥

इति श्रीपुरुषोत्तमकवचंप्राकृतटीकासहितंसंपूर्णम् ॥

॥ श्रीस्वामिनारायणाय नमः ॥

श्रीहरिकृष्णाय नमः ॥

असाधारण द्वादशलक्षणप्रारंभः ।

श्रीपुरुषोत्तम नारायण अवतारि जे स्वयं मूर्त्ति तेनां असाधारणलक्षण कहियें छइये ॥ पुर्वे थया जे सर्वे अवतार तेमने पोताना स्वरूपने विषे देखाडे ॥ १ ॥ तथा वैकुंठादिकधामने विषे रहि जे दिव्य मूर्त्तियो ने ते ते मूर्त्तियोमां रह्यां जे दिव्य ऐश्वर्य ते सर्वने पोतानि मूर्त्तिने विषे बहु मनुष्यने देखाडे ॥२॥ तथा जेवा तेवा जीव होय तेमने पण समाधिये करिने पोतानि मूर्त्तिने विषे चित्तनो निरोध करावे ॥३॥ तथा बिजा अवतार धरिने जेवुं जीवनुं कल्याण कर्युं तथा चित्तनो निरोध कर्यो तेवुंतो पोताना भक्त द्वारे सामर्थ्य जणावे ॥ ४ ॥ तथा अपारतेजोमय एवुं जे अक्षरधाम तेना मध्यने विषे रह्युं जे दिव्य सिंहासन तेनि उपरच सदा विराजमानने चारे कोरे अनंत कोटि मुक्तमंडलनि से-

भाये विटांणा एवा जे दिव्यमूर्त्ति पोते तेनुं दर्शन जेवा तेवा जीवने सेहेजे करावे ॥ ५ ॥ तथा पूर्वे शास्त्रने विषे कह्यां जे धर्म ज्ञान वैराग्य ने भक्ति तथा योग सांख्यने वेदांतादिक शास्त्रना मत तेमना स्वरूप नुं प्रतिपादन ज्यारे पोते करे तथा तेमना प्रतिपादननां शास्त्र करे त्यारे पूर्वना शास्त्राथि तेमां बहु चमत्कार आवे ने ते सेहेजे सर्वना समझवामां आवे ने ते वार्त्ता शास्त्रमां जेनि बुद्धि पूगती होय तेने यथार्थ जांण्यामां आवे ॥ ६ ॥ तथा पोताने दर्शनमात्रे करिनेज अनेक जीवना मननी वृत्तियुं सेहेजे पोतानि मूर्त्तिमां तणाइ जाय ॥ ७ ॥ तथा जे कोय जीवे पोतानो आश्रय मात्र कर्यो होय तेणे करिने पण तेनुं मोटुं कल्याण थाय ने ते जीवने अंतकाल थाय त्यारे पोते पोताना पार्षदे सहित रथ विमान लेइने तेडवा आवे ॥ ८ ॥ तथा पोतानि आज्ञाये करिने अनेक स्त्री पुरुष ते पोत पोताना धर्मने मार्गे चाले तथा ज्ञान वैराग्य भक्तिने मार्गे चाले एवि

रित्यनो पोताना वचनमां प्रताप होय ॥ ९ ॥ तथा पोताना संबंधने पाम्युं जे वस्त्र पुष्पादिक वस्तु तेना दर्शनमात्रे करिने तथा तेना स्पर्श मात्रे करिने तत्काल जीवने अंतर्दृष्टि थई जाय ने ते पछे ब्रह्मपुर आदिक धाम तथा ते धामनां दिव्य ऐश्वर्य ते देखाई आवे ॥ १० ॥ तथा जेना स्वरूप संबंधि वार्त्ता ने कोईक परदेशमां जाईने करे तेने सांभलिने मनुष्यने अलौकिक पणुं जणाई आवे ॥ ११ ॥ तथा जीवात्माने विराट् पुरुपरूप प्रधानपुरुप ने मूल प्रकृति पुरुप ने अक्षरधाम ने अक्षरधामना मुक्त ने अक्षर धामना निवासी जे पोते पुरुषोत्तम ए सर्वेनुं निरूपण भेदे सहित ने ऐश्वर्यें सहित नोखुं नोखुं स्पष्ट पणे पोते करि देखाडे तथा ऐश्वर्यें सहित तेमनां स्वरूप बिजाने देखाडे तथा आवि रित्यना ज्ञानने पोता थकि पांमिने पोताना भक्त पण कहि देखाडे एवि रित्यनि प्रवृत्ति होय ॥ १२ ॥

श्रीपुरुषोत्तम अवतारीना द्वादशअसाधारण लक्षणसमाप्तथयां।

इति

श्रीसारोपदेश भाषाटीका

समाप्तम् ।